

TALOUSARVIO 2027

TALOUSSUUNNITELMA 2028-2029

KUNNANJOHTAJAN TALOUSARVIOESITYS

29.10.2026

Sisällysluettelo

1	TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN YLEISET PERUSTEET JA LÄHTÖKOHDAT	5
1.1	Talousarvon perusteet	5
1.1.1	Talousarvion laatimisen yleiset perusteet.....	5
1.1.2	Talousarvion rakenne, sitovuus, seuranta ja tilivelvollisuus	6
1.1.3	Talousarvioon tehtävät muutokset ja käyttösuunnitelman hyväksyminen	8
1.2	Talousarvion yleiset lähtökohdat	9
1.2.1	Yleinen talouskehitys.....	9
1.2.2	Kuntatalouden tilanne	10
1.2.3	Väestö.....	11
1.2.4	Työpaikat ja työssäkäynti	16
1.3	Talousarvion 2027 laatiminen	18
1.3.1	Laukaan kuntastrategia	18
1.3.2	Riskien arviointi	19
1.3.3	Taloussuunnitteluprosessi.....	21
1.3.4	Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2027	22
1.3.5	Talouden tasapainottaminen	24
1.3.6	Muutokset suhteessa talousarvioraamiin ja lautakuntien esityksiin	26
1.4	Henkilöstö.....	27
2	LAUKAAN KUNNAN TALOUDEN KOKONAISUUS PÄÄPIIRTEISSÄÄN	30
2.1	Laukaan kunnan talouden keskeiset tapahtumat ja tunnusluvut	30
2.1.1	Käyttötalous	31
2.1.2	Verotulot	32
2.1.3	Valtionosuudet	36
2.1.4	Rahoitustuotot ja -kulut.....	38
2.1.5	Suunnitelman mukaiset poistot	38
2.1.6	Tilikauden tulos	38
2.1.7	Investoinnit.....	39
2.1.8	Lainakannan muutokset	41
2.1.9	Antolainauksen muutokset	42
2.1.10	Taloussuunnitteluvuodet	42
2.1.11	Muut merkittävät taloudelliset vastuut	43
2.2	Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet.....	43
2.3	Erityismääräyksiä.....	47
3	KÄYTTÖTALOUSOSA	49

3.1	Yhteenveto talousarvion 2026 käyttötaloudesta	49
3.2	Konsernipalvelut	52
3.2.1	Talous	52
3.2.2	Palvelujen järjestäminen	54
3.2.3	Toiminnalliset tavoitteet	64
3.2.4	Riskienhallinta	66
3.3	Sivistyspalvelut	71
3.3.1	Talous	71
3.3.2	Palvelujen järjestäminen	78
3.3.3	Toiminnalliset tavoitteet	84
3.3.4	Riskienhallinta	85
3.4	Tekniset palvelut	94
3.4.1	Talous	94
3.4.2	Palvelujen järjestäminen	96
3.4.3	Toiminnalliset tavoitteet	100
3.4.4	Riskienhallinta	101
4	INVESTOINTIOSA	102
4.1	Investointiohjelma 2027-2031	102
4.2	Talonrakennusinvestoinnit	103
4.2.1	Uudisrakennukset	103
4.2.2	Peruskorjaukset ja pienet investoinnit	103
4.3	Maanhankinta ja myynti	105
4.4	Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat	105
4.5	Yhdyskuntatekniikan investoinnit	106
4.6	Muut investoinnit	108
4.7	Rahoitussuunnitelma	110

1 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN YLEISET PERUSTEET JA LÄHTÖKOHDAT

1.1 Talousarvon perusteet

1.1.1 Talousarvion laatimisen yleiset perusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnanvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi eli suunnitelmakausiksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat valtuuston nähdessä sitovia eriä. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kunnan veroprosenteista päättää kunnanvaltuusto. Kuntalain 111 §:n mukaan valtuuston on viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista. Käytännössä kuitenkin kuntien tulee ilmoittaa veroprosenttinsa Verohallinnon ilmoittamaan päivämäärään mennessä. Syksyllä 2026 veroprosentit tulee ilmoittaa 17.11.2026 mennessä.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntakonsernit ovat voineet vuodesta 2017 alkaen päätyä erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyyn (ns. kriisikuntamenettely). Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut

sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen seuraavista kriteereistä ei täyty.

- Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa.
- Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kuntakonsernin alijäämä on vähintään -1000 euroa / asukas ja edellisvuonna vähintään -500 € / asukas.

TAI

Neljä tunnuslukua, joiden kaikki raja-arvot täyttyvät kahtena vuonna peräkkäin:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikateen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia. Vuosikate lasketaan ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettussa laissa tarkoitettua harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta.
2. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.
3. Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla.
4. Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoidon korko on alle 0,8.

Laukaan kunnan taseessa on tilikauden 2025 lopussa kertyneitä alijäämiä 5.373.237,81 euroa. Kuntakonsernin asukaskohtainen kertynyt alijäämä on 429 euroa/asukas.

Koska kunnalle kertyi tilinpäätöksessä 2024 taseeseen alijäämää, tulee se kuntalain mukaan kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien eli vuonna 2029. Kunnan taloussuunnitelmassa tullaan päättämään yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä tullaan kattamaan. Myös vuosi 2025 oli alijäämäinen, joten katettavan alijäämän määrä lisääntyi. Myös vuonna 2025 kertyneet alijäämät on katettava vuoden 2029 loppuun mennessä.

Kunnan tunnuslukuja tarkasteltaessa vuoden 2025 perusteella kaksi kriteeriä neljästä täyttyy kahtena vuonna peräkkäin.

- 1) Vuosikate/poistot –tunnusluku on yli 80 prosenttia vuonna 2024, joten kriteeri ei täyty kahtena vuotena peräkkäin. Vuonna 2025 tunnusluku on kuitenkin alle 80 %.
- 2) Kunnan tuloveroprosentti on 9,9. Koko maan tuloveroprosentin painotettu keskiarvo on 7,53 %. Kriteeri täyttyy, koska tuloveroprosentti on yli 9,52 %. Kriteeri on täyttynyt kahtena vuonna peräkkäin.
- 3) Laukaan kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut olivat 9.570 euroa/asukas. Manner-Suomen kuntakonsernien keskimääräiset lainat ja vuokravastuut olivat 8.794 euroa/asukas. Kriisikuntakriteeri ei täyty. Kriisikuntakriteeri täyttyisi, jos asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää 13.191 euroa.
- 4) Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on 0,5 vuonna 2025 ja 0,6 vuonna

2024. Mittariston kriteeri (lainanhoitokate alle 80 %) täyttyy.

Seuraavassa taulukossa on tarkasteltu kriisikuntakriteerien täyttymistä vuosien 2024 ja 2025 osalta. Taulukkoon on merkitty vihreällä, jos kriteeri ei täyty, ja punaisella, jos kriteeri täyttyy.

Hallituksen esityksessä (HE 280/2018) on esitetty myös varsinaisia kriisikuntamittareita väljemmät raja-arvot eli niin sanotut keltaiset valot, jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täytyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin:

- Konsernin kertynyt alijäämä vähintään 500 €/as
- Konsernin vuosikate % poistoista alle 100
- Tuloveroprosentti 1,5 %-yks. yli keskimääräisen
- Konsernin lainat ja vastuut 25 % yli keskimääräisen
- Konsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 1,0

Arviointimenettelyä ei voi käynnistää yllä mainittujen raja-arvojen (keltaiset valot) täytyessä. Laukaan osalta kuntakonsernin alijäämä on alle 500 euroa/asukas, joten keltaisen raja-arvo ei ylity.

Neljästä mittarista vuosikate/poistot on ollut kahtena vuonna alle 100 %, joten se täyttää keltaisen valon kriteerin.

Kuntalain 118 §:n mukainen vertailu Kriteerit vuoden 2024-2025 tilinpäätösten mukaan (alustavat tiedot)	2024			2025			2024			2025			yhteensä
	Vuosikate/ poistot 80 %	Vuosikate/ poistot 80 %	Kriteeri täyttyy	Lainat ja vuokravastuut (>12823)	Lainat ja vuokravastuut (>13191)	Kriteeri täyttyy	Tulovero- %	Tulovero- %	Kriteeri täyttyy	Laskenn. lainanhoi- tokate	Laskenn. lainanhoi- tokate	Kriteeri täyttyy	
Laukaa	85,8	63,2	Ei	9 701	8 794	Ei	9,9	9,9	KYLLÄ	0,6	0,5	KYLLÄ	2

Lähde: Valtiovarainministeriö

1.1.2 Talousarvion rakenne, sitovuus, seuranta ja tilivelvollisuus

Talousarviossa esitetään tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, sekä osoitetaan, miten rahoitustarve kateaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarvio koostuu kolmesta osasta: yleisperusteluosasta, käyttötalousoosasta ja investointiosasta. Yleisperusteluosassa on kuvattu yleiset määräykset taloussuunnitteluprosessista, talouden kehitysnäkymät, Laukaan kunnan talouden pääpiirteet, vuoden 2027 toiminnallinen ja taloudellinen päälinja sekä kuntakonsernille asetetut

tavoitteet. Käyttötaloulosassa on kuvattu määrärahoittain taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet sekä perusteluna kuvattu sanallisesti keskeiset tekijät toiminnasta. Investointiosaan on koottu vuodelle 2027 sitovat investointimäärärahat kohteittain sekä esitetty ohjeellinen viiden vuoden investointisuunnitelma. Taloussuunnitelmavuodet eivät ole valtuustoon nähden sitovia eriä.

Talousarviossa valtuustoon nähden sitovia ovat palvelualueiden määrärahojen toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate sekä tulosyksiköiden toiminnalliset tavoitteet. Lautakunnat päättävät määrärahojen jakamisesta palvelualueen sisällä käyttösuunnitelmassa. Talousarviovuoden aikaiset muutokset rahoitetaan ensisijaisesti palvelualueen sisältä käyttösuunnitelma-muutoksella, jossa palvelualueen toimintakate (sitova erä suhteessa valtuustoon) ei muutu. Valtuuston hyväksymät toiminnalliset tavoitteet sitovat lautakuntaa käyttösuunnitelman laatimisessa.

Lisäksi sitovia eriä ovat seuraavat tuloslaskelman rivit:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoitustulojen ja -menojen yhteismäärä

sekä rahoituslaskelmassa

- antolainauksen muutokset
- lainakannan muutokset

Investointeihin myönnetty määräraha on sitova investointibudjetin nettosumman osalta. Lautakunta voi tehdä muutoksia investointikohteiden määrärahojen kohdentamiseen lautakunnan vastualueella olevien investointien välillä, mikäli muutos on alle 15 % kummankin investointikohteen alkuperäisestä määrärahasta. Kunnanhallitus voi päättää vastaavansuuruisista (enintään 15 %) määrärahamuutoksista palvelualueiden investointibudjettien välillä. Hankkeen poistamisesta kokonaan tai uuden investointikohteen lisäämisestä päättää valtuusto.

Jos investoinnin toteutuminen kohdistuu kahdelle tai useammalle suunnitteluvuodelle, ilmoitetaan investoinnin kokonaiskustannusarvio ja sen jaksoitus suunnitteluvuosille. Hankkeen perusteluissa

valtuusto voi antaa hankevastaavalle toimintavaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin kokonaiskustannusarvion rajoissa.

Investoinnit budjetoidaan talousarvion investointiosaan. Investointiosassa esitetään lyhyt kirjallinen kuvaus investoinnista. Jos investoinnin poisto-aika on poistosuunnitelmassa määriteltyä alarajaa pidempi, tehdään hyödykkeelle erillinen poistosuunnitelma. Kunnanhallitus hyväksyy hyödykekohtaisen poistosuunnitelman alarajan ylittävistä poistoista esimerkiksi hankesuunnitelman tai talousarvion yhteydessä. Jos alarajaa pidempi poistosuunnitelma hyväksytään talousarvion yhteydessä, tulee se mainita ja perustella investointihankkeen kirjallisen kuvauksen yhteydessä.

Muita valtuuston nähden sitovia eriä ovat toiminnalliset tavoitteet. Toiminnalliset tavoitteet ovat palvelutuotannon vaikutuksia ja vaikuttavuutta kuvaavia, mitattavissa tai muuten todennettavissa olevia määrällisiä ja laadullisia tavoitteita.

Muut talousarviokirjan osiot, kuten sanalliset kuvaukset, tunnusluvut, graafit ja niin edelleen ovat luonteeltaan yleisperustelua, joilla kuvataan palveluiden ja toiminnan pääpiirteitä ja kehitystä. Ne eivät ole sitovia eriä, vaan informatiivista sisältöä.

Talousarvion toteutumista seurataan raportointiaikataulun mukaisesti annettavilla osavuosisat-sauksilla ja kuukausiraporteilla. Tilinpäätöksessä tehdään selko talousarviossa asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisesta kirjanpitolautakunnan antamien yleisohjeiden mukaisesti.

Talousarviossa on suositeltavaa esittää kunnan määrittelemät tilivelvolliset. Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat hallituksen, lautakuntien sekä niiden jaostojen jäsenet sekä tehtäväalueiden johtavat viranhaltijat. Laukaan kunnassa tehtäväalueiden johtaviksi viranhaltijoiksi katsotaan kunnanjohtajan lisäksi palvelualuejohtajat ja tulosyksikön johtajat/päälliköt.

1.1.3 Talousarvioon tehtävät muutokset ja käyttösuunnitelman hyväksyminen

Valtuustolle tehtävä talousarviomuutos esitetään valtuuston hyväksymän talousarvion mukaisella määrärahasolla. Lautakunnan on talousarviomuutosesityksessä selvitettävä, miksi tavoitteen saavuttamiseen varattuun määrärahaan tai tuloarvioon esitetään muutosta. Talousarvioon tehtäviä muutoksia on pyrittävä välttämään kohdentamalla toimintakuluja ja -tuottoja määrärahan sisällä käyttösuunnitelmamuutoksilla, jotta kunnan talouden kokonaisuus olisi ennustettavaa.

Kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat tammi-kuun loppuun mennessä. Käyttösuunnitelmalla tarkoitetaan tehtävän käyttötalousosan jakamista osatehtäville osatavoitteiksi, osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi. Käyttösuunnitelman hyväksyy toimielin, joka on tulosvastuussa tavoitteiden toteutumisesta ja joka on tilivelvollinen tehtävän taloudesta. Toimielimet voivat siirtää käyttösuunnitelman hyväksymiseen liittyvää toimivaltaa toimikautekseen edelleen alaisilleen viranhaltijoille.

1.2 Talousarvion yleiset lähtökohdat

1.2.1 Yleinen talouskehitys

Valtiovarainministeriö ennakoii bruttokansantuotteen kasvavan 1,6 prosenttia vuonna 2026, 1,8 prosenttia vuonna 2027 ja 1,5 prosenttia vuonna 2028. Kasvun piristymisen näkyy laajasti taloudessa, ja näkymät ovat kirkastuneet sekä yrityksissä että kotitalouksissa.

Kasvun vahvistumisesta huolimatta talouden kuva ei ole yksiselitteisen myönteinen. Työllisten määrä alenee edelleen eikä asuntomarkkinoiden ja asuntorakentamisen toipumisesta ole vielä merkkejä. Ennusteen positiiviset riskit liittyvät erityisesti kotimaisen kysynnän ennustettua nopeampaan kasvuun. Negatiiviset riskit liittyvät kansainvälisen talouden ennakoitua heikompaan kehitykseen.

Maailmantalous on kasvanut ennakoitua nopeammin. Yhdysvaltojen kauppapolitiikan ja Lähi-Idän kriisin kielteiset vaikutukset ovat toistaiseksi jääneet pelättyä pienemmiksi. Suomen vienti on kasvussa ja kysynnän piristymisen näkyy vientiyritysten tilauskannoissa. Tuonti kasvaa kuitenkin vientiä nopeammin, sillä hävittäjä- ja datakeskusinvestoinnit edellyttävät runsaasti tuontia.

Inflaatio on kiihtynyt kuluvana vuonna erityisesti energian hinnan nousun myötä. Hintapaineet ovat muuten maltillisia ja kuluttajahinnat nousevat koko ennustejakson noin kaksi prosenttia vuodessa. Kotitalouksien ostovoiman kasvua ovat hillinneet heikko työllisyystilanne sekä hintojen ja korkojen nousu. Ensi vuonna ostovoima vahvistuu, kun työllisyys kääntyy kasvuun ja sopimusko-rotukset nostavat palkkoja. Kotitalouksien varovaisuus jarruttaa yhä kulutusta, ja säästämisaste pysyy aiempaa korkeammalla.

Investointien kasvua vetävät erityisesti datakeskukset ja monitoimihävittäjien toimitukset. Vauhtiin päässeet datakeskushankkeet lisäävät sekä rakentamista, kone- ja laiteinvestointeja että ai-neettomia investointeja. Myös teollisuuden energiasiirtymä tukee investointeja koko jaksolla.

Talonrakentamisen pitkä taantuma alkaa väistyä toimitila- ja teollisuusrakentamisen sekä datakeskus- ja energiahankkeiden vetämänä. Asuntorakentamisessa käännettä ei sen sijaan ole vielä näkynyt, ja asuntomarkkinoilla on otettu ennemmin-kin takapakkia. Patoutunutta kysyntää on kuitenkin runsaasti, ja asuntorakentamisen toipumisen odotetaan alkavan ensi vuonna.

Työllisten määrän lasku on jatkunut alkuvuonna 2026, ja työttömyys on 2000-luvun suurinta. Työttömyysasteen ennustetaan nousevan 10,3 prosenttiin vuonna 2026 ja laskevan sen jälkeen alle kymmenen prosentin. Työllisyysaste (20–64-vuotiaat) jää 75,5 prosenttiin kuluvana vuonna.

Tuotannon kasvun nopeutumisen odotetaan kääntävän työllisyyden kasvuun loppuvuoden aikana, mutta työllisyysennustetta ei ole nostettu yhtä paljon kuin bkt-ennustetta, sillä ennusteen tarkistukset ovat kohdistuneet enemmän työn tuottavuuteen kuin työpanokseen.

Suhdanteen kääntyminen ja kasvun vahvistuminen kohentavat julkisen talouden synkkää näkymää vain hiukan. Julkisyhteisöjen alijäämä syvenee tänä vuonna 4,2 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen, kun puolustushankinnat lisääntyvät voimakkaasti. Vuonna 2027 alijäämä kasvaa 4,5 prosenttiin, kun erityisesti paikallishallinnon alijäämä kasvaa. Vuoden 2025 alijäämä tarkentui kesän tilastoissa 3,8 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen, kun aiempi ennakkotieto oli 3,4 prosenttia.

Julkisen talouden alijäämä ei juuri pienene pidemmälläkään aikavälillä, sillä puolustus- ja korkomenojen kasvu pitää sen 4,4 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen vielä vuonna 2030. Taloussuhdanteen piristymisen kasvattaa kuluvana vuonna välillisiä verotuloja, mutta toistaiseksi heikko työllisyyskehitys hidastaa ansiotuloverotulojen kasvua. Verotulojen kasvua hidastavat lisäksi

vuoden alussa voimaan tulleet ansiotuloverotuksen kevennykset ja ensi vuonna yhteisöveron keventäminen. Julkisen talouden syvä alijäämä on luonteeltaan rakenteellista.

Julkisyhteisöjen velkasuhde nousee tänä vuonna 90 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteen. Velkasuhteen kasvu hidastuu talouskasvun

sekä valtion eläkerahastosta vuonna 2027 tehtävän kertaluonteisen siirron ansiosta, mutta kiihtyy jälleen vuodesta 2028 alkaen. Vuoteen 2030 mennessä velkasuhde kohoaa jo lähes 98 prosenttiin.

Lähde: Valtiovarainministeriö, taloudellinen katsaus 21.9.2026

1.2.2 Kuntatalouden tilanne

Kuntien taloustilanne heikkenee edelleen vuonna 2026. Kuntien omista sopeutustoimista huolimatta toimintakulut kasvavat 2,7 prosenttia. Toimintakuluja kasvattavat erityisesti henkilöstövaltaiselle kunta-alalle sovitut palkkaratkaisut, jotka kasvattavat kuntasektorin työvoimakustannuksia.

Kuntien toimintatuotot kehittyvät kuluvana vuonna maltillisesti. Toimintatuottoja pienentävät kuntien ja hyvinvointialueiden väliset sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja uudelleenneuvottelut, jotka heikentävät kuntien vuokratuottoja vuodesta 2026 alkaen.

TE-palvelu-uudistuksen myötä kunnat vastaavat osasta työttömyysetuuksien rahoitusta, mikä tekee kuntataloudesta suhdanneherkemmän, sillä tulojen lisäksi myös menot reagoivat työllisyyskehitykseen. Avustusmenot pysyvät ennustejaksolla korkealla tasolla työttömyyden pysyessä ennustejaksolla korkeana.

Kuntien verotulot kääntyvät kasvuun edellisvuodesta ja kasvavat 4,9 prosenttia erityisesti kunnallis- ja yhteisöveron vahvan kehityksen myötä. Valtionosuudet kasvavat noin 4,0 prosenttia. Kasvua kuitenkin hidastavat valtionosuuksiin tehtävät vähennykset kuten indeksijarru ja määräaikaiset tason vähennykset. Vuosikate vahvistuu hieman edellisvuodesta, mutta tilikauden tulos heikkenee ja pysyy niukasti positiivisena, kun vuoden 2025 tulosta parantaneet kertaluonteiset erät poistuvat. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee 300 miljoonaa euroa 1,1 miljardia euroa alijäämäiseksi.

Kuntatalous vuosina 2027-2030

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee 1,5 miljardia euroa alijäämäiseksi

vuonna 2027. Toimintakulut kasvavat 2,9 prosenttia palkankorotusten ollessa suurimmillaan, ja korotusten ennakoidaan ylittävän yleisen ansiotaso kehityksen. Toimintatulot kasvavat vain 0,2 prosenttia, ja toimintakate heikkenee 4,2 prosenttia painuen 16,6 miljardia euroa negatiiviseksi. Verotulojen kasvu tasoittuu 3,8 prosenttiin edellisvuoden vahvan kehityksen jälkeen.

Kuntien tuloja heikentävät erityisesti valtionosuuksiin kohdistuvat vähennykset, joista merkittävimmät ovat indeksijarrun kertaluonteinen nosto 2,8 prosenttiin vuonna 2027 sekä kustannustenjaon tarkistus. Valtionosuudet supistuvat edellisvuodesta.

Vuosikate heikkenee ja kattaa poistot niukasti, minkä vuoksi kuntatalouden tilikauden tulos jää lähes nolnaan. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta on ennustejaksolla heikoimmillaan vuonna 2027, jolloin se painuu 1,4 miljardia euroa alijäämäiseksi.

Kuntien peruspalvelujen painopiste säilyy sivistys- ja kulttuuripalveluissa, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on erityisesti laskevasta lapsimäärästä johtuen aleneva. Tarpeen supistuminen välittyy menoihin kuitenkin vain osittain, sillä palveluverkon, henkilöstörakenteen ja lain säädännöllisten velvoitteiden jäykkyydet hidastavat menojen sopeutumista palvelutarpeen mukana. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja erityisen tuen tarve ovat viime vuosina kasvaneet. Näistä syistä palvelutarpeen pienenemisen menoja laskevaa vaikutusta on ennusteessa hieman loivennettu.

Väestökehitys eriyttää kuntia toisistaan. Syntyvyyden lasku ja maan sisäinen muuttoliike heikentävät muuttotappiokuntien tulopohjaa ja vähentävät niiden työikäistä väestöä, kun taas kasvukes-

kuksissa väestön lisääntyminen ylläpitää voimakkaita investointitarpeita. Kokonaisuutena kunta-hallinnon investoinnit pysyvät ennustejaksolla korkealla tasolla, vaikka investointinäkyvät ovat osassa kuntia laskevia. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin, kuten rakennuksiin ja teihin, ja tasoa ylläpitävät osaltaan myös vihreän siirtymän investoinnit.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee lähivuosina, mutta tulojen ja menojen epätasapaino vähenee hieman ennustejakson lopulla, kun osa määräaikaisista valtionosuusleikkauksista päättyy ja henkilöstömenojen kasvu hidastuu. Kuntatalouden vuosikate ei kuitenkaan riitä kattamaan nettoinvestointeja ja toiminnan ja investointien rahavirta pysyy keskimäärin 1,1 miljardia euroa negatiivisena vuosina 2028–2030.

1.2.3 Väestö

Laukaa sijaitsee Keski-Suomessa Jyväskylän koillispuolella. Laukaan muut naapurikunnat ovat Hankasalmi, Konnevesi, Toivakka, Uurainen ja Äänekoski. Laukaan kunnan pinta-ala on 825,59 km², josta 177,10 km² on vesistöjä. Laukaassa on neljä suurempaa taajamaa: asukkaita kuntakeskuksena toimivassa kirkonkylässä on 5.813, Leppävedellä 3.394, Vihtavuorella 2.347 ja Lievestuoreella 2.262. Haja-asutusalueella laukaalaisia asuu yhteensä 4.762. Yhteensä laukaalaisia oli 18.808 vuoden 2025 lopussa. Asukasmäärä väheni 70 asukkaalla edelliseen vuoteen verrattuna.

Laukaan kuntastrategiassa ei ole erillistä tavoitetta väestönkasvulle. Vuoden 2027 talousarviossa väestön määräksi on arvioitu 18.670 henkilöä, joka vastaa Tilastokeskuksen väestöennustetta.

Lainakanta kasvaa vuoden 2026 noin 22,4 miljardista eurosta noin 26,3 miljardiin euroon vuoteen 2030 mennessä.

Ennusteeseen liittyy riskejä molempiin suuntiin. Suhdannevaihtelut välittyvät kuntatalouteen aiempaa voimakkaammin erityisesti verotulojen ja työttömyys kustannusten kautta. Kuntien omat sopeutustoimet voivat vahvistaa rahoitusasemaa ennakoitua enemmän, jos palveluverkon ja henkilöstömenojen sopeuttamisessa onnistutaan odotettua paremmin. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen, työllisyystilanteen heikentyminen tai geopolitiittisen tilanteen kiristyminen voivat kasvattaa menoja ja heikentää tuloja ennustettua nopeammin.

Lähde: Valtiovarainministeriö, kuntatalousohjelma syksy 2026

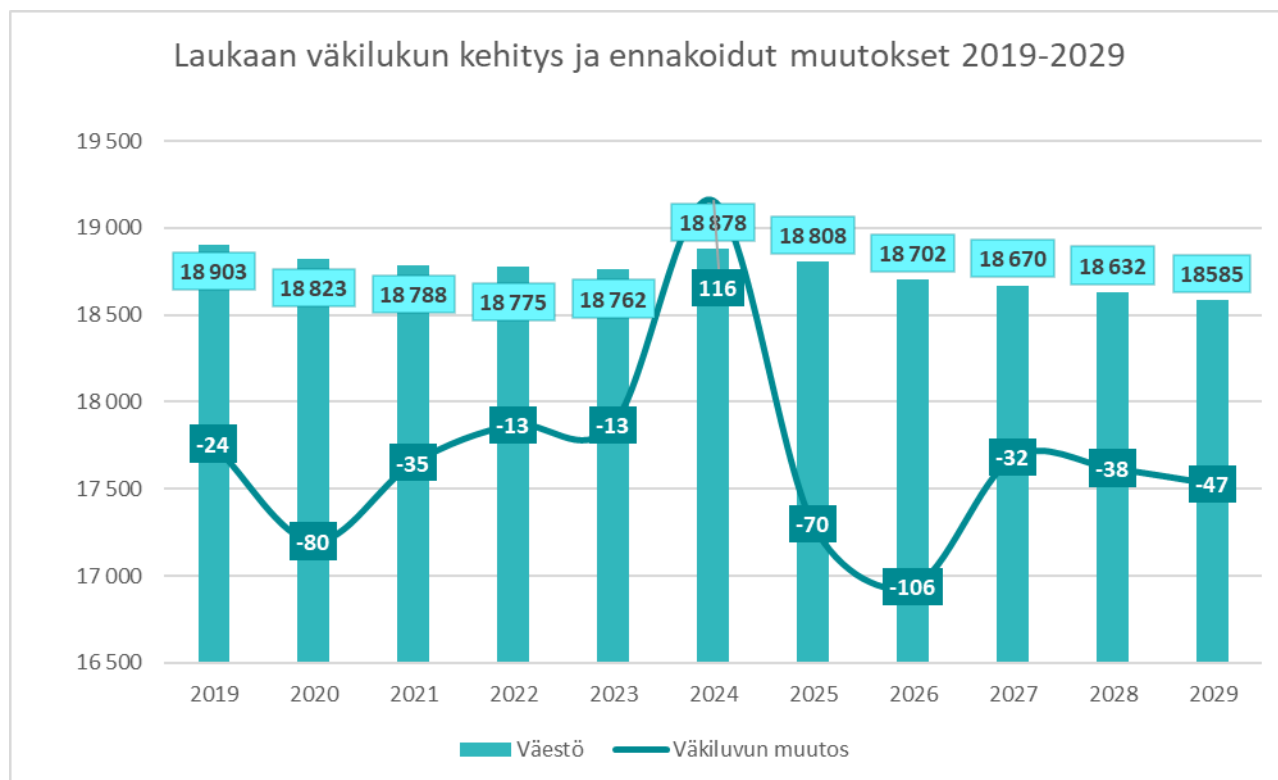
Vuoden 2025 päättyessä 0-14 –vuotiaita oli Laukaassa yhteensä 3.788 henkilöä, eli 20,1 prosenttia asukasmäärästä. Ikäryhmään kuuluvien lasten määrä on vähentynyt viimeisen kymmenen vuoden kuluessa 303 henkilöllä. 15-64 –vuotiaita asui Laukaassa yhteensä 10.750 henkilöä. Tähän ikäryhmään kuului 57,2 prosenttia laukaalaisista. Yli 65-vuotiaita puolestaan oli 4.270 henkilöä, eli 22,7 prosenttia asukkaista.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Laukaan kunnan väkiluvun kehitys alueittain ja ikäryhmittäin ajanjaksolla 2015-2025. Väkiluvun kehitystä ja muutoksia on havainnollistettu myös graafisesti Laukaan väkiluku ja muutokset 2015-2025 kuviossa.

Laukaan kunta

VÄESTÖ													
SUUNNITTELUALUEJAKO =													Muutos
TILASTOALUEJAKO		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2015-2025
SUURALUE	1 LAUKAA	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788	18775	18762	18878	18808	-57
TILASTOALUE	101 KIRKONKYLÄ	5565	5586	5619	5656	5722	5791	5749	5827	5848	5894	5813	248
Pienalueet	1 01 001 Kk-keskusta	1548	1514	1516	1503	1536	1562	1581	1627	1620	1691	1701	153
	1 01 002 Kk-pohjoinen	1943	1949	1981	1991	2005	2018	2035	2019	2008	1986	1894	-49
	1 01 003 Kk-etelä	1751	1790	1800	1835	1843	1883	1815	1872	1910	1901	1904	153
	1 01 004 Kk-Roninmäki	57	58	57	56	64	54	56	60	55	48	52	-5
	1 01 005 Kk-Asema	266	275	265	271	274	274	262	249	255	268	262	-4
TILASTOALUE	102 VIHTAVUORI	2305	2315	2317	2323	2345	2335	2343	2337	2360	2365	2347	42
Pienalueet	1 02 004 Vri-keskusta	1865	1861	1855	1872	1884	1893	1891	1899	1926	1920	1901	36
	1 02 005 Vri-ympäristö	283	273	280	285	300	286	289	284	280	275	277	-6
	1 02 006 Vri-Kuhankoski	157	181	182	166	161	156	163	154	154	170	169	12
TILASTOALUE	103 LEPPÄVESI	3293	3382	3409	3382	3374	3322	3349	3381	3354	3400	3394	101
Pienalueet	1 03 006 Lsi-keskusta	2594	2650	2663	2635	2642	2588	2607	2655	2638	2689	2674	80
	1 03 007 Lsi-ympäristö	699	732	746	747	732	734	742	726	716	711	720	21
TILASTOALUE	104 LIEVESTUORE	2521	2505	2475	2430	2387	2369	2357	2300	2267	2261	2262	-259
Pienalueet	1 04 009 Lre-keskusta	2081	2054	2036	2000	1967	1954	1952	1906	1876	1887	1873	-208
	1 04 010 Lre-ympäristö	440	451	439	430	420	415	405	394	391	374	389	-51
TILASTOALUE	105 MAASEUTUALUEET	5091	5085	5044	5012	4951	4913	4882	4808	4790	4795	4762	-329
Pienalueet	1 05 011 Kuhaniemi	341	365	379	388	393	401	412	415	407	407	403	62
	1 05 012 Kärkkää	372	362	365	364	355	353	336	331	330	333	332	-40
	1 05 013 Vehniä	966	945	952	923	927	915	891	883	862	864	852	-114
	1 05 014 Valkola	437	430	423	422	399	402	421	422	419	418	412	-25
	1 05 015 Kuusa	631	644	628	613	604	598	588	557	564	572	572	-59
	1 05 016 Haapala	296	302	300	307	302	302	288	275	262	268	268	-28
	1 05 017 Äijälä	402	385	369	365	364	357	349	338	339	322	317	-85
	1 05 018 Lankamaa	246	238	236	236	234	226	223	211	214	206	207	-39
	1 05 019 Tarvaala	289	283	282	281	274	286	294	307	308	319	330	41
	1 05 020 Simuna	193	190	179	182	169	159	160	154	152	150	153	-40
	1 05 021 Vuontee	273	283	268	275	281	254	271	265	281	288	282	9
	1 05 022 Savio	283	300	311	309	310	319	311	307	310	304	300	17
	1 05 023 Metsolahti	155	155	155	155	152	155	157	156	155	156	151	-4
	1 05 024 Hoho	207	203	197	192	187	186	181	187	187	188	183	-24
MUU	Tuntematon	90	97	114	124	124	93	108	122	143	163	230	140
Muutos													
	Ikäryhmät	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2015-2025
Ikävuodet	0-14 v	4284	4343	4353	4300	4283	4175	4097	4054	3989	3925	3788	-303
Ikävuodet	15-64 v	11184	11150	11025	10941	10863	10778	10756	10688	10696	10757	10750	-481
Ikävuodet	65 v ->	3397	3477	3600	3686	3757	3870	3935	4033	4077	4196	4270	953
	%	18,0	18,3	19,0	19,5	19,9	20,6	20,9	21,5	21,7	22,2	22,7	4,9
Ikävuodet	joista yli 75 v	1280	1283	1347	1330	1501	1571	1637	1737	1841	1950	2045	713
	% yli 65 vuotta täyttäneistä	37,7	36,9	37,4	36,1	40,0	40,6	41,6	43,1	45,2	46,5	47,9	8,3
	% koko väestöstä	6,79	6,76	7,10	7,03	7,94	8,35	8,71	9,25	9,81	10,33	10,87	3,7

Lähde: Tilastokeskus, väestörakennetilasto

Suomen asukasluku oli vuoden 2025 lopussa 5.652.881 asukasta. Väestön kasvu hidastui vuonna 2025. Väkiluku kasvoi vuoden 2025 aikana 16 910 henkilöllä. Väkiluvun kasvu oli lähes puolet pienempi kuin edeltävänä vuotena. Vuosina 2023 ja 2024 maamme väkiluku kasvoi voimakkaasti etenkin Ukrainan kansalaisten maahanmuuton seurauksena.

Keski-Suomen väestömäärä vuoden 2025 lopussa oli 273.731 henkilöä. Viimeisten 20 vuoden aikana maakunnan väestö on kasvanut 2,6 prosentilla eli 6.961 henkilöllä.

Väkiluku kasvoi vuoden 2025 aikana 16 910 henkilöllä. Väkiluvun kasvu oli lähes puolet pienempi kuin edeltävänä vuotena. Vuosina 2023 ja 2024 maamme väkiluku kasvoi voimakkaasti etenkin Ukrainan kansalaisten maahanmuuton seurauksena.

Väestön ikärakenne Keski-Suomessa noudattelee koko maan rakennetta. Sen sijaan kuntien välillä erot ikärakenteessa ovat merkittäviä. Vuonna 2025 alle 15-vuotiaiden lasten osuus vaihteli Luhangan 9 prosentista Uuraisten 23 prosenttiin ja 65 vuotta täyttäneiden osuus Jyväskylän 20 prosentista Luhangan 44 prosenttiin. Laukaan alle

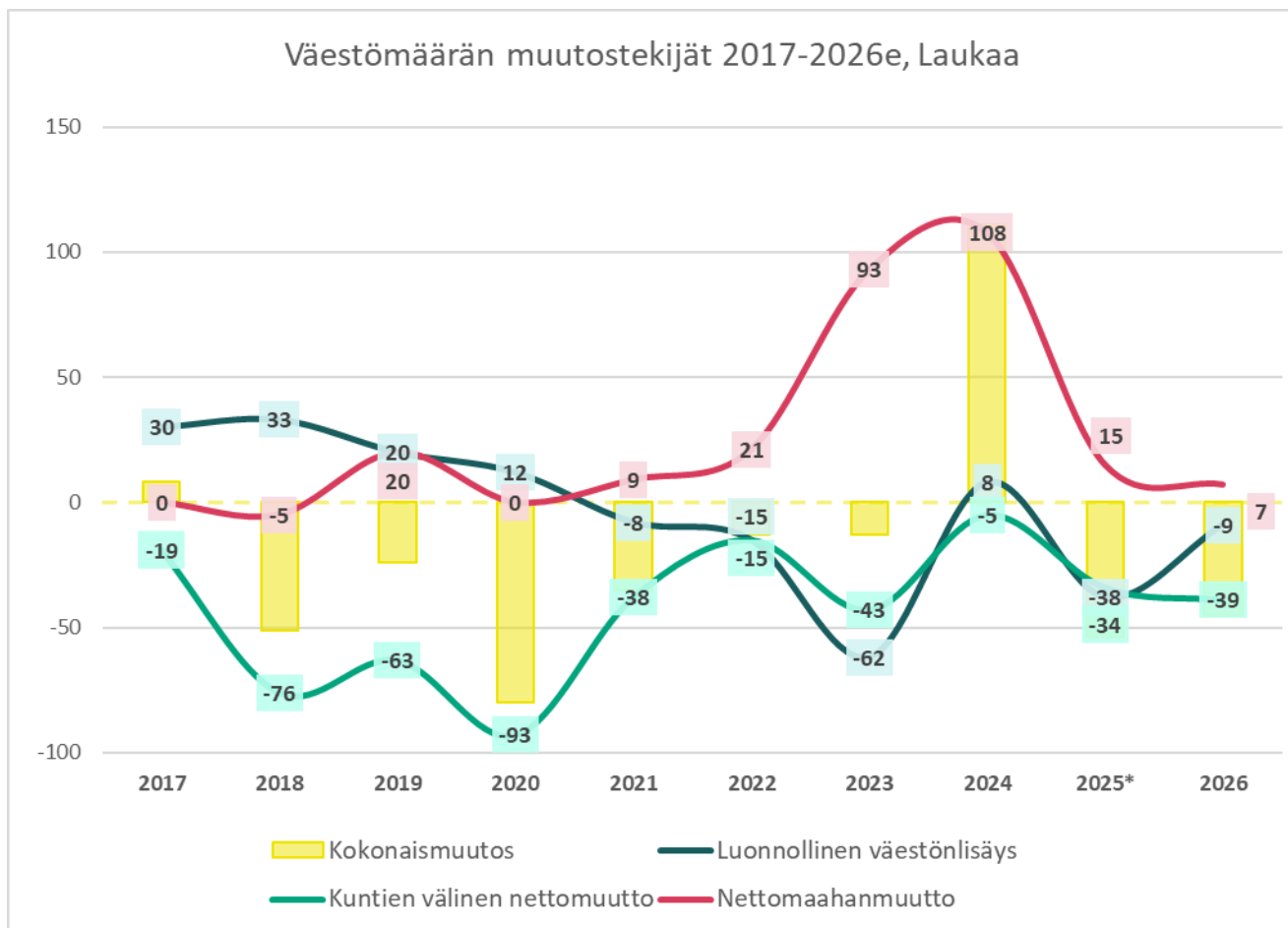
15-vuotiaiden osuus oli 20,1 prosenttia ja yli 65-vuotiaiden osuus 22,7 prosenttia. Keskusseudun kunnissa ikärakenne on muuta maakuntaa nuorempi.

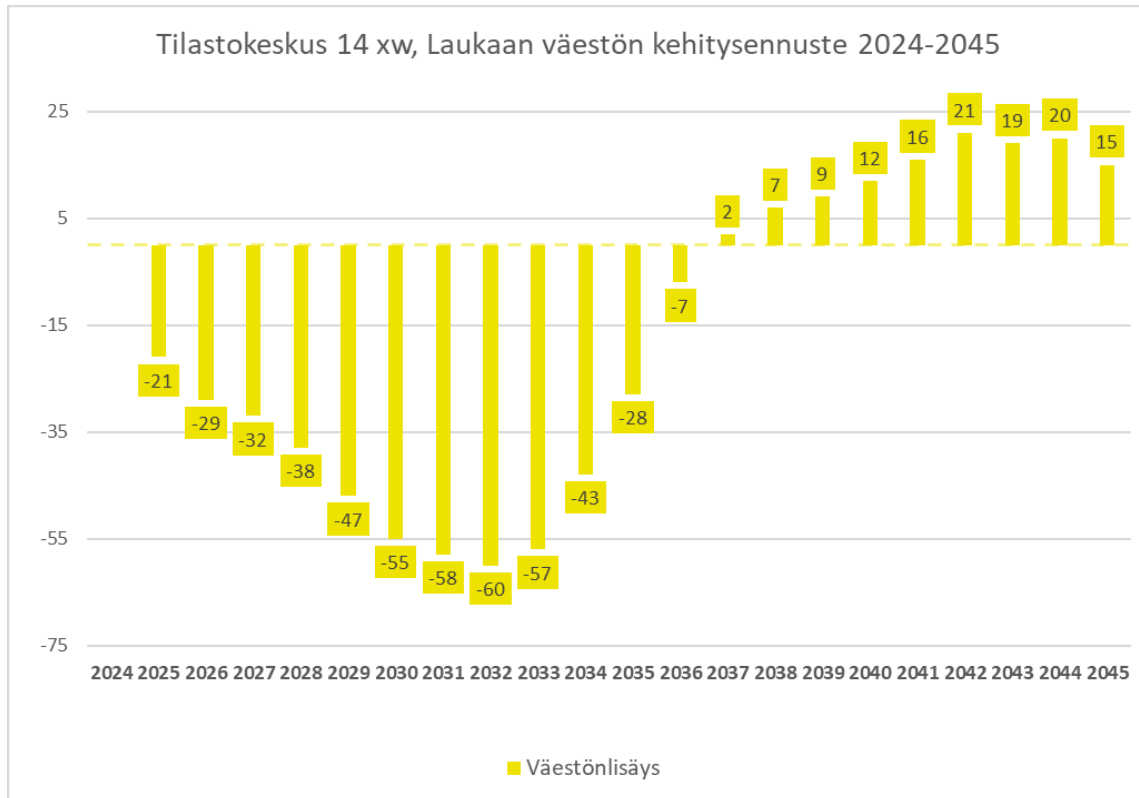
Seuraavassa kuviossa on esitetty Laukaan kunnan asukasmäärän kehitys vuodesta 2017 elokuuhun 2026. Kuviosta nähdään, että kuten Suomessa yleisesti, myös Laukaassa luonnollisen väestönkasvun trendi on ollut laskeva. Poikkeuksen kuitenkin muodostaa vuosi 2024, jolloin luonnollinen väestönlisäys oli 8 asukasta. Kuluvana vuonna kuolleita on ollut 9 enemmän kuin syntyneitä.

Kuntien välisen muuttoliikkeen myötä Laukaa on menettänyt kuluvana vuonna 39 asukasta. Nettomaahanmuutto on ollut +7 asukasta. Kun Tilastokeskuksen tekemä väkiluvun korjaus -4 asukasta otetaan huomioon, Laukaan väkiluku on vähentynyt kuluvan vuoden aikana yhteensä 45 asukkaan verran.

Tilastokeskus ennakoii Laukaan asukasluvun pienenevän vuoteen 2045 mentäessä. Laukaan väestön kehityssennuste 2024-2045 kuviossa on hahmoteltu väestönkehitys eri vuosina. Väestömäärän ennakoidaan pienenevän vuoteen 2036 saakka, ja kääntyvän sen jälkeen nousuun.

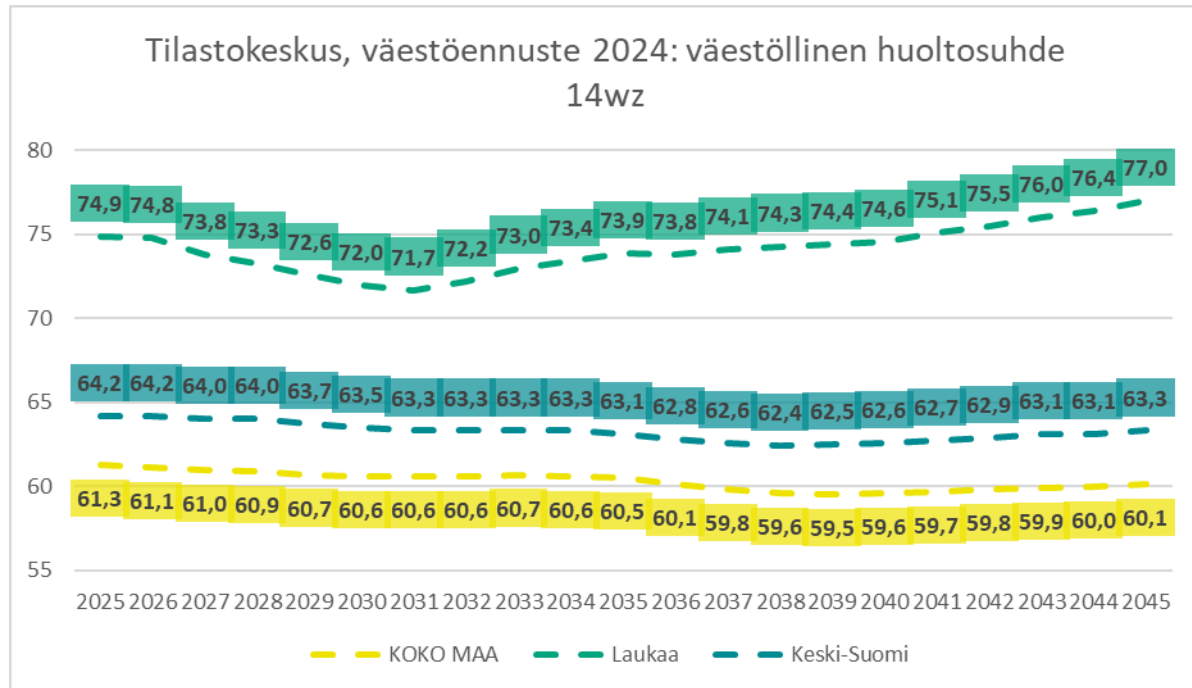
Väestömäärän ennakoidaan pienenevän tarkasteluajanjaksolla yhteensä 354 henkilön verran.

Väestöllinen huoltosuhde ilmoitetaan ei-työikäisten ja työikäisten määrien suhteena: kuinka monta ei-työikäistä kansalaista on kutakin työikäistä kohti jollakin määritellyllä alueella tai koko maassa. Väestötieteilijät laskevat suhdeluvun niin, että ei-työikäisiksi määritellään kaikki alle 15-vuotiaat ja yli 64-vuotiaat. Työikäisiä ovat loput eli näiden rajojen väliin sijoittuvat. Kyse on siis lähinnä väestön ikärakenteen ja sen muutosten kuvaamisesta.

Laukaan väestöllinen huoltosuhde oli vuonna 2025 75,0, kun se koko maata tarkasteltaessa oli 61,6 ja Keski-Suomea tarkasteltaessa 64,9. Laukaan väestöllisen huoltosuhteen ennakoitaan pysyvän huomattavasti Keski-Suomen ja koko Suomen huoltosuhdetta korkeammalla tasolla. Huoltosuhteen on ennakoitu laskevan 2030-luvun alkua kohti mentäessä 72 prosentin tuntumaan, mutta kasvavan jopa 77 prosenttiin vuonna 2045.

Laukaan uudessa kuntastrategiassa ei ole erillistä tavoitetta väestönkasvulle. Laukaan kunnassa väestönkasvusta huolehditaan muun muassa aktiivisella maankäyttö- ja elinkeinopolitiikalla. Vuoden

2027 talousarviossa väestön määräksi on arvioitu 18.670 henkilöä, joka vastaa Tilastokeskuksen väestöennusteen asukasmääräarviota.

1.2.4 Työpaikat ja työssäkäynti

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimialatilastot niin työpaikkojen kuin työssäkäynnin mukaan, sekä työvoimatilasto. Tilastokeskuksen tuoreimman työssäkäyntitilaston 2024 mukaan Laukaassa oli 5.317 työpaikkaa ja työpaikkaomavaraisuus on 69,88 prosenttia. Toimialoja oli luokiteltu yhteensä 21, joista terveys- ja sosiaalipalvelut työllistivät eniten, yhteensä 1.234 henkilöä. Muista toimialoista teollisuus tarjosi 861 työpaikkaa, tukku- ja vähittäiskauppa 638 ja rakentaminen 506.

Viisi suurinta toimialaa, joilla laukaalaiset työskentelevät, ovat terveys- ja sosiaalipalvelut (1.631

henkilöä), teollisuus (1.065 henkilöä), tukku- ja vähittäiskauppa (842 henkilöä), rakentaminen (751 henkilöä) ja koulutus (535 henkilöä).

Vuonna 2024 Laukaassa oli 8.639 työvoimaan kuuluvaa asukasta. Työllinen työvoima oli 7.609 henkilöä. Seuraavassa taulukossa on esitetty Laukaan työpaikat ja niiden kehitys 2014-2024 toimialoittain, työllinen työvoima toimialoittain ja työvoimatilaston mukaiset jakaumat.

Laukaan kunta

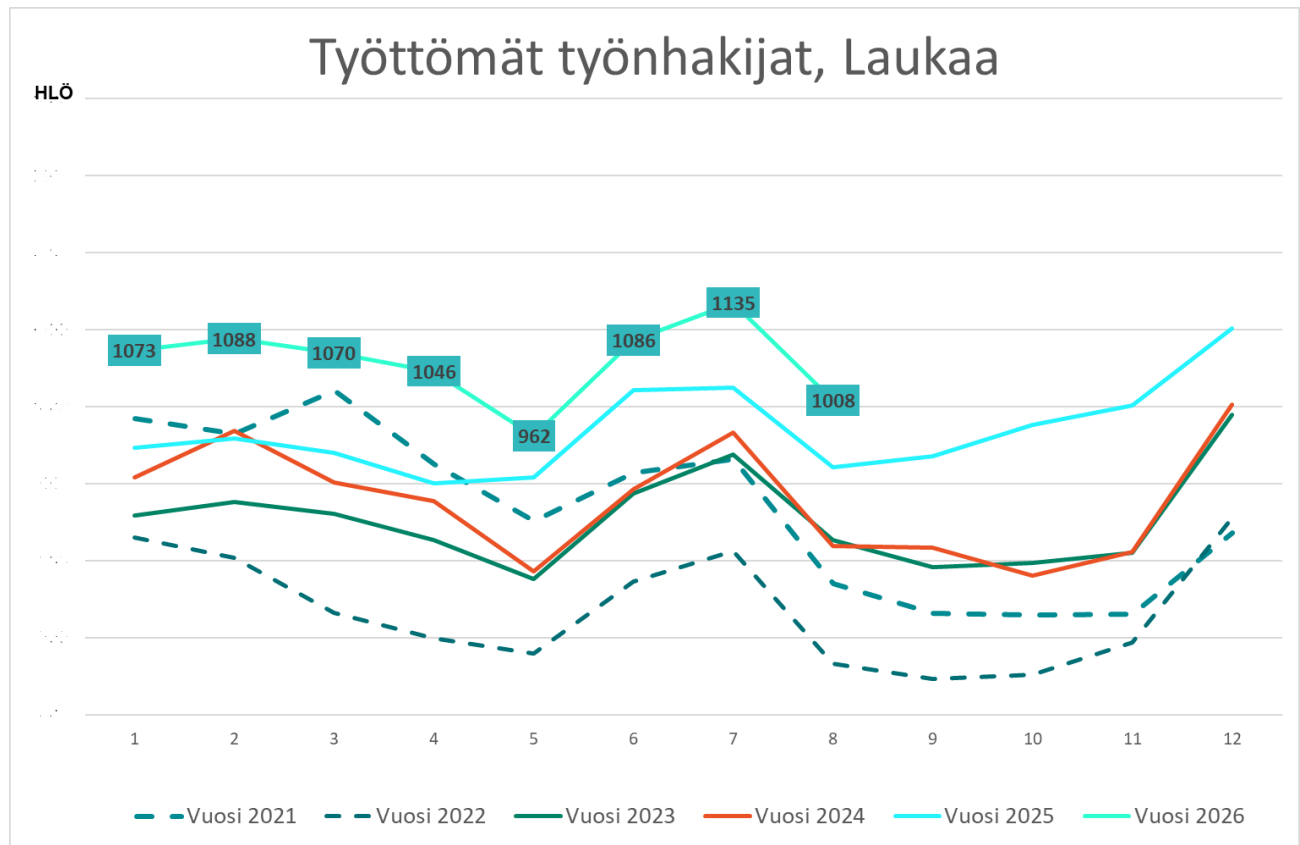
TYÖPAIKAT 31.12. (115h_2024)											
Asukasluku	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788	18775	18762	18878
Toimiala	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	259	255	247	238	226	218	209	219	221	219	203
B Kaivostoiminta ja louhinta	6	6	5	5	5	5	3	3	2	0	0
C Teollisuus	892	888	881	953	951	913	846	868	885	838	861
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	9	13	14	11	11	15	9	9	7	10	10
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ym.	22	25	24	29	27	30	27	24	63	60	71
F Rakentaminen	455	479	465	500	509	556	506	518	517	484	506
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	624	578	643	659	646	658	666	619	615	643	638
H Kuljetus ja varastointi	439	409	439	461	460	349	355	347	361	346	368
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	205	194	180	173	190	175	139	180	169	195	181
J Informaatio ja viestintä	25	22	26	18	17	28	24	24	16	20	23
K Rahoitus- ja vakuustoisiminta	20	16	14	14	8	10	10	12	10	9	13
L Kiinteistöalan toiminta	35	28	29	24	19	23	24	24	29	21	14
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	192	203	210	196	176	150	145	140	200	136	143
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	323	313	323	345	366	371	295	300	320	291	265
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	178	195	190	190	174	208	128	107	83	73	91
P Koulutus	382	371	379	384	391	392	407	417	444	453	459
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	1018	1012	1057	1101	1120	1025	1055	1131	1171	1216	1234
R Taiteet, viihde ja virkistys	40	43	47	54	50	48	49	47	64	55	47
S Muu palvelutoiminta	127	116	117	125	113	122	116	110	119	117	117
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	41	48	59	52	67	26	38	27	23	21	13
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X Toimiala tuntematon	106	110	92	107	128	118	99	100	93	79	60
YHTEENSÄ	5398	5324	5441	5639	5654	5440	5150	5226	5412	5286	5317
TYÖLLINEN TYÖVOIMA 31.12. (115i_2024)											
Toimiala	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	262	252	252	242	242	233	212	221	215	209	207
B Kaivostoiminta ja louhinta	15	15	11	12	16	12	12	16	8	8	8
C Teollisuus	1216	1180	1193	1245	1213	1210	1156	1238	1185	1125	1065
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	38	41	40	38	34	38	39	38	35	31	35
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ym.	48	49	45	43	45	46	42	56	70	72	76
F Rakentaminen	680	677	762	769	782	773	763	783	817	739	751
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	764	779	792	827	858	840	830	813	809	840	842
H Kuljetus ja varastointi	369	378	397	403	423	419	366	368	378	362	371
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	238	222	248	251	255	243	200	223	208	209	209
J Informaatio ja viestintä	169	175	180	178	172	199	196	212	235	225	237
K Rahoitus- ja vakuustoisiminta	70	65	63	60	52	55	56	56	58	57	59
L Kiinteistöalan toiminta	69	68	75	76	62	60	65	70	68	68	69
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	360	371	366	380	371	370	376	370	416	387	384
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	435	424	432	470	472	467	417	437	466	432	426
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	351	351	324	330	322	352	326	327	339	346	348
P Koulutus	513	527	525	523	528	531	543	566	577	538	535
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	1282	1295	1324	1343	1387	1352	1385	1430	1418	1505	1631
R Taiteet, viihde ja virkistys	70	62	64	74	79	86	76	82	91	94	86
S Muu palvelutoiminta	202	199	187	179	172	172	176	185	195	199	197
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	41	34	48	39	40	25	37	28	24	20	12
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X Toimiala tuntematon	106	110	92	107	128	118	99	100	93	79	61
YHTEENSÄ	7298	7274	7420	7589	7653	7601	7372	7619	7705	7545	7609
TYÖVOIMATILASTO 31.12. (115b_2024)											
Asukasluku	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788	18775	18762	18878
Työvoima, henkilöä	8634	8592	8598	8518	8567	8497	8460	8460	8536	8522	8639
Työlliset, henkilöä	7298	7274	7420	7589	7653	7601	7372	7619	7705	7574	7609
Työttömät, henkilöä	1336	1318	1178	929	914	896	1088	841	831	977	1030
Työvoiman ulkopuolella, henkilöä	10075	10237	10372	10460	10360	10406	10363	10328	10239	10240	10239
Työvoima / asukasluku %	46,15	45,54	45,32	44,88	45,26	44,95	44,95	45,03	45,46	45,42	45,76
Työpaikat / työllinen työvoima %	73,97	73,19	73,33	74,30	73,88	71,57	69,86	68,59	70,24	69,79	69,88

Keski-Suomen elinvoimakokeskuksen työllisyyskatsauksen mukaan elokuun 2026 lopussa Keski-Suo-

nessa oli yhteensä 18.564 työtöntä työnhakijaa. Se on 1.630 eli 9,6 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin, mutta 1.990 henkilöä

vähemmän kuin kuukausi aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työvoimasta oli elokuun lopussa 14,6 prosenttia ja Laukaassa 11,7 prosenttia. Koko maassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12 prosent-

tia. Laukaassa oli yhteensä 1.008 työttöntä työnhakijaa. Seuraavassa kuviossa on esitetty työttömien työnhakijoiden määrän vaihtelut vuodesta 2021 vuoden 2026 elokuulle. Kuviosta havaitaan, että työttömyys on edellisiä vuosia korkeammalla tasolla.

Lähde: Keski-Suomen työllisyyskatsaus, elokuu 2026

1.3 Talousarvion 2027 laatiminen

1.3.1 Laukaan kuntastrategia

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa. Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi 6.6.2022 § 24 kuntastrategian vuosille 2022-2030.

Strategia määriteltiin rullaavaksi, ja uuden valtuuston aloitettua toimintansa strategia päivitetään ja painotuksia muutetaan. Strategian päivitettiin kunnanvaltuustossa 10.11.2025 § 65.

Strategian pääperiaatteet ja kärkiteemat säilyivät samankaltaisina. Koska kunta painui vuoden 2024

lopussa alijäämäiseksi, kuntatalouden tasapaino ja toiminta resurssien puitteissa on nostettu strategiassa voimakkaasti esille. Strategisena tavoitteena on säilyttää itsenäinen Laukaa, jonka talous on tasapainossa. Talousarvio- ja taloussuunnitelma sekä niihin sisältyvät talouden tasapainottamisohjelmien 2.0 ja 3.0 toimenpiteet on suunniteltu kuntalain mukaisesti toteuttamaan tätä tavoitetta.

Strategia rakentuu kolmen pääperiaatteen varaan, jotka kuvaavat tavoiteltavaa toimintakult-

tuuria Laukaan kunnassa. Nämä kolme ”peetä” ovat 1) positiivisesti ja 2) palvelen 3) pidemmälle.

Periaatteet on kuvattu tarkemmin seuraavassa kuvassa.

STRATEGIAMME
kolme toimintaperiaatetta

POSITIIVISESTI
Toimimme ja puhumme kannustavasti. Viestimme vahvuuksistamme aktiivisesti. Ratkaisemme ongelmia rakentavasti.
Tavoitteemme on, että laukaalaiset onnistumiset huomataan ja jokainen ihminen kohdataan sydämellä.

PALVELLEN
Meillä on kuuntelemisen, kehittämisen ja parantamisen palvelukulttuuri. Etsimme asiakasta palvelevia ratkaisuja resurssien puitteissa.
Tavoitteemme on tarjota asukkaillemme sujuvat ja kestävät arjen kuntapalvelut.

PIDEMMÄLLE
Näemme mahdollisuuksia ja etsimme uusia ratkaisuja. Teemme vastuullisia ja tulevaisuuskestäviä päätöksiä laukaalaisten hyväksi.
Tavoitteemme on säilyttää itsenäinen Laukaa, jonka talous on tasapainossa.

Periaatteiden lisäksi strategiassa on kolme keskeistä kärkiteemaa, jotka ovat 1) asukas, 2) henkilöstö ja 3) yrittäjät. Kullekin kärkiteemalle on asetettu kolme strategista tavoitetta sekä kuvattu tavoiteltua toimintakulttuuria kunkin kärkiteeman näkökulmasta. Strategisille tavoitteille on asetettu mittarit, joiden toteutumista seurataan strategia-kaudella.

Talousarvio kytkeytyy vahvasti kuntastrategiaan sekä taloussuunnittelun että toiminnallisten kehittämistavoitteiden kautta. Kunnan heikko taloustilanne pakottaa ottamaan huomioon strategisen tavoitteen taseen ylijäämästä. Taseeseen tilinpäätöksessä 2024 kertyvien alijäämien kattaminen on

1.3.2 Riskien arviointi

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esihenkilöt pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lainsäädäntöä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, ja kunnan omaisuus ja

paitsi lakisääteinen velvoite myös kuntastrategian mukainen tavoite. Talousarvio ja -suunnitelma perustuvat ensisijaisesti tälle strategian taloustavoitteelle.

Palvelualueiden toimintasuunnitelmien yhteydessä on palvelualueiden toiminnalliset tavoitteet, jotka kytkeytyvät vahvasti kuntastrategiaan. Tavoitteenasettelussa kuvataan, miten tavoite edistää kuntastrategiaa. Näin toiminnalliset tavoitteet ja kehittäminen kytkeytyy strategiaan ja varmistetaan, että talousarvio on strategianmukainen.

voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on toiminnan jatkuvaa ja jokapäiväistä ohjausta ja johtamista. Sisäisen valvonnan tulee kattaa kunnan ja kuntakonsernin oman toiminnan lisäksi myös toiminta, josta kunta vastaa lainsäädännön, omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden tai sopimusten nojalla. Hyvin järjeste-

tyssä hallinnossa sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuvat osana päivittäistehtäviä ja toimintaprosesseja.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riski on vaaratilanteen aiheuttamien vahinkojen vakavuuden ja todennäköisyyden yhdistelmä. Riski kuvaa vaaran suuruutta.

Kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kunnanhallitus huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnanjohtaja. Operatiivinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on siten osa hallitukselle ja kunnanjohtajalle säädettyä hallinnon ja taloudenhoidon tehtävää. Tytäryhteisöt analysoivat toimintansa merkittävimpiä riskejä kappaleessa 2.2. Koko kuntakonsernia tarkasteltaessa konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnan konserniyhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat näiden yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle yhteisöjä koskevien säännösten mukaisesti.

Talousarvion valmistelun yhteydessä palvelualueet ovat analysoineet toimintaympäristön muutoksia, tunnistaneet tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioineet niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä. Tämän pohjalta talousarviossa esitetään kuvaus kunkin palvelualueen toiminnan ja talouden kannalta merkittävimmistä riskeistä sekä keinoista, joilla riskejä hallitaan. Lisäksi kuvataan palvelualueen sisäisen valvonnan järjestäminen ja toimintamallit. Palvelualueet analysoivat toimintaansa koskevia riskejä kappaleessa kolme. Tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomuksessa kuvataan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja, sekä annetaan tietoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisistä johtopäätöksistä.

Laukaan kunnan tasolla tarkasteltuna talouden tasapainoon vaikuttavat talouden suhdannevaihtelut ja tulo-rahoitukseen liittyvät epävarmuustekijät. Kunnan merkittävimmät talouden riskit liittyvät verotulojen ja valtionosuuksien kehitykseen tulevana vuosina. Suhdannevaihtelut vaikuttavat verotulojen määrään merkittävästi. Suhdanteen kehitykseen puolestaan vaikuttaa globaalit riskit ja epävarmuustekijät. Matalasuhdanteessa kunnallis- ja yhteisöverotulojen määrä voi jäädä suunniteltua pienemmäksi haastavassa työllisyys- ja yrityssektorin tulostilanteessa.

Julkisen talouden velkasuhde on noussut huomattavasti. Ilman julkista taloutta vahvistavia toimia velkasuhde jatkaa kasvuaan myös lähivuosina. Jos velkasuhteen kasvua ei saada pysäytetyksi, uhkaa kuntien ja hyvinvointialueiden rahoitus pohja vaarantua. Valtiontalouden sopeuttamistoimenpiteisiin liittyy riski kunnan valtionosuusrahoituksen pienentymisestä. Mikäli leikkauksia tehdään ennen kuin valtionosuusrahoitusjärjestelmä on uudistettu kuntien nykyisiä lakisääteisiä tehtäviä vastaavaksi, leikkausten vaikutukset Laukaan taloudelle ovat kriittisiä.

Yleisellä talouskehityksellä on vaikutus myös kunnan menoihin. Yleinen talouskehitys voi kasvattaa kunnan korkoriskiä ja lisätä menojen kasvua ja inflaatiota. Työttömyysturvan ja toimeentulotuen aiheuttamat kustannukset ovat kunnan talousarviossa merkittävä menoerä ja siksi työttömyyden ja toimeentulotuen varassa olevan väestön määrän kasvu aiheuttaa kunnalle myös merkittävän talousriskin. Kunnan menoja voi lisätä myös kunnalle asetettavat uudet tehtävät, joille ei osoiteta täysimääräistä rahoitusta. Palveluverkon, infran ja kiinteistöjen korjausvelka kasvaa talouden säästö-paineessa.

Laukaan kunnan taloussuunnitelma sisältää Laukaan Vesihuolto Oy:n kanssa vuonna 2015 tehdyn ns. putkikaupan hinnan korjauksen kuudella miljoonalla eurolla. Tästä päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen ja käsittely on kesken. Siihen asti kun päätös saa lainvoiman, kunnan on tärkeä varautua alijäämän kattamiseen vuoden 2029 loppuun mennessä muilla toimilla.

Riski sille, että ulkoisten tekijöiden muutosten seurauksena kunnan taloussuunnitteluvuosien tulos ennakoidaan väärin ja taloudellinen tavoite jää saavuttamatta, on olemassa. Talouden tasapainoon liittyviä riskejä ennakoidaan ja hallitaan talouden aktiivisella seurannalla ja raportoinnilla ja nopealla reagoinnilla uusiin tietoihin. Taloustilanteesta raportoidaan kunnanhallitukselle vuosikellon mukaisesti. Talouden tasapainottamiseksi on laadittu tasapainottamisohjelmat. Tasapainottamisohjelmien mukaiset toimenpiteet toteutetaan ja toimeenpannaan kullakin vastuualueella. Resurssit priorisoidaan lakisääteisesti pakollisiin toimintoihin. Tasapainottamisohjelmien toimenpiteiden toteutuksen ja sitä kautta säästöjen syntymiseen liittyy riskejä. Kuntalain mukainen talouden tasapainottaminen vuoteen 2029 mennessä vaatii riskitason nostamista, ja palvelutason heikentämistä.

Korkoriskien suojaamiseksi kunnanhallitus hyväksyi lainasalkun korkosuoja politiikan 31.8.2015 § 181. Korkoriskiin varaudutaan korkosuojausilla. Korkosuojausten haittana ovat suojaamisen kustannukset.

Lainsäädännön uudistuksiin kunnilla on rajallinen mahdollisuus vaikuttaa lausuntojen avulla. Uudistuksilla voi kuitenkin olla merkittävä vaikutus kunnan talouteen. Vaikutukset voivat olla kunnan kannalta positiivisia tai negatiivisia. Laukaan kunnalle viime vuosien vaikutukset ovat olleet hyvin negatiivisia.

Muuttuneessa maailmantilanteessa ja turvallisuusympäristössä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin on varauduttava monialaisesti ja enna-

koivasti. Tehtävien häiriöttömään toimintaan kohdistuu tällä hetkellä normaalia enemmän ulkoista uhkaa. Digitaalisen toimintaympäristön kohonnut uhkataso ja haavoittuvuudet ovat kasvattaneet riskiä tietoturvan, tietosuojaan ja palveluiden jatkuvuuden osalta.

Turvallisuusympäristön muutokseen ja poikkeusoloihin kunta on varautunut valmiussuunnitelmalla. Valmiussuunnitelmassa selvitetään, miten erilaisiin uikiin on varauduttu ja miten toimitaan erityistilanteissa, niin normaalioloissa, häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Laukaan kunnan valmiussuunnittelun tavoitteena on taata asukkailla tyydyttävä turvallisuus ja -huoltotaso sekä turvata kunnan tehtävien hoito. Käytännössä valmiussuunnitelman täytäntöönpanoa on harjoiteltu valtakunnallisissa ja alueellisissa harjoituksissa (muassa LVV26-valmiusharjoituksessa).

Ulkoiset tietoturva-uhat ja inhimilliset virheet tunnistetaan riskeiksi tietoturvan osalta. Tietoturva- tai tietosuoja- riskien realisoituminen voi aiheuttaa merkittäviä riskejä tai häiriöitä kunnan toiminnassa ja palveluissa tai vaarantaa luottamuksellisten tietojen turvallisuuden. Tekoälyn yleistyminen lisää omalta osaltaan tietosuoja- ja tietoturvariskejä sekä kunnan toiminnan haavoittuvuutta. Riskiä hallitaan ajantasaisilla järjestelmillä ja järjestelmien päivityksillä, henkilöstön kouluttamisella ja asianmukaisilla käyttöoikeuksilla. Henkilöstölle on organisoitu pakollinen tietosuojakoulutus. Lisäksi henkilöstöllä on käytettävissään Eduhouse-koulutusportaali, josta on suositeltu tekoälyn turvalliseen käyttöön liittyviä koulutuksia.

1.3.3 Taloussuunnitteluprosessi

Vuoden 2027 talousarvio on laadittu vuoden 2025 tilinpäätöksen, vuoden 2026 muutetun talousarvion ja talousarviovuotta ja taloussuunnitelmakautta koskevien talousennusteiden perusteella. Kunnanhallitus antoi talousarvion laadintaohjeen kokouksessaan 24.8.2026 § 199. Lautakunnilla oli mahdollisuus antaa esitykset talousarviokehityksen muutostarpeista 9.9.2026 mennessä. Lautakunnat eivät esittäneet muutosta raamiin. Konsernipalveluiden osalta ei myöskään esitetty muutosta raamiin. Raamiin pääseminen edellyttää kuitenkin

merkittäviä sopeutustoimenpiteitä talouden tasapainon saamiseksi.

Kunnanhallitus hyväksyi raamin päivityksen kokouksessaan 14.9.2026 § 213. Talousarvioraamin taustaoletuksiin oli tullut tarkennuksia muun muassa verotuloennusteen hienoisen paranemisen ja korkokulujen kasvun muodossa. Toimintakate raamissa 2.0 oli -61.658.200 euroa ja tulos 0,5 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Lautakuntien talousarvioesitysten tuli olla valmiit 14.10 mennessä. Talousarvioprosessi etenee kunnanjohtajan talousarvioesityksellä ja mediatiedotteella 29.10.2026. Kunnanhallitus antaa esityksen veroprosenteista 9.11.2026, ja kunnanvaltuusto tekee veroprosenteista päätöksen 16.11.2026. Kunnanhallituksen talousarvioseminaari pidetään 19.11.2026. Kunnanhallituksen talousarvioesitys on käsittelyssä 30.11.2026, ja kunnanvaltuusto hyväksyy talousarvion 7.12.2026.

Talousarvion hyväksymisen jälkeen kunnanhallitus ja lautakunnat vahvistavat talousarvion määrärahoihin perustuvat oman palvelualueensa käyttösuunnitelmat tammikuun loppuun mennessä. Talousarvion vuosikellossa on huomioitu myös talousarviosta viestiminen kuntalaisille, esihenkilöille, henkilöstölle ja yrittäjille.

1.3.4 Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2027

Laukaan kunnan vuosi 2027 on edellisen vuoden tapaan monelta osin toiminnan uudelleenrakentamisen ja uusien toimintakäytäntöjen kehittämisen ja vakiinnuttamisen aikaa. Mittavista sopeuttamistoimista huolimatta taloutta haastavat edelleen valtionosuusrahoitusjärjestelmän ongelmat. Koska valtionosuusrahoitus ei kohdennu kuntien nykyisten lakisääteisten tehtävien mukaan, talouden epätasapaino määrittää edelleen merkittävästi Laukaan kunnan toiminnan painopistealueita. Talouden tasapainottamispyrkimys onkin kaikkea kunnan toimintaa läpileikkaava teema.

Vuoden 2027 alussa Laukaan kuntakonsernin rakenne uudistetaan. Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta alkaen. Sote- ja pela-toimitilat jäivät kuitenkin kunnille, ja kunnat ovat olleet velvollisia vuokraamaan tiloja hyvinvointialueille voimaanpanolain (616/2021) 22 §:n mukaisen siirtymäkauden ajan vähintään vuoden 2025 loppuun saakka, ellei hyvinvointialue käytä vuoden jatko-optiotaan. Laukaan kunnan omistamien sote- ja pela-toimitilojen osalta Keski-Suomen hyvinvointialue päätti Lievestuoreen terveysasemaa lukuun ottamatta käyttää optiovuotta ja siirtymäkauden vuokrasopimuksia jatkettiin vuoden 2026 loppuun saakka.

Siirtymäkauden jälkeen kuntien on arvioitava vuokraustoimintaansa kuntalain (410/2015) 126 §:n yhtiöittämisvelvollisuuden näkökulmasta. Toimitilojen vuokraaminen on lähtökohtaisesti markkinoilla tapahtuvaa toimintaa, joka on yhtiöittämisvelvollisuuden piirissä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirryttyä pois kuntien vastuulta.

Valtuuston päätöksen 2.3.2026 § 6 mukaisesti kunnan omistamat sote- ja pela-toimitilat sekä muut markkinaehtoiseksi katsottavat toimitilat siirretään tai myydään Laukaan Kehitysyhtiö Oy:lle. Kunnan omistamat asuinrakennukset ja asunnot sekä ara-rajoitteiset sote-kiinteistöt siirretään Laukaan Vuokrakodit Oy:lle. Laukaan Kehitysyhtiölle ja Laukaan Vuokrakodit Oy:lle on valittu yhteinen toimitusjohtaja vahvistamaan yhtiöiden strategista johtamista ja yhteistyön tiivistämistä.

Sote-uudistuksen yhteydessä 2023 kuntakonsernin emoyhtiön osuus suhteessa tytäryritysten kokoon pieneni. Vuonna 2025 Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n perustamisen yhteydessä emoyhtiön suhteellinen osuus pieneni jälleen. Kun sote-pela-kiinteistöt siirretään yhtiöille vuoden 2027 alusta alkaen, emoyhtiön suhteellinen osuus pienenee konsernissa jälleen, ja kuntakonsernin strateginen johtamisen ja riskienhallinnan merkitys korostuu entisestään.

Vuosien 2025-2026 yhteistoimintaneuvotteluiden jälkeen henkilöstömäärä on vähentynyt merkittävästi kaikilla palvelualueilla. Tämä vaikuttaa jäljelle olevan henkilöstön tehtäväkuviin ja koko organisaation toimintaprosesseihin. Digitalisaation keinoja pyritään järjestelmällisesti lisäämään työtä helpottamaan ja tehostamaan sekä kunta-laisten asiointia helpottamaan. Sivistyspalveluissa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelut mitoitetaan tiukasti lapsimäärän mukaiseksi.

Talouden tasapainottamisen edistyminen ja onnistuminen ovat tärkeimpiä seurattavia mittareita, minkä lisäksi toimintaympäristön muutoksia

on seurattava talouskehityksen näkökulmasta erityisen tarkasti. Laukaa on väestökehitykseltään haastavassa tilanteessa, jossa väestömäärä on hienoisessa laskussa. Väestönkasvun mahdollisuuksia pyritään avaamaan uudisrakentamisen mahdollistamisen kautta, mutta uusi väestönkasvu voi herkästi laukaista investointitarpeita palveluverkossa, minkä vuoksi väestönkasvu on tärkeä pystyä ennakoimaan ja sen vaikutuksia hallitsemaan mahdollisimman tarkasti.

Vuonna 2027 tehdään lisäksi konkreettisia investointeja kunnan kasvuun ja elinvoimaan. Laukaan elinvoiman kasvun edellytyksiä vahvistavat useat samanaikaisesti toteutuvat hankkeet. Vuonna 2026 kunta toteutti Kantolantien jalankulku- ja pyöräilyväylän välillä Lahnajärvenkatu-Kesäjärvenkatu, joka on merkittävä investointi kunnan kasvuun. Väylä parantaa liikenneturvallisuutta, turvaa koululaisten kulkuyhteydet uuteen Kuhankosken kouluun ja tukee kestävää liikkumista Kirkonkylän ja Vihtavuoren välillä. Samalla se avaa rakentamiselle Kuhankosken asuinalueen, jolle on kaavoitettu 88 pientalon rakennuspaikkaa. Ensimmäiset tontit luovutetaan vuonna 2027. Vetovoimainen järviympäristö, uusi koulu ja hyvät yhteydet houkuttelevat erityisesti lapsiperheitä. Tonttien luovutus tuo kunnalle myyntituloja, uudet asukkaat vahvistavat verotuloja ja kasvava asukas pohja lisää palveluverkon käyttöastetta. Elinvoimaa vahvistaa myös Toyota Gazoo Racingin teknologiakeskuksen rakentaminen Majajärvelle Jyväskylän ja Laukaan rajalle. Investoinnin arvioidaan lisäävän yritystonttien kysyntää erityisesti lähimmällä Sorajyvän yritysalueella ja vahvistavan Leppäveden asemaa työpaikka-alueiden läheisenä asuinalueena.

Myönteistä kehitystä tukevat myös muut vireillä olevat hankkeet. Kuukanpääntien koillispuolelle käynnistetään uuden yritysalueen asemakaavotus, ja alueen liikennejärjestelyihin tavoitellaan MAL-rahoitusta. Hyväksymisvaiheessa oleva Vihtavuoren tehdasalueen asemakaava luo edellytyksiä Suomen huoltovarmuuden kannalta tärkeän teollisen toiminnan kehittämiseksi ja vahvistaa Vihtavuoren asemaa merkittävänä työpaikka-alueena. Laukaanportin yritysalueen kehittämistä jatketaan raakamaan hankinnalla ja suunnittelulla.

Valtatie 9:n parantaminen Lievestuoreen kohdalla parantaa liikenneturvallisuutta ja Ysitien Sammon yritysalueen saavutettavuutta. Vuonna 2027 hyväksyttävä maa- ja asuntopoliittinen ohjelma antaa strategiset linjaukset myös asumisen kehittämiseksi. Vehniän pohjoisosan yleiskaavatyön jatkaminen ja Kanavareitin rantaosayleiskaavojen uudistaminen luovat edellytyksiä uudelle asumiselle ja yritystoiminnalle sekä tukevat kunnan strategisten tavoitteiden toteutumista. Kaavoitusta varten tarvittavien taustaselvitysten laatiminen käynnistyy vuonna 2027. Selvitysten pohjalta Vehniän pohjoisosan yleiskaavan suunnittelua on tavoitteena jatkaa vuonna 2028 ja Kanavareitin rantaosayleiskaavojen uudistaminen käynnistää vuonna 2029.

Talousarviovuoden merkittävä investointi on elinvoimaa lisäävien hankkeiden lisäksi uuden ruokapalvelukeskuksen rakentaminen. Hankkeelle on varattu 3,2 miljoonan euron investointimääräraha. Ruokapalvelukeskuksen toimitilat ovat epäkäytännölliset, eivätkä vastaa tämän päivän vaatimuksia. Ruokapalvelukeskusinvestoinnin avulla saadaan muutettua ruuan valmistusmenetelmä kustannustehokkaammaksi.

Kunnan omien tasapainottamistoimien lisäksi Laukaan kunnan talouden kannalta ratkaisevaa on, miten ja milloin valtion valmisteleva peruspalveluiden valtionosuusuudistus toteutuu. Valtionosuusuudistuksen oli määrä astua voimaan vuoden 2026 alussa, mutta valtiovarainministeriö tiedotti 21.10.2024, että uudistus viivästyy vuodelle ja tulee voimaan vasta 2027 alussa. Marraskuun loppupuolella 2025 saatiin tieto, että hallitus ei ole päässyt sopuun valtionosuusuudistuksesta, eikä kokonaisuus etene tällä hallituskaudella.

Kunnan säästötoimenpiteet ovat olleet erittäin mittavat ja raskaat. Toiminnan riskitasoa on ollut pakko nostaa ja henkilöstön kuormittuminen on huomattavan korkealla tasolla. Useiden ei-lakisääteisten palveluiden poistuminen ja lakisääteisten tehtävien laatutason laskeminen vaikuttavat negatiivisesti kuntalaisiin, joiden kuntaveroprosentti on kuitenkin valtakunnallisesti tarkastellen korkea. Kaikista kunnan omista toimista huolimatta nykyisen valtionosuusjärjestelmän epäkohtien aiheuttamaa vajetta kunnan rahoituksessa on erittäin vaikea kattaa ottaen huomioon lasten ja

nuorten tarvitsemien lakisääteisten peruspalveluiden määrä. Laukaan kunta toivoo kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmään pikaista uudistusta.

Uudistuksen kuntakohtaisista vaikutuksista ei ole tarkkoja tietoja, mutta ennakkotietojen perusteella uudistuksen tavoitteet huomioiden Laukaan kaltaisen kunnan oletetaan hyötyvän uudistuksesta taloudellisesti. Uudistuksen valmistelun tii-

vis seuranta ja siihen vaikuttaminen kaikilla mahdollisilla foorumeilla sekä päätöksen vaikutusten kunnan talouteen analysointi ja huomioiminen ovat kunnan talouden ja tulevaisuuden näkökulmasta vuoden 2027 keskeisiä toimia.

1.3.5 Talouden tasapainottaminen

Tasapainottamisohjelma 1.0

Valtuusto hyväksyi Laukaan kunnan ensimmäisen tasapainottamisohjelman 25.9.2023 § 37. Tasapainottamisohjelmalla haettiin noin kuuden miljoonan euron pysyviä säästöjä.

Toimintaympäristön muutosten vuoksi ensimmäinen tasapainottamisohjelma ei riittänyt kattamaan kertynyttä alijäämää vuoden 2029 loppuun mennessä. Lisäksi tehdyn arvion mukaan noin 0,8-0,9 miljoonan euron osuus vuoden 2023 suunnitelluista sopeutuksista toteudu: ruokapalvelukeskinvestointi viivästyi hallintovalituksen vuoksi, poissaolojen vähentämiselle ja työtehon nostamiselle on arvioitu suurempi vaikutus kuin todellisuudessa saavutetaan, varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan lakkauttaminen johti osallistumistas-teen kasvuun varhaiskasvatuksen peruspalveluissa ja perhevapaauudistus on osaltaan lisännyt lasten osallistumista varhaiskasvatukseen. Työterveyshuollon kilpailutus säästötoimenä ei ole onnistunut samanaikaisen hintojen nousun vuoksi.

Tasapainottamisohjelma 2.0

Keväällä 2025 havaittiin, etteivät suunnitellut toimet riitä tasapainottamaan taloutta. Syksyllä 2025 valmisteltiin ja päätettiin kunnan talouden tasapainottamisohjelma 2.0. Tasapainottamisohjelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 10.11.2025 § 66. Tasapainottamisohjelman säästöt tuovat sen jälkeen, kun ne on saatu täysimääräisesti toimeenpantua vuoden 2027 alusta lukien, noin 3,9 miljoonan euron säästöt vuodessa.

Tasapainottamisohjelmaan liittyivät koko kunnan ja Teknisen tukipalveluyhtiön henkilöstöä koskeneet yhteistoimintaneuvottelut, joiden seurauksena kunnasta irtisanottiin 19 henkilöä. Tukipalveluyhtiössä käynnistettiin koko yhtiön henkilöstöä

koskeneet lomautukset (2 viikkoa/henkilö, toteutus porrastetusti). Sopeutukset henkilöstökustannuksista olivat yhteensä 1,95 miljoonaa euroa.

Toiminnallisesti hallinto- ja hankintapalveluita organisoitiin uudelleen, henkilöstöhallintoa ja sisäistä henkilöstön tukipalvelua kevennettiin ja organisoitiin uudelleen, maaseutuhallintoa tiivistettiin, omia ei-lakisääteisiä työllisyyspalveluita vähennettiin ja kotouttamispalveluita kevennettiin ja yrityspalveluita tiivistettiin. Varhaiskasvatuksen johtamista ja hallintoa kevennettiin ja selkiytettiin. Perhepäivähoitajien määrää vähennettiin vastaamaan lapsimäärää. Kirjaston johtamisjärjestelmää tiivistettiin ja henkilöstöä vähennettiin eläköitymisten myötä. Opettajien ja koulunkäynnin ohjaajien määrää sopeutettiin laskevan lapsiluvun mukaan. Nuorisotyön henkilöstöä vähennettiin. Teknisen palvelualan ja teknisen tukipalveluyhtiön työnjakoa tarkennettiin ja tilapalvelun henkilöstöä vähennettiin. Esihenkilötyötä tiivistettiin ruokapalveluissa. Ympäristösuojelua ja rakennusvalvontaa tiivistettiin.

Henkilöstön kulttuuri- ja liikuntaedusta luovuttiin ja erillispalkkioita karsittiin. Tehtävänkuvia ja henkilöstörakennetta tarkasteltiin.

Henkilöstöön kohdistuvien toimenpiteiden lisäksi konsernipalveluissa työkyvyn tukiohjelmistosta luovuttiin ja Kehitysyhtiön maksuosuutta pienennettiin.

Sivistyspalveluissa koulukuljetusrajaa nostettiin, oppimateriaaleista leikattiin, maksuja korotettiin ja ylläpitoa ja hankintoja rajoitettiin.

Teknisellä palvelualueella muun muassa hulevesimaksut otettiin käyttöön, yksityistieavustuksia pienennettiin, siivouksen, kunnossapidon ja kiinteistönhoidon palvelutasoa laskettiin.

Tasapainottamisohjelmasta 2.0 päättämisen jälkeen esiin tulleiden tulojen heikennysten vuoksi kunnassa luovuttiin lisäksi väistötiloissa toimineen kunnantalon vuokramoduuleista ja kunnanviraston henkilöstö hajasijoitettiin 1.8.2026 alkaen kunnan muihin kiinteistöihin. Säästö on vuodelle 2026 105.000 euroa ja vuodelle 2027 225.000 euroa. Samoin kansalaisopiston muuttoa perusopetuksen kanssa yhteisiin tiloihin joudutettiin tilankäyttöä tiivistämällä siten, että vuokramoduulista pystyttiin luopumaan. Säästö noin 58.000 euroa vuodessa, täysimääräisenä vuodesta 2027 alkaen.

Tasapainottamisohjelma 3.0

Tammikuun lopussa 2026 Kuntaliiton laatima ennuste kunnan verotuloista heikkeni lähes miljoona euroa. Tässä yhteydessä havaittiin, että tasapainottamisohjelman 2.0 toimenpiteet eivät riitä alijäämien kattamiseen määräajassa.

Tasapainottamisohjelma 3.0 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 1.6.2026 § 17. Tasapainottamisohjelman 3.0 toimenpiteillä saavutetaan noin miljoonan euron säästö vuodelle 2026, ja yli kahden miljoonan säästöt vuodesta 2027 alkaen. Tasapainottamisohjelmaan liittyi jälleen koko kunnan ja Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n henkilöstöä koskeet yhteistoimintaneuvottelut. Henkilöstöä irtisanottiin 11 henkilöä ja tukipalveluyhtiön lomautuksia jatketaan vuonna 2027 1-4 viikolla per työntekijä.

Konsernipalveluiden yhteisten palveluiden sopeuttamistoimenpiteenä työterveyshuollon osalta siirrytään vain lakisääteisen palvelun piiriin 1.1.2027 alkaen. Lisäksi luovutaan vakuutusmeklaripalveluista, äänestysalueita yhdistetään, lopuista henkilöstön muistamisista luovutaan, henkilöstömitoitusta karsitaan ja arkistoinnin digitointia hidastettiin väliaikaisesti.

Elinkeinopalveluissa tontinmyyntiä pyritään lisäämään, ja metsän myyntiä kasvatetaan merkittävästi. Työllisyysyksikössä nuorten valmennustointa ja ei-lakisääteiset työllisyyspalvelut lakkautetaan. Yrityspalvelut luopuvat asiakastietojärjestelmästä. Ostopalveluita tiivistetään entisestään. Maaseutuhallinnossa toteutuu yhden henkilön viran täyttämättä jättäminen.

Kuvatuilla toimenpiteillä saavutetaan konsernipalveluissa 531.000 euron säästö vuonna 2026 ja 829.000 euron säästö vuodesta 2027 alkaen.

Sivistyspalvelujen palvelualueella varhaiskasvatuksessa tiivistettiin ryhmäkokoja ja -jakoa kirkonkylän alueella, ja saatiin lakkautettua kaksi päiväkotiyksikköä 1.8.2026 alkaen.

Perusopetuksessa lopetettiin erityisopetuksen erillinen koordinointi ja korotettiin iltapäivätoiminnan maksuja.

Järjestöavustuksia leikattiin 20 %, varhaisiän musiikkikasvatus lopetettiin ja Ala-Keiteleen musiikkiopiston aloituspaikkoja vähennettiin, liikuntapalveluita tiivistetään ja liikuntapalveluiden talvikunnossapitoa vähennetään.

Sivistyspalveluissa vuodelle 2026 kohdistuva säästö on yhteensä 339.000 euroa ja vuodesta 2027 alkaen 917.000 euroa.

Teknisellä palvelualueella pienennettiin Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n palvelunostoja entisestään. Teknisen palvelualueen tilaajaorganisaatiota ja työnjakoa Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n kanssa tarkastettiin. Myös ympäristövalvonnan päivystyksistä luovuttiin ja yksityistieavustuksia pienennettiin edelleen.

Yhteensä teknisen palvelualueen säästöt vuodelle 2026 ovat 175.000 euroa ja vuodesta 2027 alkaen 403.000 euroa.

Lisäksi käynnissä on kunnan leirikeskus Multamäen myynti. Lähtöhinta huutokaupassa on 0,5 miljoonaa euroa.

Tasapainottamisohjelmiin sisältyy epävarmuuskijöitä. Päätetyt ja jo toteutetut sopeuttamistoimet ovat erittäin raskaita ja niiden toteutuminen vaativaa. Omilla sopeuttamistoimilla on hyvin vaikea paikata kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän haasteita: rahoitus ei tällä hetkellä kohdistu oikein kuntien nykyisiin lakisääteisiin tehtäviin.

Kunnan omassa päätäntävallassa olevia asioita pystytään suunnittelemaan ja johtamaan. Sen sijaan makrotaloudellisiin muutoksiin ei voida vaikuttaa. Yleinen talouskehitys, ja sen mukana verotulojen, työllisyyden ja korkotason muutokset vaikuttavat Laukaan kunnan taloudessa voimakkaasti. Mahdolliset leikkaukset kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin tai lainsäädännölliset muutokset vaikuttavat kuntien käytettävissä oleviin resursseihin. Taloussuunnitelmaa on päivitetävä vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä

huomioiden toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Tämänhetkisen taloussuunnitelman mukaan tasapainottamisohjelmaa noudattamalla

kunta on ylijäämäinen vuoden 2029 loppuun mennessä.

1.3.6 Muutokset suhteessa talousarvioraamiin ja lautakuntien esityksiin

Kunnanhallituksen 14.9.2026 § 213 antama toimintakatteen raami oli -61,7 miljoonaa euroa.

Käyttötalouden muutokset

Sivistyslautakunnan tai teknisen lautakunnan talousarvioesitykset eivät sisältäneet muutoksia suhteessa annettuun talousarvioraamiin.

Konsernipalvelut

Maankäyttöön on lisätty 70.000 euroa maanvuokratuloa. Hallintopalveluihin on lisätty erillisenä hankkeena toimintakuluja 400.000 euroa arkiston digitointia varten. Palkkojen kirjauksia on tarkennettu, ja palkkamenoja esitetään 40.911 euroa vähemmän, koska järjestelyerien varaus koko kuntaa koskien oli tehty konsernipalveluihin. Varausta on purettu, kun KVTES:in ja OVTES:in osio G:n järjestelyerät on kohdistettu asian mukaisille kustannuspaikoille koko organisaation osalta. Talousarvioraamiin nähden konsernipalveluiden kate heikkenee noin 290.000 euron verran. Toimintakatteeksi muodostuu muutosten myötä noin - 8,8 miljoonaa euroa.

Käyttötalouden muutokset suhteessa lautakuntien esityksiin

Sivistyspalvelut

Sivistyslautakunnan esityksessä sivistyspalvelun palvelualueen toimintakate oli - 56.267.279 euroa. Palkkakirjauksien tarkentamisen myötä sivistyspalveluiden kate pieneni 34.851 euroa. Sivistyspalvelun toimintakatteeksi muodostui -56.232.428 euroa.

Kunnanhallituksen talousarviossa palkkakustannuksien kohdentumista tarkennetaan vielä, kun konsernipalveluihin tehtyä palkkavarausta puretaan, ja kohdennetaan syksyllä tehdyn työn vaativuuden arvioinnin mukaisesti oikeille kustannuspaikoille.

Tekniset palvelut

Teknisen lautakunnan talousarvioesityksessä toimintakate oli + 3.178.543 euroa. Ympäristöval-

vonnan tulosyksikön asiantuntijapalveluista on vähennetty 40.000 euron arvosta hankintasopimuksen muutoksen vuoksi.

Vuosikatteeseen vaikuttaviin eriin on tullut muutoksia seuraavasti:

Raamin antamisen jälkeen kuntatalouden ennusteita on tarkennettu: verotulojen määrän ennakkoidaan olevan yhteensä 51.980.000 euroa Kuntaliiton syyskuun veroennustekehikon mukaisesti. Verotuloja ennakkoidaan kertyvän noin 0,6 miljoonaa euroa enemmän kuin elokuun ennusteessa, jota käytettiin talousarvioraamin 2.0 laadinnan yhteydessä.

Kuntatalousohjelman julkistamisen jälkeen kuntien ennakkollisia valtionosuuslaskelmia päivitettiin. Viranhaltijat päivittivät lisäksi OKM:n valtionosuuden viimeisimpien oppilastietojen mukaisiksi. Valtionosuuden määrä talousarviossa pienenee noin 0,2 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien kokonaismäärä talousarviossa on 17.843.000 euroa.

Rahoituserien määriä on tarkennettu yhtiöittämistä koskevien tietojen tarkennettua. Korkotulojen määräksi ennakkoidaan 800.000 euroa, muiden rahoitustulojen määräksi 550.000 euroa.

Korkotaso on noussut vuoden edetessä jatkuvasti. Kunnanjohtajan talousarviossa korkokuluarviota tarkastetaan 250.000 euroa raami 2.0:ssa arvioitua korkeammaksi. Korkokuluja arvioidaan kertyvän vuonna 2027 yhteensä 3,5 miljoonaa euroa.

Poistojen ennakoitu määrä on tarkentunut, ja poistojen määräksi vuodelle 2027 arvioidaan 5,7 miljoonaa euroa. Yhtiöittämisen myötä ennakkoidaan tulosvaikutteiset alaskirjaukset huomioiden saatavan 1,6 - 3,4 miljoonan euron satunnainen (kerta)tulo. Talousarvioesitykseen on varovaisuuden periaatteella ennakoitu saatavan 1,6 miljoonan euroa.

Raami 2.0 -vaiheessa vuoden 2027 tuloksen ennakoitiin painuvan 0,5 miljoonaa euroa tappiolliseksi. Edellä mainittujen muutosten seurauksena talousarvion tulos muodostuu 1,7 miljoonaa euroa voitolliseksi.

Investointiosa

Investointiosan päivitykset koskevat talousarviovuoden sekä taloussuunnitteluvuosien muutoksia.

Konsernipalvelujen investoinneista on raamin antamisen jälkeen poistettu paikkatietopalvelujen ohjelmistokehityshankkeen määrärahavaraus 12.000 euroa.

Sote- ja pela-toimitilat sekä muut markkinaehtoiseksi katsottavat toimitilat yhtiötetään 1.1.2027 alkaen. Investointiohjelmaan on lisätty sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen liittyvät osakkeiden ja osuuksien muutokset: kunnan osakkeet ja osuudet lisääntyvät 11,7 miljoonaa euroa. Yhtiöittämisen yhteydessä puolestaan taseesta poistuvat kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeet ja osuudet, jotka ovat arvoltaan noin 295.000 euroa.

Sivistyspalveluissa investointimenoihin on lisätty raamivaiheen jälkeen 15.000 euroa kirjaston järjestelmähankinnan kuluja. Keski-kirjastojen uudessa strategiassa on mainittu kirjastojärjestelmän hankinnan selvittäminen mahdollisena yhteistyönä Pirkanmaan ja Keski-Suomen kirjastojen kanssa, mikä vaikuttaa hankinnan aikatauluun. Järjestelmähankinta siirtyy vuodelta 2026 vuodelle 2027.

Ruokapalvelun tulosityksikkö siirtyy teknisistä palveluista sivistyspalveluihin 1.1.2027 alkaen, jonka vuoksi ruokapalvelun kalustohankinnan investointivaraus 12.000 euroa on siirretty esitettäväksi teknisistä palveluista sivistyspalveluihin.

Teknisten palveluiden investoinneista on vastaavasti vähennetty sivistyspalveluiden alle siirretty ruokapalvelun 12.000 euron kalustohankinta. Teknisten palveluiden investointiohjelmaan on lisätty 15,9 miljoonan euron kirjaus pysyvien vastaavien eli rakennusten luovutuksesta sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen seurauksena.

1.4 Henkilöstö

Laukaan kunnan henkilöstöpolitiikka perustuu kuntastrategiaan. Kuntastrategia päivitettiin syksyllä 2025. Henkilöstö on edelleen yksi kuntastrategian kolmesta kärkiteemasta. Kuntastrategian toimintaperiaatteet positiivisesti, palvelun ja pidemmälle luonnehtivat ja linjaavat koko henkilöstömme toimintaa kaikissa arkisissa työtehtävissä ja kohtaamisissa seuraavasti:

POSITIIVISESTI

Toimimme ja puhumme kannustavasti. Viestimme vahvuuksistamme aktiivisesti. Ratkaisemme ongelmia rakentavasti.

Tavoittemme on, että laukaalaiset onnistumiset huomataan ja jokainen ihminen kohdataan sydämellä.

PALVELLEN

Meillä on kuuntelemisen, kehittämisen ja parantamisen palvelukulttuuri. Etsimme asiakasta palvelia ratkaisuja resurssien puitteissa.

Tavoittemme on tarjota asukkaillemme sujuvat ja kestävät arjen kuntapalvelut.

PIDEMMÄLLE

Näemme mahdollisuuksia ja etsimme uusia ratkaisuja. Teemme vastuullisia ja tulevaisuuskestäviä päätöksiä laukaalaisten hyväksi.

Tavoittemme on säilyttää itsenäinen Laukaa, jonka talous on tasapainossa.

Strategiassa on lisäksi asetettu kolme tavoitetta henkilöstöä koskien. Tavoitteet ovat:

- 1) Hyvinvoivat ja uudistumiskykyiset työyhteisöt
- 2) Palveluprosessien ja palvelukulttuurin kehittäminen

3) Laukaa on houkutteleva työyhteisö

Tavoitteiden toteutumisen mittareita ovat asiakas- ja asukastyytyväisyys ja palautekyselyiden tulosten hyödyntäminen sekä henkilöstön hyvinvointikyselyn tulokset.

Strategian mukaisesti Laukaan kunnassa panostetaan arvostamaan ihmisten kohtaamiseen niin työyhteisön sisällä kuin sidosryhmien ja asiakkaiden kohdallakin. Valtuusto päätti syksyllä 2025 Laukaan kunnan työyhteisöperiaatteista ja niiden mukaisesti toimien varmistamme yhdessä työyhteisön hyvinvoinnin.

Laukaan kunnan henkilöstömäärä on vähentynyt merkittävästi vuosiin 2025 ja 2026 verrattuna talouden tasapainottamistoimien myötä. Organisaation uusien toimintatapojen ja prosessien kehittäminen jatkuu edelleen vuonna 2027. Prosessien ja ohjeiden selkiyttämällä sekä aktiivisella viestinnällä pyritään helpottamaan työn tekemistä ja vähentämään epäselvistä asioista johtuvaa kuormittumista. Kaikissa työyksiköissä keskitytään tunnistamaan ja turvaamaan keskeiset palvelut ja mahdollisuuksien mukaan karsimaan asioita ja työvaiheita, jotka eivät nykyisten resurssien valossa ole enää toimivia. Esihenkilöstön tuki tehtävien priorisoinnissa on ensiarvoisen tärkeää kaikilla organisaatiotasolla.

Vuonna 2027 harjoitetaan edelleen tiukkaa, suunnitelmallista ja todelliset henkilöstötarpeet huomioon ottavaa henkilöstöpolitiikkaa. Kunnan taloudellinen tilanne on edelleen tiukka ja tiedossa on, että Suomen julkisen talouden heikon tilanteen vuoksi myös kuntien rahoitukseen tulee jatkossa kohdistumaan sopeuttamistoimia, minkä vuoksi myös henkilöstösuunnittelussa joudutaan ottamaan ensisijaisesti huomioon talouden tasapainon säilyttäminen.

Koko kunnan henkilöstömäärän arvioidaan vuonna 2027 olevan 619 henkilötyövuotta. Kokonaishenkilöstömäärä pienenee vuodesta 2026 yh-

teensä 33 henkilötyövuotta. Henkilömäärän pienenemisen taustalla ovat sivistystoimen henkilöstön tarkka mitoittaminen palvelutarpeeseen laskeva lapsien lukumäärä huomioon ottaen sekä yhteistoimintamenettelyiden kautta talouden tasapainottamiseksi tehdyt henkilövähennykset.

Tulevina vuosina henkilöstömäärä tulee kunnassa edelleen laskemaan ja määrä tarkentuu vuosittain pääasiassa lasten määrän kehityksen mukaan.

90 % kunnan henkilöstöstä työskentelee sivistyspalveluissa (74 % perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa), 7 % konsernipalveluissa ja 3% teknisissä palveluissa (sisältäen ympäristövalvonnan ja eläinlääkinnän).

Vuoden 2027 talousarviossa henkilöstökulut ovat 35,7 miljoonaa euroa ja ne laskevat vuoden 2026 muutettuun talousarvioon verrattuna noin 0,5 miljoonaa euroa, vaikka samaan aikaan työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset nostavat palkkamenoja 0,9 miljoonalla eurolla verrattuna vuoteen 2026. Kunta-ala sai uudet virka- ja työehtosopimukset vuonna 2025 ja ne ovat voimassa 30.4.2028 asti. Sopimuskauden pituus on 34 kuukautta, eikä sopimusta voi irtisanoa. Perusratkaisun palkankorotukset ovat sopimuskauden aikana yhteensä 7,37 prosenttia. Korotukset jakautuvat siten, että vuonna 2025 palkat nousevat 2,5 prosenttia, vuonna 2026 2,47 prosenttia ja vuonna 2027 2,4 prosenttia. Palkankorotuksiin on varauduttu talousarviossa vuodelle 2027 ja taloussuunnitelmassa 2028 – 2029.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA VUODELLE 2027	VAKANSSIT				
	kpl	muutos	kpl		
	2026	2027	2027		
	yhteensä		vak.	määräaik.	yhteensä
KONSERNIPALVELUT					
Yhteiset palvelut	25,89	-1,27	25,04	0,58	25,62
Elinkeinopalvelut	18,65	-2,92	13,93	1,80	15,73
Konsernipalvelut yhteensä	44,54	-4,19	38,97	2,38	41,35
SIVISTYSPALVELUT					
Sivistyspalveluiden hallinto	3		2	0	2
Esiopetus ja varhaiskasvatus	149,43	0,45	132,3	17,58	149,88
Perusopetuspalvelut	325,82	-18,19	239,4	68,23	307,63
Lukio	19,45	-0,58	18,76	0,07	18,83
Kansalaisopisto	25,92	0	3,5	23	26,5
Kirjastopalvelut	8,25	0	8	0	8
Vapaa-aikapalvelut	15,14	-2,89	9,3	3,25	12,55
Ruokapalvelut (siirtyy sivistyspalveluiden alle 1.1.2027)	32,9	-0,04	28,73	4,13	32,86
Sivistyspalvelut yhteensä	579,91	-21,25	441,99	116,26	558,25
TEKNISET PALVELUT					
Teknisten palveluiden hallinto	3	-2	1	0	1
Ympäristövalvonta	17,98		16,98	1	17,98
Yhdyskuntatekniset palvelut ja tilapalvelut	5,82	-5,82	0	0	0
Tekniset palvelut yhteensä	26,8	-7,82	17,98	1	18,98
KOKO KUNTA YHTEENSÄ	651,25	-33,26	498,94	119,64	618,58

Avoimeksi tulevien tehtävien täyttäminen

Viran tai tehtävän tullessa avoimeksi sen täyttäminen tulee valmistella tarkoin yhteistyössä palvelualueen ja henkilöstöhallinnon kesken. Tehtävää ei välttämättä täytetä samalla nimikkeellä ja tehtävillä kuin aiemmin, vaan henkilöstörakennetta muutetaan organisaation todellisia tarpeita vastaavaksi. Ennen tehtävän täyttöprosessin käynnistämistä on tärkeää tarkistaa, että tehtävästä on laadittu tehtäväkuvaus ja tehtävän vaativuuden ja osaamisvaatimusten arviointi, joihin palkkaus perustuu.

Ennen vakanssien täyttämistä on saatava täyttölupa. Yhteistoimintaneuvotteluista johtuvan työntarjoamis- ja takaisinottovelvollisuuden täyttämisen varmistamiseksi sekä talouden tasapainotilan säilyttämiseksi täyttölupa tulee hakea kaikkiin yli kaksi viikkoa kestäviin palvelussuhteisiin. Täyttölupa haetaan Kuntarekryn täyttölupa toiminnolla. Täyttöluvasta palvelualueen talousarvion sisältä (ei lisämääräraharavetta) päättää palvelualuejohtaja. Palvelualuejohtajan päätöksen jälkeen täyttölupa menee henkilöstöpäällikölle sen tarkistamiseksi, onko tehtävään tarjolla työntarjoamis- tai takaisinottovelvollisuuden piirissä olevaa työnteekijää.

Täyttöluvan saamiseksi noudatetaan seuraavia periaatteita:

Talousarvion henkilöstösuunnitelma on kunnan hallitukseen nähden sitova. Henkilöstösuunnitelma on sitova myös suunnitelmavuosien osalta siten, että toistaiseksi voimassa olevan tehtävän täyttö lasketaan myös suunnitelmavuosien henkilötyövuosiin. Jos tehtävän täyttäminen vuonna 2027 voi aiheuttaa henkilöstösuunnitelman henkilötyövuosien ylityksen vuonna 2028, tulee asia käsitellä henkilöstösuunnitelman muutoksena kunnanhallituksessa.

Täyttölupakäytäntö on tiiviisti yhteydessä talousarviossa esitettävään henkilöstösuunnitelmaan. Henkilöstösuunnitelmaan sisältyvän toistaiseksi voimassa olevan työ- tai virkasuhteisen henkilöstön täyttöluvan myöntää lähtökohtaisesti palvelualuejohtaja. Henkilöstösuunnitelmaan ja talousarvioon sisältyvämmiin toistaiseksi voimassaoleviin palvelussuhteisiin myöntää täyttöluvan kunnanhallitus samalla, kun se päättää henkilöstösuunnitelman muutoksesta.

Hallintosäännön mukaan virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää kunnanhallitus. Lisäksi

kunnanhallitus päättää virkojen nimikkeisiin liittyvistä muutoksista. Mikäli avoimeksi tulleeeseen virkaan tehdään muutoksia ennen täyttämistä, on kunnanhallituksen päätettävä näistä muutoksista täyttöluvan myöntämisen yhteydessä tai ennen sitä.

Henkilöstösuunnitelmasta poikkeava tehtävän täyttö edellyttää käytännössä henkilöstösuunnitelman muutosta. Tällöin henkilöstösuunnitelman muutos tulee saattaa kunnanhallituksen hyväksyttäväksi, minkä jälkeen palvelualuejohtaja voi myöntää täyttöluvan tehtävään edellä kuvastusti, mikäli kunnanhallitus ei ole myöntänyt lupaa henkilöstösuunnitelmamuutoksesta päättäessään. Mikäli sekä muutetaan henkilöstösuunnitelmaa, että perustetaan virka tai tehdään muutoksia virkaan, voi kunnanhallitus myöntää samalla täyttöluvan virkaan.

Työsuhteisista tehtävistä ei pidetä Laukaan kunnassa erillistä rekisteriä. Siten työsuhteisia tehtäviä ei perusteta tai lakkauteta. Työsuhteisiin tehtäviin ei siten tehdä muutoksia vaan jokainen työsuhde on niin sanotusti uusi tehtävä. Näin työsuhteisen henkilöstön tehtäväkuvauksia voidaan tarvittaessa joustavasti muuttaa henkilövaihdosten yhteydessä.

Määräaikaiset tehtävät

Aiemmasta poiketen myös kaikki yli 2 viikkoa kestävät palvelussuhteet edellyttävät täyttöluvan, jotta saadaan varmistettua työntarjoamis- ja takaisinottovelvollisuuden täittyminen. Lisäksi talouden sopeuttamisen näkökulmasta jatkuva rekrytointien rajoittaminen edellyttää jokaisen määräaikaisen palvelussuhteen huolellista harkintaa.

Kun tehtävä on luonteeltaan määräaikainen (esim. vakinaisen henkilön sijaisuus tai muu määräaikainen tehtävä) tai on perusteltu syy täyttää vakinainen avoimeksi tullut tehtävä määräaikaisesti, täyttöluvan antaa palvelualuejohtaja, jonka jälkeen työntarjoamisvelvollisuuden täyttymisen varmistaa henkilöstöpäällikkö. Määräaikaisen rekrytointien edellytyksenä on, että se on hyväksytyn henkilöstösuunnitelman mukainen ja tarvittavaa henkilöstöresurssia koskeva määräraha on varattu talousarvioon.

Mikäli vakanssien täyttöä koskevat periaatteet muuttuvat ja poikkeavat näistä periaatteista hallintosäännössä, noudatetaan hallintosääntöä.

2 LAUKAAN KUNNAN TALOUDEN KOKONAISUUS PÄÄPIIRTEISSÄÄN

2.1 Laukaan kunnan talouden keskeiset tapahtumat ja tunnusluvut

Seuraavassa tarkastellaan talouden keskeisiä tunnuslukuja vuoden 2027 talousarviosta ja vuosien 2028-2029 taloussuunnitelmasta.

Vuonna 2027 Laukaan kunnan:

- vuosikate on 5,8 miljoonaa euroa
- tilikauden tulos on 1,7 miljoonaa euroa
- kunnan kertynyt ylijäämä tilikauden 2027 lopussa on 2,6 miljoonaa euroa

- investoinnit ilman sotekiinteistöjen yhtiöittämiseen liittyviä eriä ovat 7,5 miljoonaa euroa
- investointien kokonaismäärä sotekiinteistöjen yhtiöittäminen mukaan luettuna on bruttona 19,3 miljoonaa euroa ja nettona 3,0 miljoonaa euroa. Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen vaikuttaa kokonaisinvestointien määrään: Yhtiöittämisen myötä osakkeita ja osuuksia kuntaan muodostuu

11,7 miljoonan euron arvosta, mikä nostaa bruttoinvestointien kokonaismäärää talousarviovuonna. Pysyvistä vastaavista vähennetään sote-kiinteistöjen tasearvot, jotka ovat rakennusten osalta 15,9 miljoonaa euroa ja kiinteistöyhtiöiden osakkeiden ja osuuksien osalta 0,3 miljoonaa euroa.

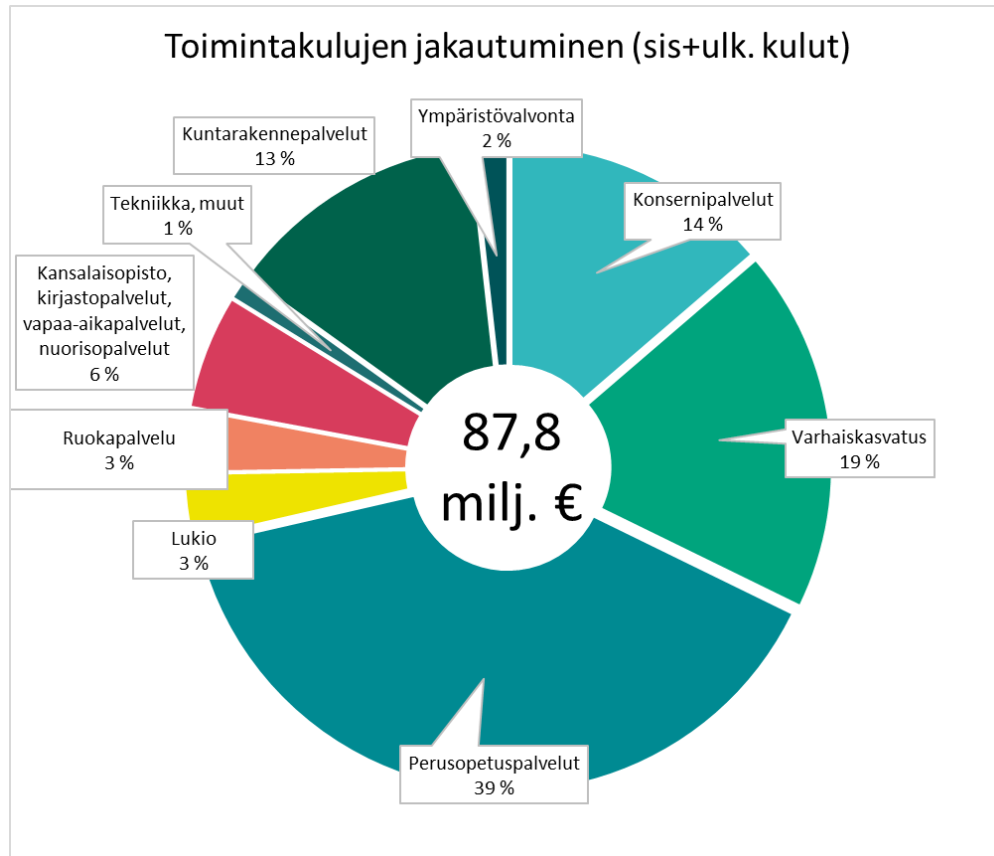
- lainakanta pienenee 1,1 miljoonaa euroa ja on vuoden 2027 jälkeen 109,3 miljoonaa euroa eli 5.857 euroa asukasta kohden.

2.1.1 Käyttötalous

Toimintatulojen määrä talousarviossa 2027 on yhteensä noin 26 miljoonaa euroa. Toimintatulojen ennakoidaan pienenevän vuoteen 2026 verrattuna 15 prosenttia eli 4,6 miljoonaa euroa. Toimintatulojen pienenemisen taustalla vaikuttaa vahvasti sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen myötä pienentyvät vuokratulot.

Toimintakulujen määrä on yhteensä 87,8 miljoonaa euroa. Toimintakulut pienenevät kuluvaan vuoteen verrattuna yhteensä 2 prosenttia eli yhteensä 1,5 miljoonaa euroa. Toimintakulujen pientymiseen vaikuttavat käynnissä olevien tasapainottamisohjelmien sopeutustoimet sekä sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen myötä poistuvat kulut.

Seuraavassa kuviossa on esitetty Laukaan kunnan toimintakulujen jakautuminen vuoden 2027 talousarviossa. Sivistyspalveluiden osuus toimintakuluista on yhteensä 70 prosenttia. Perusopetuspalvelut kattavat 39 prosenttia kunnan toimintakuluista ja varhaiskasvatus 19 prosenttia. Yhteensä perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen kohdistuu yli puolet kunnan toimintakuluista (58 %). Teknisten palveluiden osuus toimintakuluista on 16 prosenttia. Konsernipalvelut muodostaa 14 prosenttia kunnan toimintakuluista. Konsernipalveluiden talousarviosta merkittävän osan muodostavat kunnan kaikkien palvelualueiden yhteiset menot sekä kunnan yleisten lakisääteisten velvoitteiden kustannukset.

Toimintakulujen jakautuminen Laukaan kunnan taloudessa 2027

Vuoden 2027 talousarviossa toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli **toimintakate** on -61,8 miljoonaa euroa. Se on 3,1 miljoonaa euroa (5,0 %) enemmän kuin vuoden 2026 muuetussa talousarviossa. Toimintakatteen heikkenemiseen vaikuttavat sotekiinteistöjen yhtiöittämiseen liittyvät tekijät kuten vuokratulojen lasku. Yhtiöittämisen positiiviset vaikutukset näkyvät puolestaan

poistojen pienentymisessä ja rahoitustuottojen kasvussa.

2.1.2 Verotulot

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, kaivosmineraali- ja yhteisöverosta. Valtakunnallisesti kunnallisveron osuuden verotuloista arvioidaan olevan keskimäärin noin 72 prosenttia, yhteisöveron noin 12 prosenttia ja kiinteistöveron noin 16 prosenttia. Kuntien yhteenlaskettujen verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2027 15,3 miljardia euroa, ja verotulojen ennustetaan kasvavan 4,1 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Verotuloilla on merkittävä vaikutus Laukaan kunnan talouteen, sillä vuosikatteeseen sisältyvistä tuloista 53 prosenttia ennakoidaan kertyvän verotuloista vuonna 2027.

Laukaan kunnanvaltuusto päätti vuoden 2026 tuloveroprosentiksi 9,90. Talousarvio vuodelle 2027 on laadittu 9,90 tuloveroprosenttiin perustuvalla verotuloennusteella. Vuosille 2028-2029 verotuloennuste on laskettu edelleen samalla 9,90 tuloveroprosentilla. Kiinteistöveroprosentit pysyvät vuoden 2026 tasolla.

Verotuloennuste

Laukaan verotulojen ennakoidaan kasvavan vuoteen 2026 verrattuna. Verotuloja ennakoidaan kertyvän yhteensä noin 52 miljoonaa euroa, joka on 2,2 miljoonaa euroa, eli 4,4 prosenttia kuluva

vuotta enemmän. Veroennusteen pohjana on Kuntaliiton kuntakohtainen veroennuste.

Laukaassa kunnallisverotuloa ennakoidaan kertyvän 41,9 miljoonaa euroa, eli 1,6 miljoonaa euroa (3,9 %) enemmän kuin vuonna 2026. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat taloussuunnittelukaudella veropohjan kehitys sekä Suomen hallituksen tekemät päätökset.

Yhteisöveroennuste

Laukaan yhteisöveron tuotoksi ennakoidaan 3 miljoonaa euroa. Yhteisöveron tuotto kasvaa edellisestä vuodesta 0,4 miljoonaa euroa eli 15,9 prosenttia.

Kiinteistöveroennuste

Kiinteistöverotuloa kertyy Laukaassa noin 7,1 miljoonaa euroa, mikä on 0,2 miljoonaa euroa (3,1 %) edellistä vuotta enemmän. Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen arvioitu osuus kiinteistöverotulojen kasvusta on 0,1 miljoonaa euroa.

Kiinteistöveron vaihteluväleillä mitattuna Laukaan kunnan kiinteistöveron tuotto on 67,0 prosenttia maksimituotosta. Kiinteistöveroihin ei esitetä korotuksia vuoden 2027 talousarviossa. Kiinteistöveroja on viimeksi korotettu vuonna 2020, kun yleistä kiinteistöveroa korotettiin 1,1 prosentista 1,3 prosenttiin, vakituisen asunnon kiinteistöveroa 0,6 prosentista 0,7 prosenttiin ja muiden asuinrakennusten kiinteistöveroa 1,2 prosentista 1,4 prosenttiin.

Verotuloja kuvaavat kuvat

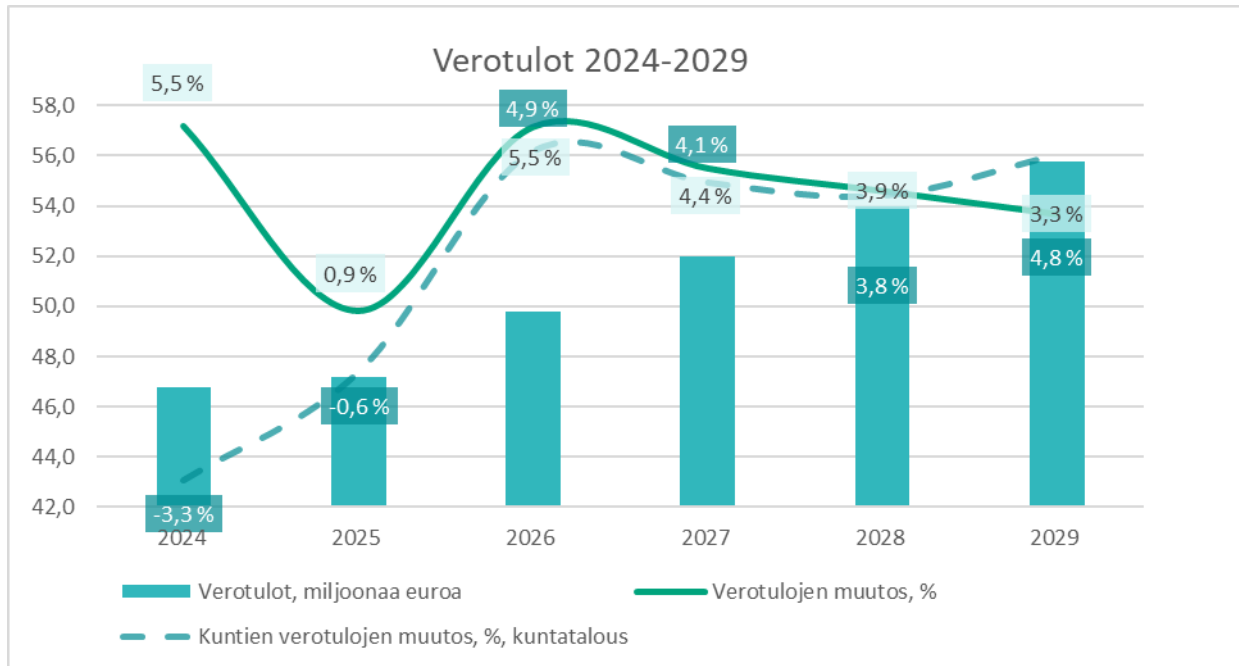
Seuraavissa kuvioissa on havainnollistettu verotulojen kertymää Laukaan kunnassa. Ensimmäisessä kuviossa on kuvattu verotulojen euromääräinen ja prosentuaalinen muutos 2024-2029. Vertailutietona esitetään koko maan verotulojen kehitys. Veroprosentin korotuksen vuoksi Laukaan kunnan verotulojen kehitys on valtakunnallista kehitystä parempi vuonna 2024. Verotuloarvio perustuu Kuntaliiton veroennustekehikkoon.

Toisessa kuviossa on tarkasteltu koko verorahoituksen kertymää 2024-2029. Kuviosta havaitaan, että verorahoituksen määrän ennakoidaan kasvavan 1,3 miljoonaa euroa vuoteen 2026 verrattuna. Valtionosuuksien määrä pienenee, kun taas verotuloja arvioidaan kertyvän edellistä vuotta enemmän.

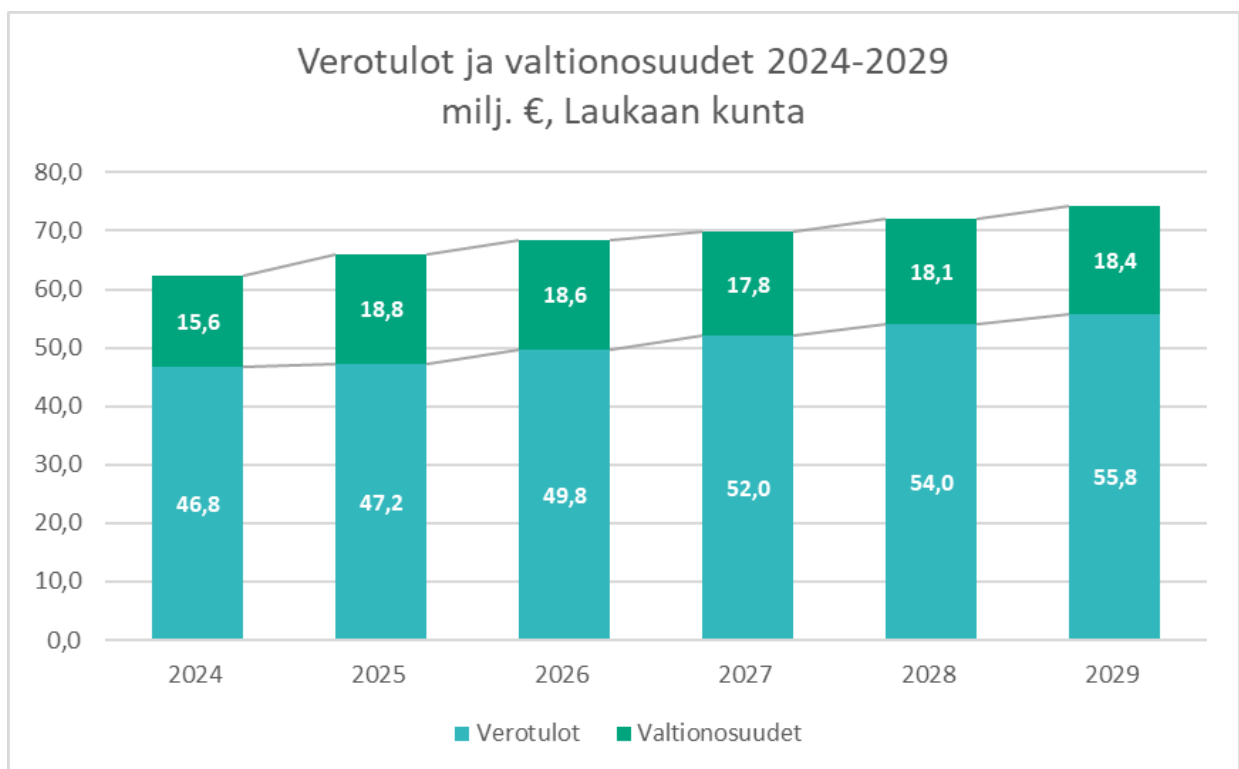
Kolmannessa taulukossa on esitetty verojen muodostuminen verolajeittain.

Neljännessä kuviossa on esitetty kunnan tulojen jakautuminen eri tulolajeille vuoden 2027 talousarviossa. Kuviosta nähdään, että verotulojen osuus Laukaan kunnan tuloista on selvästi suurin. Valtionosuudet kattavat 18 prosenttia kunnan tuloista.

Kuvioiden jälkeen olevassa taulukossa on kuvattu kiinteistöveron vaihteluväli, Laukaan kiinteistöveroprosentti vuonna 2027, kiinteistöveron tuotto kiinteistöverolajeittain ja sen suhteellinen osuus koko kiinteistöveron tuotosta, sekä potentiaalinen kiinteistöveron maksimituotto, jos kiinteistöverot päätettäisiin nostaa vaihteluvälin ylärajoille.

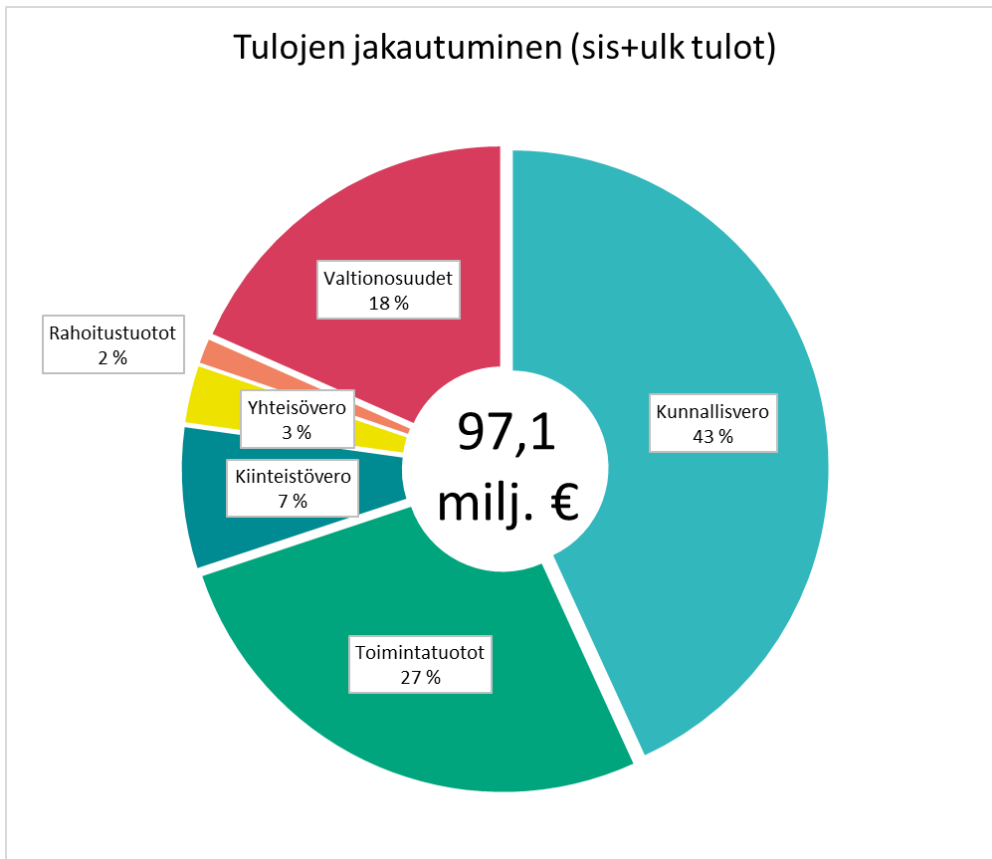
Laukaan kunnan verotulojen kehitys ja vertailu koko maan verotulojen kehitykseen.

Laukaan kunnan verorahoitus 2024-2029.

VEROTULOT (1000 €)						Muutos 2026-2027	
TILIVUOSI	TP 2025	TAM 2026	TA2027	TS2028	TS2029	€	%
VEROLAJI							
Kunnallisvero	38 093	40 335	41 928	43 015	44 543	1 593	3,9 %
Yhteisövero	2 280	2 545	2 950	3 077	3 202	405	15,9 %
Kiinteistövero	6 811	6 888	7 102	7 102	7 102	214	3,1 %
VEROTULO	47 184	49 768	51 980	53 194	54 847	2 212	4,4 %

Laukaan kunnan verotulot verotulolajeittain.

Tulojen jakaantuminen Laukaan kunnassa

KIINTEISTÖVERON VAIHTELUVÄLI JA KIINTEISTÖVERO 2027							
	Vaihteluväli 2027	Vero 2027	Muutos %-yks vrt. 2026	Tuotto, € 2027	Osuus, %	Tuotto, € jos maksimi	Tuotto-osuus maksimista
Yleinen kiinteistövero	0,93 % - 2,00 %	1,30 %	0,00	2 329 000	32,4 %	3 583 077	65,0 %
Vakituisen asunnon kiinteistövero	0,41 % - 1,00 %	0,70 %	0,00	3 179 000	44,2 %	4 541 429	70,0 %
Muun asuinrakennuksen kiinteistövero	0,93 % - 2,00 %	1,40 %	0,00	397 000	5,5 %	567 143	70,0 %
Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero	2,00 % - 6,00 %	3,00 %	0,00	22 000	0,3 %	44 000	50,0 %
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero	0,00 % - 2,00 %	1,10 %	0,00	208 000	2,9 %	378 182	55,0 %
Maa-alueen kiinteistövero	1,30 % - 2,00 %	1,30 %	0,00	1 052 000	14,6 %	1 618 462	65,0 %
YHTEENSÄ				7 187 000	100,0 %	10 732 292	67,0 %
				Kiinteistöveron tilityksen korjaukset*	-85 000		
				Kiinteistöveron tilitykset yhteensä	7 102 000		
				Kiinteistöveron tilitykset €/as	380		

*tilitykset ajoittuvat osittain ko. tilikauden ulkopuolelle

Kiinteistöveron vaihteluväli ja kiinteistövero 2027

2.1.3 Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet tulevat kunnille laskennallisin perustein ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Sen lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella. Tämä toteutetaan tasaamalla kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisen kustannuksissa sekä tulopohjissa. Valtionosuudet ovat yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvaamarkittu tiettyjen palveluiden järjestämiseen. Valtionosuusjärjestelmän kautta rahoitetaan vain niitä tehtäviä, jotka luetaan valtionosuusperusteiksi. Näistä suurimpia ovat varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus, mutta myös kirjastot ja tietyt kulttuuripalvelut. Vuoden 2025 alusta alkaen myös TE-palveluiden rahoitus tulee valtionosuusjärjestelmän kautta. Kunnilla on myös muita lakisääteisiä ja vapaaehtoisia tehtäviä, mutta kaikki eivät kuulu valtionosuusrahoituksen piiriin.

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta: kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM). Veronmenetysten kompensaatiot on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan omalta valtiovarainministeriön momentilta.

Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen käynnistyi syksyllä 2023. Uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti, jolloin valtio ei laita kuntien valtionosuusuudistukseen lisää rahaa, vaan uudistus jakaa valtionosuuksiin varattuja euroja uudelleen kuntien välillä. Hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia sote-uudistuksen voimaantulon ja TE-uudistuksen jälkeen. Uuden rahoitusjärjestelmän piti tulla voimaan 1.1.2026 alkaen, mutta 22.10.2024 valtiovarainministeriö tiedotti uudistusta lykättävän. Marraskuussa 2025 ministeri Ikonen tiedotti,

että hallitus ei päässyt sopuun valtionosuusuudistuksesta, eikä kokonaisuudistus etene tällä hallituskaudella.

Nykyisessä kuntien valtionosuusjärjestelmässä on laskentakriteereitä, joilla ei ole tutkimuksella tunnistettavaa merkitsevää yhteyttä peruspalveluiden järjestämisen kustannuseroihin kuntien välillä. Tällaisia ovat asukastiheys, koulutustausta ja työpaikkaomavaraisuus. Tämä puoltaisi näiden tekijöiden poistoa järjestelmästä. Näiden tekijöiden lisäksi merkittävä kysymys valtionosuuskriteerien uudistamisessa on, miltä osin sote-uudistuksen mukaiset leikkaukset jätetään voimaan valtionosuuksissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueelle siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus vaikuttaa Laukaan kunnan valtionosuuksiin merkittävästi. Sote-kuluja vastaava rahoitus leikattiin kunnilta, ja siirrettiin hyvinvointialueille. Sote-kulujen kasvaessa myös siirrettävien tulojen määrä kasvoi. Laukaan kunnan sote-kulut kasvoivat merkittävästi vuosina 2021-2022, josta poikkileikkaus kulujen ja tulojen siirrossa toteutettiin. Etenkin sairaanhoitopiiriin ja seututerveyskeskuksen alijäämien kattaminen toi merkittävät kustannukset kunnalle: yhteensä 7,4 miljoonaa euroa. Myös oman toiminnan kustannukset kasvoivat huomattavasti etenkin vanhus- ja vammaispalveluissa. Tulevien vuosien valtionosuuksien ennakkoinnissa valtionosuusuudistusta ei ole huomioitu.

Valtionosuudet on arvoitu Kuntaliiton valtionosuuslaskelman mukaisesti. Vuoden 2027 valtionosuuden määräksi on arvioitu 17,8 miljoonaa euroa. Arvio perustuu Kuntaliiton valtionosuuslaskelmaan, jota on täydennetty Laukaan kunnan omalla arviolla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden määrästä. Valtionosuus pienenee vuonna 2027 0,7 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Koko maan valtionosuusennusteessa on oletettu, että vuodesta 2029 alkaen perustoimeentulotuen rahoitusosuutta ei enää vähennetä takautuvasti kuntien peruspalvelujen valtion osuudesta, vaan kuntien rahoitusosuus laskutetaan kunnalta tuen maksukuukautta seuraavana kuukautena. Samalla

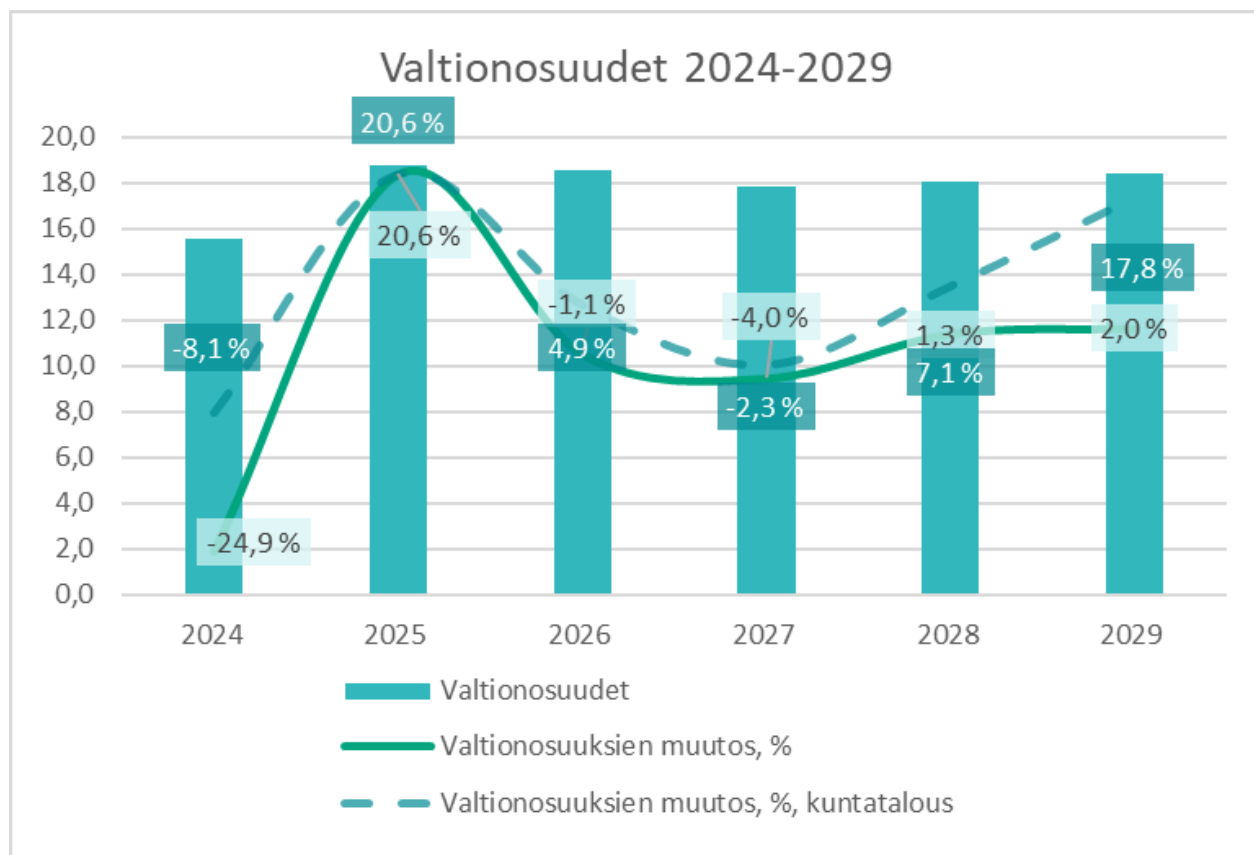
perustoimeentulotuen meno kohdistuu sille vuodelle, jolta se aiheutuu. Lisäksi koko maata koskevassa ennusteessa on huomioitu kuntien nuorten perus toimeentulotuen kustannusten rahoitusvastuun nosto 100 prosenttiin. Muutokset kasvattavat kuntien valtionosuuksia, sillä valtionosuuksista tehtävä vähennys poistuu. Vastaavasti kuntien toimintakulut kasvavat perus toimeentulotukimenoja vastaavalla määrällä.

Laukaan kunnan taloussuunnitteluvuodet 2028-2029 on arvioitu 2 prosentin korotuksella, koska kuntakohtaisia ennusteita valtionosuuksien kehityksestä ei ole saatavilla. Vastaavasti käyttötalou-

den kustannusten kasvua ei ole huomioitu. Arvioitu valtionosuudenkorotus on tämän vuoksi valtakunnallista tasoa huomattavasti maltillisempi.

Seuraavassa taulukossa on esitetty valtionosuuksien määrä ja muutos Laukaassa. Sitä seuraava kuva puolestaan havainnollistaa Laukaan kunnan valtionosuuksien kehityksen, ja vertailee valtionosuuksien kehitystä koko maan valtionosuuksien kehitykseen.

VALTIONOSUUDET (1000 €)	TP 2025	TAM2026	TA 2027	Muutos 2026-2027	
				€	%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	9 960	11 058	10 289	-769	-7,0 %
Verotuloihin perustuva taseus	7 922	7 941	8 010	69	0,9 %
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-779	-1 237	-1 647	-411	33,2 %
Harkinnanvarainen valtionosuus	755	0	0	0	0,0 %
Verotulomenetysten kompensatiot	933	826	1 191	366	44,3 %
YHTEENSÄ	18 791	18 588	17 843	-745	-4,0 %

Laukaan kunnan valtionosuuksien kehitys ja vertailu koko maan valtionosuuksien kehitykseen

2.1.4 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut koostuvat korkotuotoista, muista rahoitustuotoista, korkokuluista ja muista rahoituskuluista. Korkotuotoiksi arvioidaan 800.000 euroa. Suurin osa korkotuloista saadaan konsernin sisäisesti järjestettyjen lainojen koroista. Muiksi rahoitustuotoiksi arvioidaan 550.000 euroa. Summa muodostuu osinko- ja osuuspääomien koroista sekä viivästyskorkotuloista. Talousarviossa on huomioitu jätehuoltolain muutoksesta johtuva Mustankorkea Oy:n osingonmaksun päättyminen vuodesta 2027 alkaen.

Talousarvion korkokuluarvio on 3,5 miljoonaa euroa. Korkokuluarvio perustuu markkinoiden korkokehitysarvioon ja voimassa oleviin korkosuojauksiin. Korko-odotukset ovat nousseet huomattavasti vuoden 2026 edetessä. Korko-odotusten nousun taustalla on Lähi-idän konflikti, ja sen vaikutukset öljyn hintaan. Muihin rahoituskuluihin kirjataan muassa viivästyskorot ja muut vähäiset rahoituserät.

2.1.5 Suunnitelman mukaiset poistot

Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat kunnanvaltuuston 9.9.2014 § 55 hyväksymään poistosuunnitelman perusteisiin ja 7.2.2022 § 28 kunnanhallituksen hyväksymään poistosuunnitelman päivitykseen. Lisäksi talousarviossa ja taloussuunnitelmassa on vuodesta 2027 alkaen huomioitu myös kunnanhallituksen elokuussa 2026 tekemä päätös eräiden kunnan kiinteistöjen poistoaikojen pidentämisestä. Suunnitelman mukaiset poistot ovat vuoden 2027 talousarviossa 5,7 miljoonaa euroa. Talousarviossa on huomioitu sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen vaikutus. Yhtiöittämisen seurauksena sote-kiinteistöt siirtyvät Laukaan Kehi-

tysyhtiö Oy:lle ja ARA-rajoitteiset kiinteistöt Laukaan Vuokratodit Oy:lle, jolloin kunnan poistotaakka pienenee näiden kiinteistöjen poistojen verran.

Suunnitelmanmukaisten poistojen taso säilyy tulevina vuosina 5,5 miljoonan euron paikkeilla. Poistojen pysyminen edellä kuvatulla tasolla edellyttää vastaavasti investointiohjelman pysymistä maltillisena ja investointisuunnitelman mukaisina taloussuunnitteluvuosina.

2.1.6 Tilikauden tulot

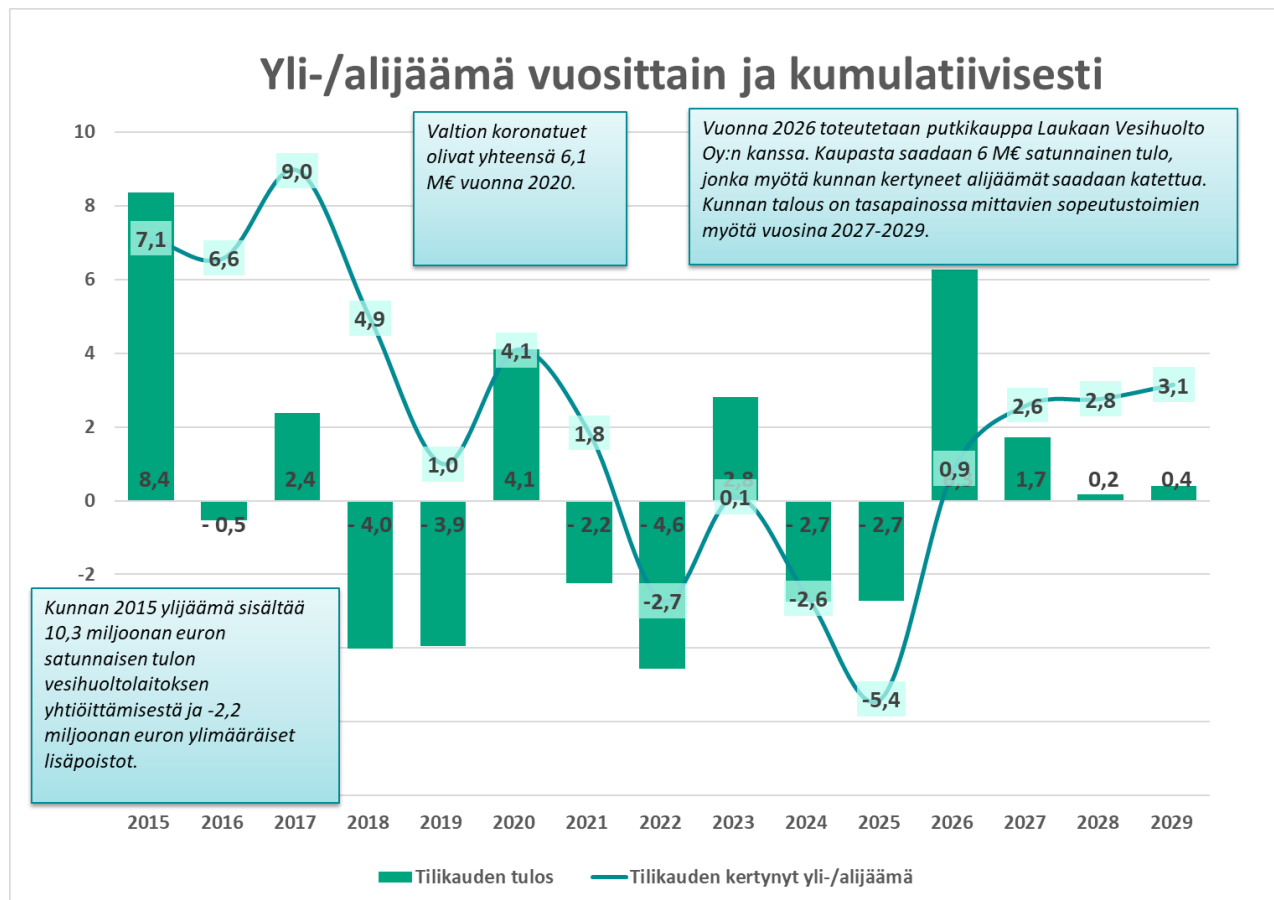
Tilikauden tuloksen ennakoidaan muodostuvan 1,7 euroa ylijäämäiseksi. Tuloksen muodostuminen 1,7 miljoonan euron tasoon vaatii tasapainottamistoimien onnistumista, ja yhtiöittämisen myötä muodostuvaa 1,6 miljoonan euron satunnaista tuloa.

Talousarvioesitys sisältää useita eriä erityisesti sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen liittyen, jotka tulevat päivittymään ja tarkentumaan jo kunnanhallituksen lopulliseen talousarvioesitykseen.

Seuraavassa kuviossa on esitetty kunnan yli-/alijäämä vuosittain ja kumulatiivisesti. Vuonna 2026 tehdään putkikauppa Laukaan Vesihuolto Oy:n kanssa. Kaupasta saadaan 6 miljoonan euron kertaerä. Vuonna 2026 kunta saa katettua kertyneet

alijäämät. Vuonna 2027 tilikauden tulokseksi ennakoidaan muodostuvan 1,7 miljoonaa euroa. Tulokseen vaikuttaa yhtiöittämisjärjestelystä saatava satunnainen tulo. Vuosien 2028-2029 ennakoidaan olevan tuloksellisesti hieman ylijäämäisiä talouden tasapainottamistoimien myötä. Taloussuunnitelma on vuoden 2029 päättyessä 3,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Taloussuunnitelman toteutumiseen liittyy riskejä. Muun muassa suurimman tuloerän eli verotulojen kehitys riippuu makrotalouden kehittymisestä tulevina vuosina. Näin ollen taloussuunnitelmaan tulee sisältyä liikkumavaraa.

2.1.7 Investoinnit

Vuoden 2027 investointien bruttomenot ovat yhteensä 19,3 miljoonaa euroa. Investointien määrää kasvattaa yhtiöittämisjärjestelyjen myötä tulevat lisääntyvä osakkeiden ja osuuksien määrä 11,7 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen rakennusinvestointi investointiohjelmassa on ruokapalvelukeskuksen rakentaminen, jonka hinta-arvio on 3,2 miljoonaa euroa.

Kiinteistöyhtiöiden osakkeet ja osuudet vähenevät yhtiöittämisen myötä 0,3 miljoonaa euroa. Lisäksi pysyvien vastaavien eli sote-kiinteistöjen luovutustuloa kertyy 15,9 miljoonaa euroa. Nettoinvestoinneiksi muodostuu 3 miljoonaa euroa. Suunnitelmavuosien investointitaso on melko maltillinen vaihdellen 4-5 miljoonan euron paikkeilla vuodesta riippuen.

Vuosina 2016–2025 kunta on investoinut 96 miljoonaa euroa, eli keskimäärin 9,6 miljoonaa euroa vuodessa. Investoinneissa näkyy kasvun lisäksi Laukaan hajanainen yhdyskuntarakenne, sillä investointeja on tehty samanaikaisesti eri taajamiin

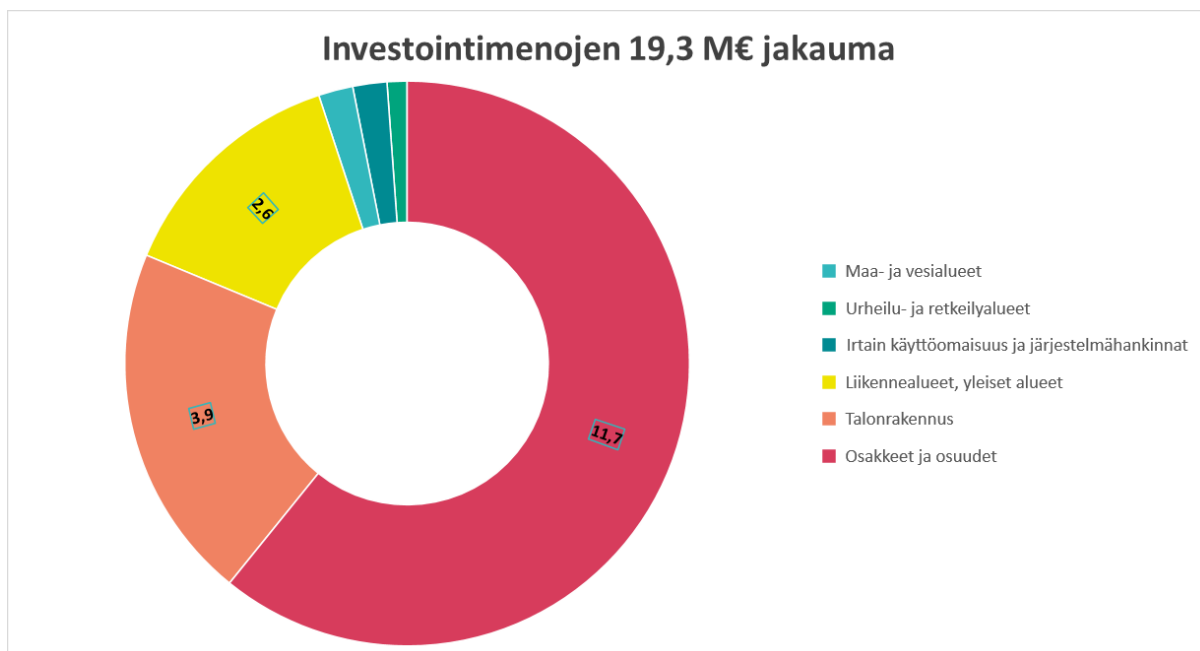
ja maaseutualueille. Suurin investointihanke on ollut Vihtavuoren koulukeskushanke, joka oli kustannuksiltaan 25,4 miljoonaa euroa. Toinen mitattava hanke oli leasingrahoitteinen Koulunmäen koulukeskushanke.

Laukaan kunnan kiinteistöt ovat keskimääräisesti hyväkuntoiset, ja korjausvelan määrä Laukaassa on keskimääräistä alhaisempi. Jotta poistotakasta ja korkokuluista ei tulisi liian suuri rasite, 2020 –luvun aikana investointien määrän tulee pysyä nykyisellä tasolla tai mieluummin laskea, jotta investoinneista johtuvaa velkamäärää voidaan alkaa lyhentää. Vuosien 2016–2025 investoinneista noin 68 prosentin rahoitus on tulorahoitusta ja noin 32 prosenttia velkarahaa.

Seuraavassa kuviossa on kuvattu vuoden 2027 investointien jakautuminen eri investointityypeille. Investointiohjelmassa suurin erä liittyy sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen myötä muodostuviin tytäryhtiöosakkeisiin ja osuuksiin 11,7 miljoonaa eu-

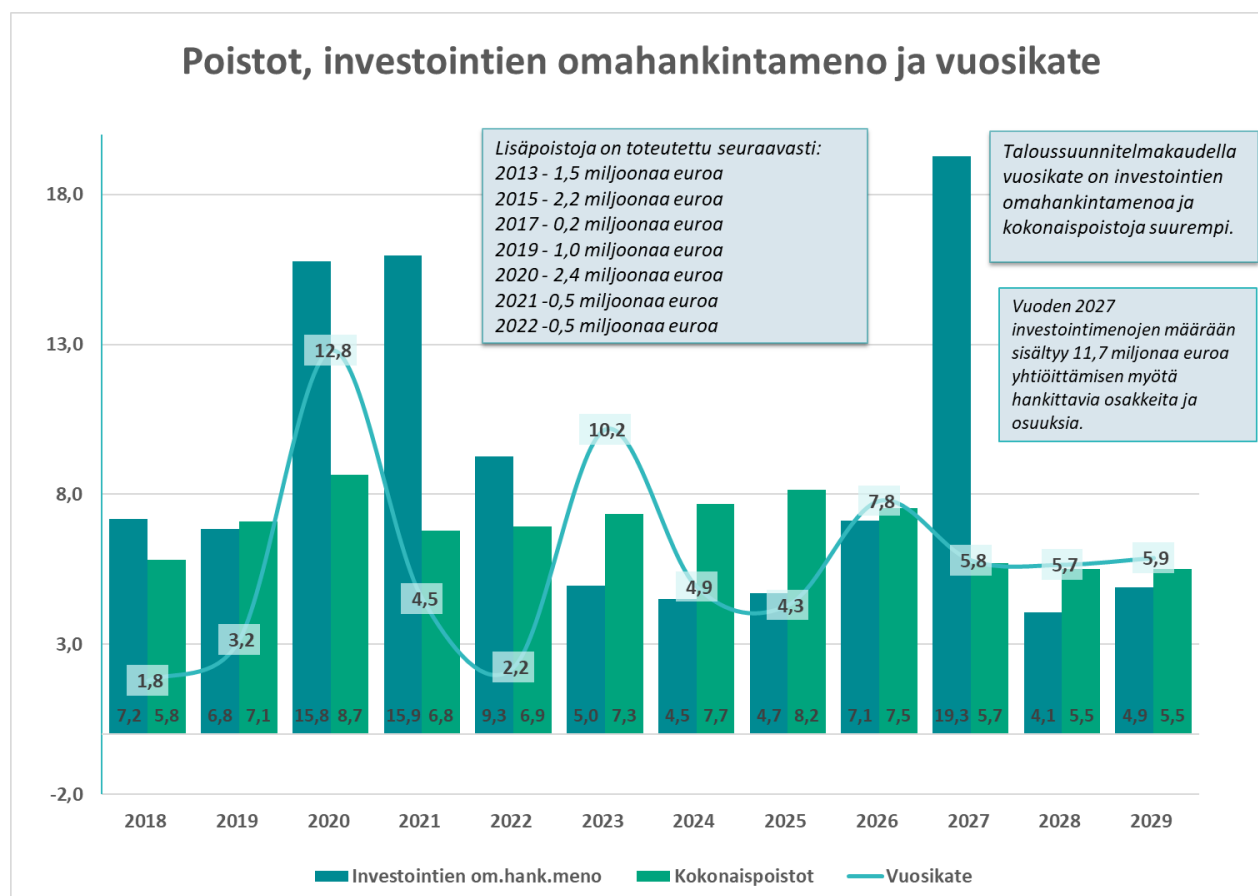
roa. Osakkeet ja osuudet eivät kuulu poistolaskennan piiriin. Noin 3,9 miljoonaa euroa kohdistuu talonrakennukseen, ja 2,6 miljoonaa euroa liikennealueisiin ja yleisiin alueisiin. 0,4 miljoonaa euroa on varattu maa- ja vesialueisiin. Maa- ja vesialueiden hankinta ei pääosin lisää kunnan poistotaakkaa, sillä maa- ja vesialueet eivät ole pois-

tonalaista omaisuutta: maa- ja vesialueiden ei ajatella kuluvan käytössä kuten rakennetun infrastruktuurin, vaan ne säilyttävät kirjanpidossa hankinta-arvonsa. Irtainta omaisuutta ja järjestelmähankintoja tehdään 0,4 miljoonalla eurolla, ja lähiliikunta-, ulkoilu- ja retkeilyalueisiin sekä koulujen ja päiväkotien piha-alueisiin panostus on yhteensä 0,2 miljoonaa euroa.

Seuraavassa kuviossa on esitetty keskeisten talouden tunnuslukujen kehitys miljoonina euroina. Vuoteen 2025 saakka luvut perustuvat toteutuneisiin tilinpäätöstietoihin, vuoden 2026 luvut

muutetun talousarvion lukuihin lisättynä putki-
kaupan 6 miljoonan euron kertaerällä. Vuosien
2027–2029 luvut talousarvioon ja taloussuunnitel-
maan.

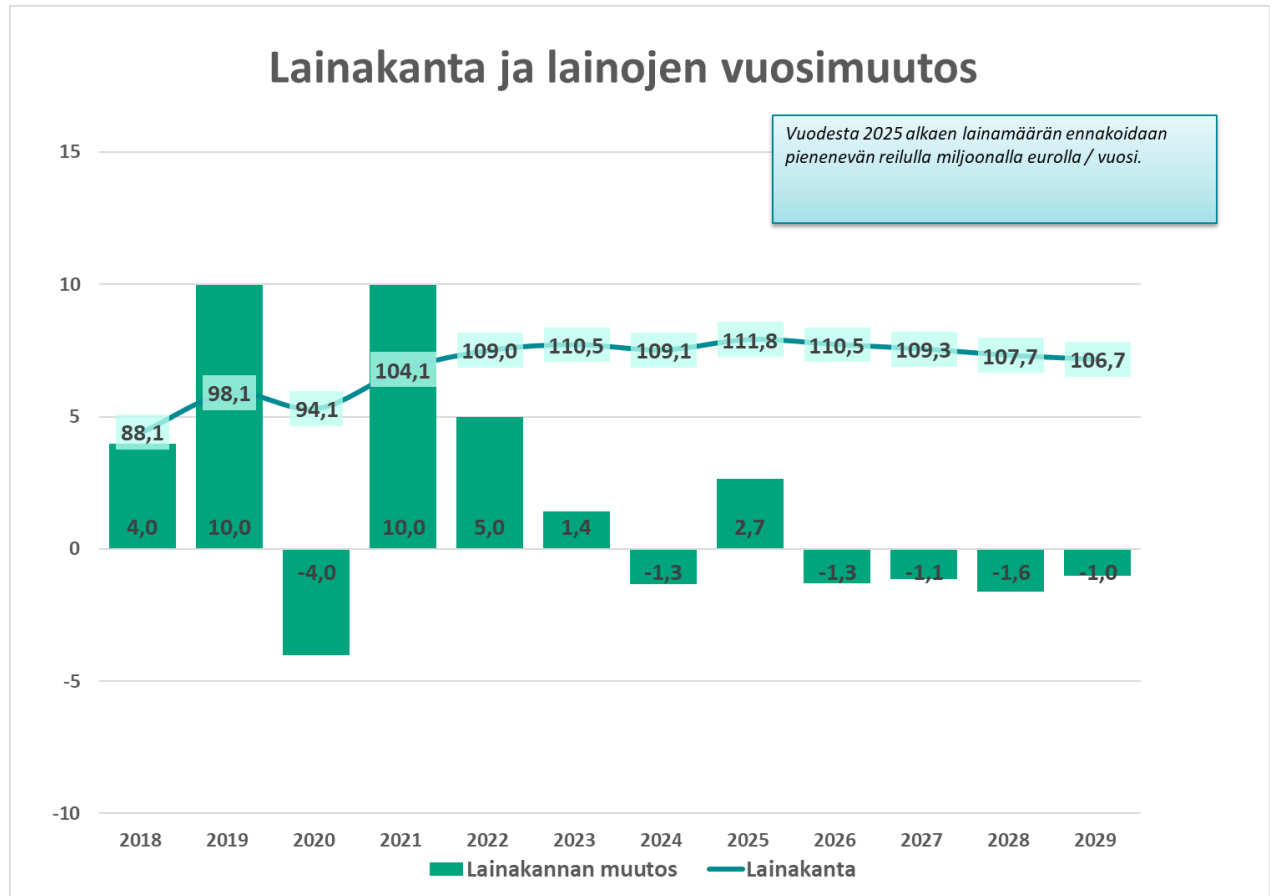

Laukaan kunnan vuosikatteen, poistojen ja investointien omahankintamenojen kehitys

2.1.8 Lainakannan muutokset

Vuoden 2027 kuluessa lainamäärän ennakoidaan pienenevän 1,1 miljoonaa euroa. Lainakanta on vuoden lopussa 109,3 miljoonaa euroa, eli 5.857

euroa asukasta kohden. Kunnan lainakantaan sisältyy myös Laukaan Vuokrakodeille, Laukaan Vesi- ja Viikeseisäyhtiölle ja Laukaan teknisille tukipalveluille myönnettyt lainat.

Laukaan kunnan lainakannan kehitys ja vuosittaiset muutokset 2018-2029

2.1.9 Antolainauksen muutokset

Talousarvioon 2027 sisältyy 3,95 miljoonan euron antolaina Laukaan Kehitysytio Oy:lle. Laina liittyy sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen.

Ennen vuotta 2027 myönnettyjen antolainojen on laskettu pienenevän noin 715.000 euroa. Tämä koostuu valtuuston 28.4.2014 § 83 päättämästä Laukaan kunnan ja Laukaan vuokratodit Oy:n välistä rahoitusjärjestelystä, jossa kunnan myöntämällä 10,0 miljoonan euron antolainalla konvertoitiin Laukaan Vuokratodi Oy:n valtiokonttorin

lainoja. Velkakirjan mukaisesti lainan korko on tarkistettu 1.7.2024 ja koron määräksi määritelty 3,6 prosenttia. Laina tulee maksetuksi loppuun vuoden 2027 aikana, jos Vuokratodien kahden ARA-rajoitteisen kiinteistön siirron myötä tehtävä pääomitus 0,8 miljoonaa euroa hoidetaan konvertoimalla kunnan velkakirjalainaa SVOP-sijoitukseksi. Yhtiöittämisjärjestelyt ovat vielä kesken, ja yhtiöittämiseen liittyvät järjestelyt tarkentuvat talousarvioprosessin edetessä.

2.1.10 Taloussuunnitteluvuodet

Taloussuunnitteluvuosien palvelujen ostoihin ja aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on arvioitu 2 prosentin menojen lisäys inflaatiokehitysarvion mukaisesti. Palkkakulut on laskettu KVTES:in mukaisilla korotuksilla. Toimintamenoihin on lisätty

0,5 miljoonaa euroa vuodelle 2028 ja 2029 ennakoitua joukkoliikennekustannusten kasvuun.

Verotulot on budjetoitu Kuntaliiton veroennustekehikon mukaisesti kiinteistöverotuloja lukuunottamatta. Kiinteistöverotuloihin on arvioitu

100.000 euron lisäys sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen myötä.

Vuoden 2027 valtionosuudet on budjetoitu Kuntaliiton valtionosuuslaskelman mukaisesti. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on arvioitu Laukaan kunnan oppilasmäärien mukaisesti. Taloussuunnitteluvuosien 2028-2029 valtionosuudet on laskettu kahden prosentin kasvun mukaisesti. Taloussuunnitteluvuosien valtionosuudet eivät ole vielä tiedossa, joten luku perustuu arvioon.

Poistoista on tehty simulointilaskelma, jossa on käytetty investointisuunnitelman mukaisia investointimenoja. Poistot on arvioitu taloussuunnittelu- ja vuodelle simulaation perusteella.

Korkoennuste on tehty ennakoitujen lainamäärien ja korkoennusteen pohjalta. Korkoennusteessa on huomioitu olemassa olevat kiinteäkorkoiset lainat. Korkoennusteet ovat heilahdelleet alkusyksystä merkittävästi, joten korkoennusteeseen sisältyy merkittävää epävarmuutta.

2.1.11 Muut merkittävät taloudelliset vastuut

Taselainojen lisäksi kunta on rahoittanut rakennushankkeita kiinteistöleasingrahoituksella. Lievestuoreen koulu valmistui elokuussa 2018. Lievestuoreen koulun rakennushankkeeseen liittyvä 20 vuoden kiinteistöleasing sopimus on yhteisarvoaan 15 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 käynnistynyt Laukaan kirkonkylän koulunmäen rakennushanke rahoitettiin myös kiinteistöleasingilla. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennettiin vuosien 2019 ja 2020 aikana Sydän-Laukaan koulun ja Laukaan lukion laajennusosa sekä Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston tilat. Ensimmäisen vaiheen leasing sopimuksen kokonaisarvo on 11 miljoonaa euroa. Toisessa vaiheessa rakennettiin Kirkonkylän koululle uudet tilat, jolla korvattiin kokonaisuudesta puretut A-, B- ja C -rakennukset. Molempien vaiheiden kiinteistöleasing sopimusten yhteisarvo on noin 30 miljoonaa euroa.

Leasing sopimusten kustannukset kohdistuvat tilojen käyttäjien eli pääasiassa sivistyspalveluiden käyttötalouden vuokriin. 20 vuoden leasing vuokrasopimusten jälkeen kunta voi joko jatkaa leasing vuokrasopimusta edelleen 10 vuodella tai lunastaa kiinteistön jäännösarvolla tai osoittaa kiinteistölle muun ostajan. Yhteensä leasing vastuita

on jäljellä vuoden 2027 päättyessä 30,8 miljoonaa euroa.

Laukaan kunta on toiminut takaajana, ja kunnan myöntämien takauksien yhteenlaskettu määrä oli 24,9 miljoonaa euroa vuoden 2025 päättyessä. Takauksista 23,1 miljoonaa euroa kohdistui Laukaan kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta tehdystä takauksista.

Laukaan kunta on tehnyt aiemmin hankintasopimuksen Leppäveden liikuntapuiston sisäliikuntatilojen toteutuksesta. Sopimuksen nojalla Leppäveden liikuntapuistoon rakennettiin monitoimi- sekä ylipainehalli. Hirviareena Oy:n konkurssin myötä Hirviareena Oy:n operoimat monitoimihallin ja ylipainehallin tilat tulivat kunnan hallintaan. Kunnalla on 15 vuoden vuokrasopimus hallien omistajan kanssa. Vuokrasopimus käynnistyi marraskuussa 2024. Hankkeesta aiheutuu kunnalle kustannuksia. Kunta vastaa hallien vuokratilakustannuksesta, joka on 750.000 euroa vuodessa ensimmäisen vuoden tasossa. Lisäksi kunnan maksettavaksi tulevat hallien ylläpitokustannukset sekä muut hallien toimintaan liittyvät kustannukset.

2.2 Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet

Kuntakonserni on määritelty kuntalaissa kirjanpitolain konsernimääritelmän mukaisesti. Kuntalain

6 § mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta on

kunnan tytäryhteisö. Kunnalla katsotaan olevan määräysvalta toisessa yhteisössä, kun sillä on:

- 1) enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänen enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen
- 2) oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimitelimesta taikka toimitelimesta, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänenenemmistö.

Kunta kirjanpitolain mukaisineen tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Laukaan kuntakonserni muodostuu Laukaan kunnasta, Laukaan Vesihuolto Oy:stä (100 %) Laukaan vuokratodit Oy:stä (100 %) ja Laukaan kehitysyhtiö Oy:stä (93,3 %) ja Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:stä. Kuntakonserni tarkoittaa yhteisöjä, joissa kunta voi käyttää tosiasiallista päätösvaltaa. Konserniti-linpäätökseen yhdistellään kuntakonsernin lisäksi kuntayhtymät peruspääoman mukaisessa suhteessa ja osakkuusyhteisöjen (omistusosuus 20%-50%) omistusosuutta vastaava osuus voitosta/tappiosta.

Seuraavassa on kuva Laukaan kuntakonserniin kuuluvista yhteisöistä sekä konserniti-linpäätökseen yhdisteltävistä yhteisöistä.

Yhteenveto konserniti-linpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Laukaan kunta			KUNTA-KONSERNI KONSERNITIILINPÄÄTÖKSEN YHDISTELY
Tytäryhteisöt (yli 50 % omistusosuus)	Omistusosuus	Kotipaikka	
Laukaan Vuokratodit Oy	100 %	Laukaa	
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	93,3%*	Laukaa	
Laukaan Vesihuolto Oy	100 %	Laukaa	
Laukaan tekniset tukipalvelut Oy	100 %	Laukaa	
Kuntayhtymät			
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	7,5 %	Jyväskylä	
Keski-Suomen Liitto	7,0 %	Jyväskylä	
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	6,4 %	Äänekoski	

*Laukaan Kehitysyhtiö Oy omistaa loput osakkeet 6,7 % itse.

Toiminnallisten tavoitteiden asettaminen

Tytärtyhtiöiden toimintaa ohjataan omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen mukaisesti. Konsernijohtoon muodostavat kunnanhallitus, kunnanjohtaja, konsernipalvelujohtaja ja kehitysohjohtaja. Osana talousarviota kunta asettaa tytäryhteisöilleen tavoitteita.

Kaikkien tytäryhteisöjen tavoitteena on taloudellisesti kannattava toiminta pitkällä aikavälillä. Yhteisön yksittäisen vuoden tulos voi olla tällöin tappiollinen, mutta yhteisöllä tulee olla kertyneitä voittovaroja. Jokainen tytäryhteisö ottaa aktiivisesti huomioon konsernin kokonaisedun mm. tarvitsemiensa palveluiden hankinnassa.

Riskien arviointi

Talousarviossa tulee arvioida kuntakonserniin ja tytäryhteisöihin liittyviä merkittäviä riskejä. Laukaan kuntakonsernissa kunnanhallituksen antamat ohjeet sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta koskevat myös tytäryhteisöjä, joita edellytetään vuosittain laatimaan riskianalyysi ja tunnistamaan merkittävimmät yhtiötä koskevat riskit. Kunnan talousarviossa on olennaista tarkastella yhtiöihin liittyviä riskejä erityisesti omistamisen näkökulmasta ja taloudellisesta näkökulmasta. Seuraavassa on arvioitu omistajan näkökulmasta kunkin tytäryhteisön keskeisimpiä riskejä.

Laukaan Vesihuolto Oy

Laukaan Vesihuolto Oy:n yhtiömuotoinen toiminta on käynnistetty vuoden 2016 alusta lukien. Vesihuoltoyhtiö toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii asiakkaiden viemäriverisien poisjohtamisesta, jotka käsitellään JS-Puhdistamolla. Hyvä palvelutaso tuotetaan ympäristön kannalta kestäväällä tavalla, liiketaloudellisesti kannattavasti ja kohtuullisin kustannuksin. Toiminta-ajatuksen mukaan vesihuoltoyhtiön ydintehtäviin kuuluvat vesihuoltotoiminnan strateginen johtaminen ja kehittäminen sekä asiakassuhteet ja palvelujen hinnoittelu. Toiminta-ajatuksen toteuttamiseksi ydintehtäviin kuuluvat myös vesihuoltoverkostojen pitkäaikainen hallinta, vedenhankinnasta, -käsittelystä ja jäteveden poisjohtamisesta huolehtiminen. Laukaan Vesihuolto Oy tekee yhteistyötä JS-Puhdistamo Oy:n kanssa jätevesien puhdistamisen osalta ja Alva Oy:n kanssa jätevesien johtamisen osalta.

Laukaan vesihuolto Oy on kiinteästi kunnan ydintoimintaan ja kuntalaisten jokapäiväisiin tarpeisiin liittyvää toimintaa. Riskit vesihuoltotoiminnan häiriöistä koskettavat aina suoraan myös kuntaa, vaikka pääasiallisena toimijana niiden hoitamisessa olisi yhtiö. Vesihuoltolain mukainen velvoite kerätä vesihuollon maksuina vesihuollon kustannuksia vastaava määrä tuloja rajoittaa taloudellisten riskien määrää vesihuoltotoiminnassa. Lyhytaikainen alijäämäisyys yhtiössä voisi johtaa pääomittamisen tarpeeseen, mutta ei ole todennäköistä.

Keskeisiä tunnuslukuja 2025:

Liikevaihto: 5,2 miljoonaa euroa

Liikevoitto: 0,5 miljoonaa euroa

Tilikauden voitto/tappio: 0,1 miljoonaa euroa

Oma pääoma: 1,9 miljoonaa euroa

Taseen kertynyt ali-/ylijäämä: -1,3 miljoonaa euroa

Lainakanta: 19,9 miljoonaa euroa

Laukaan Vesihuolto Oy:n tavoitteet vuodelle 2027:

- Yhtiö luo jatkuvasti päivittyvän pitkän tähtäimen taloussuunnitelman seuraavalle 3-5 vuodelle

- Yhtiö kattaa alijäämät vuoden 2027 loppuun mennessä
- Vesihuollon toimintavarmuus ja turvallisuus on hyvällä valtakunnallisella vertailutasolla.
- Yhtiön omaisuuden arvo ja käyttökunto ylläpidetään jatkuvan korjauksen periaatteella ja peruskorjaustoiminnalla.
- Vesimaksujen tason tulee vastata suunnitelmallisen korjausvelan poistoa ja tehtyjä investointeja niin, että 2030 alkaen yhtiön lainakanta ei kasva, vaan sekä investoinnit että saneeraus pystytään rahoittamaan tulorahoituksella.
- Yhtiö kehittää yhteistyötä vesiosuuskuntien kanssa ja selvittää mahdollisuudet halukkaiden vesiosuuskuntien liittämiseksi yhtiöön.

Laukaan Kehitysyhtiö Oy

Laukaan Kehitysyhtiö Oy:n rooli muuttuu aikaisemmasta kunnan elinkeinopalvelujen tuottamisesta markkinaehtoiseksi kiinteistökehittämisyhtiöksi. Vuoden 2027 alussa yhtiöön siirtyy kunnan markkinaehtoiset kiinteistöt, minkä myötä yhtiön toiminta muuttuu olennaisesti. Suurin osa kiinteistöistä on sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen käytössä. Lisäksi yhtiöön siirtyy muita kiinteistöjä ja osakkeita, joissa on ulkoisia vuokralaisia. Yhtiön tarkoituksena on edelleen edistää elinkeinojen kehittymistä ja elinvoimaa kunnassa, mutta painopiste siirtyy kiinteistömarkkinoille ja toimitila-asioihin.

Yhtiön toimintaan tulee vahva taloudellinen tavoite, jonka perusteella sen tulee kehittää toimintaa kannattavasti ja pystyä tulouttamaan omistajalle tavoitteiden mukaisesti.

Keskeisiä tunnuslukuja 2025:

Liikevaihto: 0,2 miljoonaa euroa

Liikevoitto: -0,1 miljoonaa euroa

Tilikauden voitto/tappio: -0,1 miljoonaa euroa

Oma pääoma: 0,4 miljoonaa euroa

Taseen kertynyt ali-/ylijäämä: 46.020,16 euroa

Lainakanta: 0,1 miljoonaa euroa

Laukaan kehitysyhtiö Oy:n tavoitteet vuodelle 2027:

- Yhtiö valmistelee Laukaan kunnan sote-kiinteistöjä ja elinkeinoelämän kehittämistä ja toimitilaratkaisuita koskevan strategian seuraaville viidelle vuodelle.
- Yhtiö luo jatkuvasti päivittyvän pitkän tähtäimen taloussuunnitelman seuraavalle 3-5 vuodelle.
- Yhtiö tekee tuloksen, josta se pystyy maksamaan osinkoa 200.000 euroa.

Laukaan Vuokrakodit Oy

Laukaan Vuokrakodit Oy hallinnoi reilua 600 vuokra-asuntoa. Vuokratalokohteita on kunnan neljässä taajamassa. Yhtiön toimialana on hallinnoida, vuokrata ja rakennuttaa vuokra-asuntoja sekä vastata niiden ylläpidosta ja arvon säilymisestä. Tavoitteena on vastata kunnan vuokra-asuntokysyntään taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

Laukaan Vuokrakodit Oy:n riskienarvioinnin perusteella merkittävimmät riskit liittyvät käyttöasteen heikkenemiseen, kiinteistökannan korjausvelan kasvuun sekä investointien ja rahoituksen hallintaan. Näiden riskien toteutuminen voi heikentää yhtiön taloudellista tulosta, maksuvalmiutta ja kykyä ylläpitää kiinteistökantaa suunnitellulla tasolla.

Lisäksi keskeisiksi riskeiksi on tunnistettu kiinteistöjen laajoista vahingoista aiheutuvat kustannukset. Riskien hallinta perustuu aktiiviseen käyttöasteen seurantaan, pitkän aikavälin korjaussuunnitteluun, talouden ja kassavirran säännölliseen seurantaan, vakuutusturvan ylläpitämiseen sekä tietoturva- ja toimintatapojen jatkuvaan kehittämiseen.

Yhtiön hallitus seuraa merkittävimpien riskien kehittymistä osana talous- ja toimintaraportointia sekä arvioi tarvittavia riskienhallintatoimenpiteitä säännöllisesti.

Keskeisiä tunnuslukuja 2025

Liikevaihto: 5,0 miljoonaa euroa

Liikevoitto: 0,3 miljoonaa euroa

Tilikauden voitto/tappio: 0 euroa

Oma pääoma: 0,4 miljoonaa euroa

Taseen kertynyt ali-/ylijäämä: -0,2 miljoonaa euroa

Lainakanta: 22,9 miljoonaa euroa

Laukaan Vuokrakodit Oy:n tavoitteet vuodelle 2027:

- Yhtiö luo jatkuvasti päivittyvän pitkän tähtäimen taloussuunnitelman seuraavalle 3-5 vuodelle
- Yhtiö tekee vuonna 2027 selvästi positiivisen tilikauden tuloksen.
- Yhtiö teettää kiinteistöistä tarvittavat kuntokartoitukset ja laatii konkreettisen pitkän tähtäimen suunnitelman kohdekannan muutoksista ja kehittämisestä. Hoitokatteeltaan heikoimpien kohteiden osalta laaditaan myyntisuunnitelma ja tutkitaan myynnin vaikutukset yhtiölle ja vuokra-asuntomarkkinoille. Kohteiden myynnistä annetaan erillinen omistajaohje.
- Yhtiö laatii niistä säilytettäväksi pääteytystä kohteista, joista ei ole vielä laadittu, pitkän tähtäimen suunnitelmat (PTS).
- Kohteiden vuokrataso on yleisten markkinavuokrien tasolla ja käyttöaste keskimäärin yli 95 %. Omistajan hyväksyttyä kohdekannasta laaditun pitkän tähtäimen suunnitelman, käyttöastelaskennasta poistetaan ne kohteet, jotka eivät ole todellisuudessa hyödynnettävissä vuokra-asuntomarkkinoilla.
- Käyttökateprosentti on yli 35 %
- Kohteiden keskimääräinen kuntoluokka säilyy pitkällä aikavälillä yli 55 %

Laukaan tekniset tukipalvelut Oy

Laukaan tekniset tukipalvelut Oy on vuonna 2024 perustettu kunnan täysin omistama tytäryhtiö. Uuden yhtiön perustamisen taustalla on talouden tasapainottamisohjelma, jonka yhtenä toimenpiteenä haetaan teknisten tukipalveluiden kustan-

nuksista noin miljoonan euron säästöjä yhtiöittä-mällä tukipalvelutoiminta. Yhtiön toiminnaksi on siirretty 1.4.2025 alkaen kunnan kiinteistönhoito ja kiinteistöjen kunnossapito, katujen kunnossapito, puistojen ja yleisten alueiden hoito, puhtauspalvelut, liikuntapaikkojen hoito, vahtimestari- ja vartiointipalvelut.

Laukaan tekniset tukipalvelut Oy on perustettu ensisijaisesti taloudellisin tavoittein. Sen osalta keskeiset riskit liittyvät nimenomaan taloudellisten tavoitteiden saavuttamatta jäämiseen ja sen myötä oman pääoman menettämiseen, ja päinvastoin kustannustasojen nousuun, kun ulkoiseen taseeseen siirretty toiminta esimerkiksi lisää hallinnollisen työn määrää ja kustannuksia kuntakonsernissa. Yhtiön edellytykset toteuttaa tavoiteltuja säästöjä ovat kiinteästi yhteydessä kunnan tilaajana määrittelemään tukipalveluiden palvelutsoon. Yhtiömuotoisen toiminnan kautta voidaan saavuttaa joustavuutta ja tehokkuutta, mutta säästöjen toteutuminen edellyttää myös palvelutason säätämistä tavoiteltua kustannustasoa vastaavaksi tilaajan puolelta. Riskiä tulee hallita aktiivisella seurannalla ja omistajaohjauksella.

Keskeisiä tunnuslukuja 2025

Liikevaihto: 5,0 miljoonaa euroa

Liikevoitto: 33.839,04 euroa

Tilikauden voitto/tappio: 5.146,34 euroa

Oma pääoma: 1,0 miljoonaa euroa

Taseen kertynyt ali-/ylijäämä: 5.146,34 euroa

Lainakanta: 1,1 miljoonaa euroa

Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n tavoitteet vuodelle 2027:

- Yhtiö luo jatkuvasti päivittyvän pitkän tähtäimen taloussuunnitelman seuraavalle 3-5 vuodelle
- Teknisten tukipalveluiden tulos on ylijäämäinen.
- Palvelutuotannon suoritekohtaisten yksikköhintojen seurannan kehittämistä jatketaan edelleen ja yhtiö tuottaa palvelut laadukkaasti ja markkinaverrokkeihin nähden kilpailukykyiseen hintaan.
- Yhtiö luo toimivat yhteistyökäytännöt hyvinvointialueen käytössä olevien kiinteistöjen palvelutuotantoon kiinteistöjen siirryttyä Laukaan kehitysyritys Oy:lle ja Laukaan Vuokratyöntekijä Oy:lle.
- Yhtiön ja kunnan sekä muiden tytäryhtiöiden välisen palvelun laatutason seuranta jatketaan ja kehitetään edelleen.

2.3 Erityismääräyksiä

Hallintosäännön 76 § mukaisesti kunnanhallitus vahvistaa pienhankintarajan, eli hankintamenon määrän, jonka alittavia hankintoja ei aktivoida taseeseen, vaan kirjataan tilikauden käyttötalouden kuluksi. Pienhankintarajaksi vahvistetaan 10.000 euroa ilman arvonlisäveroa.

Palvelualueet vastaavat määrärahan riittävästä. Talousarvioon sisältyvää sitovaa määrärahaa ei saa ylittää ilman kunnanvaltuuston lupaa. Mikäli vastuualue ei kykene talousarviovuoden aikana toimimaan myönnetyn määrärahansa puitteissa, sen tulee tehdä lautakunnalle muutosesitys. Lautakunta päättää palvelualueen määrärahojen jaosta tulosyksiköille käyttösuunnitelmassa ja

tekee tarvittavat käyttötaloussuunnitelmamuutokset palvelualueen sisällä. Mikäli palvelualue ei kykene kattamaan muutosta palvelualueen sitovista määrärahoista, lautakunta tekee talousarviomuutosesityksen kunnanhallitukselle ja valtuustolle.

Toimielin määrää toimialueensa tositteiden hyväksyjät enintään toimikaudekseen. Tositteiden hyväksynnässä asiataarkastaja tarkastaa laskun oikeellisuuden (lasku on tilauksen ja tavaran tai palvelun toimituksen mukainen). Hyväksyjä vahvistaa tositteen oikeellisuuden ja vastaa määrärahan riittävästä.

1.1.2026 alkaen toistuvilla ostolaskuille voidaan myös määritellä automaattisia hyväksymistoimenpiteitä (KH 15.12.2025 § 323). Tässä niin kutsutussa sopimuskohdistuksessa laskut asiatarkeste-taan ja hyväksytään kerran. Samalla seuraavilla laskuille määritellään arvot, joiden sisällä olles-saan laskut ovat hyväksyttäviä, ja voivat mennä automaattihyväksynnän läpi ilman manuaalista asiatarkestusta ja hyväksymistä. Jos laskut ylittä-vät määritellyt raja-arvot, ne jäävät manuaalisesti asiatarkestettavaksi ja hyväksyttäväksi. Lisäksi os-tolaskuille esitetään määriteltävän maksimiluku-määrä per vuosi sen mukaan, montako laskua vuodessa kunnalle kohdistuu.

Kunnanhallituksen kokouksessa 14.9.2026 § 215 päivitettiin raja-arvot siten, että sähkölaskujen poikkeama voi olla maksimissaan 10.000 euroa, vesilaskujen poikkeama 5.000 euroa, puhelinlas-kujen ja muiden mahdollisten sopimuspohjaisten laskujen poikkeama 500 euroa.

Kustannusten vyörytystä käytetään keskitetysti hoidettujen palvelujen kustannusten oikeaan koh-

dentamiseen. Sen tarkoituksena on antaa kustan-nuksista oikea kuva. Vyörytyksellä ei ole vaiku-tusta määrärahoihin, koska vyörytyserät eivät si-sälly toimintakatteeseen vaan ne käsitellään las-kennallisissa erissä. Vyörytykset toteutetaan AURA-käsikirjan ohjeistusten mukaisesti.

Maksujen ja taksojen perusteet

Osana talousarvion hyväksymistä kunnanval-tuusto hyväksyy yleiset perusteet eri palveluista perittäville maksuille ja taksoille. Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää maksujen yleisistä pe-rusteista. Jos lainsäädännöstä ei muuta johdu, maksuista ja taksoista päättää kukin lautakunta omalla toimialallaan. Jos maksun päättäminen ei kuulu minkään muun toimielimen toimivaltaan, päätösvalta on kunnanhallituksella.

Laukaan kunta perii maksuja ja taksoja ensisijai-sesti lakisääteisten enimmäismäärien mukaisesti. Lautakunta voi päättää tästä pääsäännöstä poik-keavasta maksusta tai taksasta, jos päätös on pe-rusteltavissa myös kunnan taloudellisen tilanteen näkökulmasta.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1 Yhteenveto talousarvion 2026 käyttötaloudesta

Toimintatuotot 2025-2027

	TP 2025	TAM 2026	TA 2027	Muutos €	Muutos %
Konsernipalvelut	4 222 526	3 326 570	3 208 869	-117 701	-4 %
Yhteiset palvelut	1 149 447	1 103 600	945 820	-157 780	-14 %
Elinkeinopalvelut	3 073 078	2 222 970	2 263 049	40 079	2 %
Sivistyspalvelut	3 389 973	2 515 150	5 287 170	2 772 020	110 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	14 389	14 000	0	-14 000	-100 %
Varhaiskasvatus	745 218	670 160	520 000	-150 160	-22 %
Perusopetuspalvelut	1 576 411	1 068 040	1 228 000	159 960	15 %
Lukio	87 629	15 000	16 000	1 000	7 %
Ruokapalvelut	0	0	2 919 500	2 919 500	0 %
Kansalaisopisto	142 234	112 600	99 000	-13 600	-12 %
Kirjastopalvelut	26 718	21 250	11 070	-10 180	-48 %
Vapaa-aikapalvelut	797 374	614 100	493 600	-120 500	-20 %
Tekniset palvelut	27 592 322	24 753 680	17 474 055	-7 279 625	-29 %
Teknisten palveluiden hallinto	116 565	50 000	50 000	0	0 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	268 824	379 500	463 500	84 000	22 %
Tilapalvelut	21 458 936	20 506 820	16 206 412	-4 300 408	-21 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 919 756	3 055 250	0	-3 055 250	-100 %
Ympäristövalvonta	828 241	762 110	754 143	-7 967	-1 %
Yhteensä	35 204 821	30 595 400	25 970 094	-4 625 306	-15 %

Toimintakulut 2025-2027

	TP 2025	TAM 2026	TA 2027	Muutos €	Muutos %
Konsernipalvelut	-11 634 916	-11 856 000	-12 036 159	-180 159	2 %
Yhteiset palvelut	-5 297 610	-5 446 290	-5 899 416	-453 126	8 %
Elinkeinopalvelut	-6 337 305	-6 409 710	-6 136 743	272 967	-4 %
Sivistyspalvelut	-62 940 080	-60 076 160	-61 519 598	-1 443 438	2 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	-430 455	-380 670	-238 914	141 756	-37 %
Varhaiskasvatus	-17 249 976	-16 490 460	-16 180 966	309 494	-2 %
Perusopetuspalvelut	-36 329 320	-34 678 660	-34 251 648	427 012	-1 %
Lukio	-3 128 166	-2 985 780	-2 913 911	71 869	-2 %
Ruokapalvelut	0	0	-2 813 200	-2 813 200	0 %
Kansalaisopisto	-708 340	-643 320	-617 795	25 525	-4 %
Kirjastopalvelut	-1 258 482	-1 219 510	-1 113 742	105 768	-9 %
Vapaa-aikapalvelut	-3 835 341	-3 677 760	-3 389 421	288 339	-8 %
Tekniset palvelut	-20 607 687	-17 428 860	-14 255 897	3 172 963	-18 %
Teknisten palveluiden hallinto	-1 185 007	-1 047 210	-991 073	56 137	-5 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	-2 230 844	-1 700 700	-2 019 076	-318 376	19 %
Tilapalvelut	-11 248 897	-10 280 430	-9 689 068	591 362	-6 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	-4 355 466	-2 921 560	0	2 921 560	-100 %
Ympäristövalvonta	-1 587 473	-1 478 960	-1 556 681	-77 721	5 %
Yhteensä	-95 182 682	-89 361 020	-87 811 654	1 549 366	-2 %

Toimintakate 2025-2027

	TP 2025	TAM 2026	TA 2027	Muutos €	Muutos %
Konsernipalvelut	7 412 390	8 529 430	8 827 290	297 860	3 %
Yhteiset palvelut	4 148 163	4 342 690	4 953 596	610 906	14 %
Elinkeinopalvelut	3 264 227	4 186 740	3 873 694	-313 046	-7 %
Sivistyspalvelut	59 550 107	57 561 010	56 232 428	-1 328 582	-2 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut kulut	416 065	366 670	238 914	-127 756	-35 %
Varhaiskasvatus	16 504 757	15 820 300	15 660 966	-159 334	-1 %
Perusopetuspalvelut	34 752 909	33 610 620	33 023 648	-586 972	-2 %
Lukio	3 040 537	2 970 780	2 897 911	-72 869	-2 %
Ruokapalvelut	0	0	-106 300	-106 300	0 %
Kansalaisopisto	566 107	530 720	518 795	-11 925	-2 %
Kirjastopalvelut	1 231 764	1 198 260	1 102 672	-95 588	-8 %
Vapaa-aikapalvelut	3 037 968	3 063 660	2 895 821	-167 839	-5 %
Tekniset palvelut	-6 984 636	-7 324 820	-3 218 158	4 106 662	-56 %
Teknisten palveluiden hallinto	1 068 441	997 210	941 073	-56 137	-6 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	1 962 020	1 321 200	1 555 576	234 376	18 %
Tilapalvelut	-10 210 039	-10 226 390	-6 517 344	3 709 046	-36 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	-564 289	-133 690	0	133 690	-100 %
Ympäristövalvonta	759 231	716 850	802 538	85 688	12 %
Yhteensä	59 977 861	58 765 620	61 841 560	3 075 940	5 %

3.2 Konsernipalvelut

Kunnanhallituksen alaiset toiminnot muodostuvat kahdesta tulosityksiköstä. Hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut ja tietohallinto muodostavat yhteisten palveluiden tulosityksikön. Maaseutupalvelut, maankäyttö ja kaavoitus, yrityspalvelut ja työllisyyspalvelut muodostavat elinkeinopalvelujen tulosityksikön. Tulosityksiköt muodostavat yhdessä konsernipalvelujen palvelualueen.

Yhteisten palveluiden toiminta-ajatuksena on tuottaa kuntakonsernin johtamisen ja palvelutuotannon kannalta oleellisia hallinnollisia ja muita tukipalveluja. Tulosityksikkö huolehtii kunnan edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä. Kasvun ja elinvoiman kehittämisen kannalta olennaisia palveluita on puolestaan koottu yhteen elinkeinopalveluiden alaisuuteen.

3.2.1 Talous

Vuoden 2027 talousarvio on valmisteltu tiukan talouden periaatteiden mukaisesti turvaten organisaation toiminnan kannalta olennaisten palvelujen taso.

Palvelualueen toimintakate säilyy kokonaisuutta tarkasteltaessa edellisten vuoden tasossa, eli 8,8 miljoonassa eurossa. Konsernipalvelun tulot ovat yhteensä 3,2 miljoonaa euroa. Konsernipalvelujen toimintatulot laskevat noin 0,1 miljoonaa euroa. Merkittävin tekijä tulojen laskussa on Kelan maksamien työterveyshuollon korvausten vähentyminen. Kela korvaa osan työntekijöille järjestetyn työterveyshuollon kustannuksista. Vuonna 2027 työterveyshuollon kustannusten ennakoidaan laskevan, joten myös niistä saatavien tulojen määrä laskee vastaavasti.

Konsernipalveluiden talousarvion sisällä yhteisten palveluiden talousarvio sisältää koko kunnan yhteisiä menoja kuten valtuuston, kunnanhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan sekä vaikuttamistoimielimien toiminnan, vaalien järjestämisen, koko kunnan henkilöstön osalta eläkemaksuihin kuuluvan tasausmaksun, järjestelyeräkustannukset (jaetaan myöhemmin toteuman mukaan tulospaikoille), työterveyshuollon kustannukset, työsuojelun ja yhteistoiminnan kustannukset, keskeiset koko kunnan tietoliikenneyhteydet ja yhteiset tietojärjestelmät, verotuskustannukset, tilintarkastuskustannukset, viestinnän mukaan lukien www-sivut ja intranetin sekä kunnan jäsenyydet muun muassa Kuntaliitossa, Keski-Suomen liitossa ja Kuntatyönantajien keskusjärjestössä.

Toimintamenot kasvavat noin 0,2 miljoonaa euroa, ja ovat kokonaisuudessaan 12 miljoonaa euroa. Konsernipalvelujen toimintamenot sisältävät kunnanjohtajan talousarvioesityksessä koko kunnan järjestelyerät, jotka on budjetoitu henkilöstöpalvelujen budjettiin. Järjestelyerät kohdennetaan asian mukaisesti tulosityksiköihin myöhemmin, kun niiden jakautuminen on lopullisesti selvillä. Järjestelyerien määrä on 0,1 miljoonaa euroa vuoden 2026 järjestelyerän osalta, ja 0,2 miljoonaa euroa vuoden 2027 osalta.

Avustuksiin yhteisten palveluiden talousarviossa varataan yhteensä 10.000 euroa, josta 7000 euroa on valtuustoryhmien tukea. Loppuosa avustuksista on kyläyhdistysten ja eläkeyhdistysten avustuksia ja muita mahdollisia tukia

Konsernipalveluiden talous

	TP 2025	TAM 2026	TA 2027	Muutos €	Muutos %
Toimintatuotot					
Yhteiset palvelut	1 149 447	1 103 600	945 820	-157 780	-14 %
Elinkeinopalvelut	3 073 078	2 222 970	2 263 049	40 079	2 %
Yhteensä	4 222 526	3 326 570	3 208 869	-117 701	-4 %
Toimintakulut					
Yhteiset palvelut	-5 297 610	-5 446 290	-5 899 416	-453 126	8 %
Elinkeinopalvelut	-6 337 305	-6 409 710	-6 136 743	272 967	-4 %
Yhteensä	-11 634 916	-11 856 000	-12 036 159	-180 159	2 %
Toimintakate*					
Yhteiset palvelut	-4 148 163	-4 342 690	-4 953 596	-610 906	14 %
Elinkeinopalvelut	-3 264 227	-4 186 740	-3 873 694	313 046	-7 %
Yhteensä	-7 412 390	-8 529 430	-8 827 290	-297 860	3 %

*tulosityksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Konsernipalveluiden talousarvio sisältää täysimääräisesti talouden tasapainottamisohjelma 2.0:ssa ja 3.0:ssa päätetyt toimenpiteet.

3.2.2 Palvelujen järjestäminen

Yhteiset palvelut

Yhteisissä palveluissa hoidetaan kunnan talous-, hallinto-, henkilöstö- ja tietohallintoasiat ammatillisesti ja laadukkaasti palvelualueiden perustehtäviä mahdollisimman hyvin tukien. Tulospaikalla edistetään palveluiden digitalisaatiota ja prosessien tehostamista ja kehittämistä koko kunnan tasolla. Yhteisiä palveluita johtaa konsernipalvelujohtaja.

Hallintopalvelujen tehtävä on tuottaa sisäisiä tukipalveluja, luoda päätöksenteon edellytyksiä sekä huolehtia kunnan ylimmästä päätöksenteosta, sen valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Vuoden 2027 talousarviossa hallintopalveluiden henkilöstövahvuus on 6,83 henkilötyövuotta. Hallintopalvelut -tulosyksikön talousarvio sisältää päätöksenteosta valtuuston, kunnanhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan toiminnan. Kunnanhallituksen alaiset vaikuttamistoimielimet vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, sekä nuorisovaltuusto sisältyvät hallintopalvelujen alle. Hallintopalvelut tuottaa lisäksi sihteerin- ja pöytäkirjanpito- palvelut sivistys-, tekninen- ja lupa- ja valvontalautakunnille.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Perustana ovat kuntalain mukainen tavoite huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista. Valtuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista, päättää kunnan strategioista ja keskeisistä toimintasäännöistä. Valtuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Valtuusto kokoontuu arviolta 6 kertaa vuodessa ja valtuustossa on 35 valtuutettua.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta, taloudenhoidosta, edunvalvonnasta, henkilöstöpolitiikasta, sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus vastaa myös kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja kunnan omistajaohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Valtuuston ja kunnanhallituksen tulot ja menot kohdistuvat samalle kustannuspaikalle.

Kustannuspaikan suurimmat menot koostuvat henkilöstökuluista ja kuntien yhteistoimintaosuuksista. Henkilöstökuluihin kuuluu luottamus- henkilöiden palkkiot sekä kunnanjohtajan palkka. Kuntien yhteistoimintaosuudet (muun muassa Kuntaliiton ja Keski-Suomen liiton jäsenyydet) kasvavat jonkin verran. Muita mainittavia kunnanhallituksen toiminnan menoeriä ovat koko kuntaa koskevat vakuutus-, viestintä- ja ict-kustannukset sekä luottamushenkilö- ja yhteiskuntasuhdetoimintaan liittyvät kustannukset. Näiden lisäksi kunnalla on velvollisuus huolehtia hautausoimintalain mukaan vainajan hautajaisjärjestelyistä, mikäli vainajalla ei ole ketään omaista huolehtimaan järjestelyistä. Näihin toimintamenoihin on tehty oma varaus.

Laukaan kunnan paperiarkistot sijaitsevat edelleen vanhassa kuntalassa. Rakennus kärsii sisäilmaongelmista. Arkistoinnin käytännön toteutuksessa on tunnistettu vuosien aikana syntyneitä haasteita ja lisäksi materiaalia on siirretty paikasta toiseen sisäilmahaasteiden hallitsemiseksi niin, että tiedon löydettävyyden on osin kärsinyt. Kuntaan tuleviin tietopyyntöihin vastaaminen on lakisääteinen velvoite, jonka toteuttamista arkiston nykytila haastaa merkittävästi. Uusi arkistointilaki astui voimaan 1.6.2026 ja kunnan tulee nyt sen pohjalta uudistaa oma toimintasuunnitelmansa arkistoinnista ja asianhallinnasta. Pysyvästi ja pitkään säilytettävä aineisto on digitalisoitava, jotta mm. aineiston siirtäminen Kansallisarkistoon mahdollistuu. Projektin on mittava ja tulee vieämään useamman vuoden. Vuodelle 2027 talousarvioon on varattu erillinen kertaluonteinen määräraha digitalisoinnin eteenpäin saattamiseksi, mutta projektia tulisi pystyä jatkamaan edelleen myös seuraavina vuosina talousarvion suinkin salissa.

Vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto ovat kunnanhallituksen alaisia vaikuttamistoimielimiä, joiden tarkoitus on valvoa ja ajaa kohderyhmiensä etuja kunnan päätöksenteossa.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on suorittaa kunnan hallinnon ja talouden arviointia sekä järjestää hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut. Tarkastuslautakunnan toimintamenot sisältävät luottamushenkilökustannukset ja asiantuntijapalveluiden ostot.

Keskusvaalilautakunta vastaa sille kuuluvista vaaleihin liittyvistä järjestelyistä ja päätöksistä. Keväällä 2027 järjestetään eduskuntavaalit. Eduskuntavaaleissa oikeusministeriö suorittaa kunnalle vaalilain 188 §:n 3 momentissa tarkoitettuna kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän jokaiselta eduskuntavaaleissa äänioikeutetulta kunnan asukkaalta. Korvauksen määrää ei ole vahvistettu ennen kuin eduskunta on vahvistanut vuotta 2027 koskevan valtion talousarvion. Vaalit on budjetoitu ottaen huomioon edellisten eduskuntavaalien kulut. Lisäksi on vähennetty luottamushenkilöiden palkkioita, koska äänestysalueja koa muutettiin valtuustossa kesällä 2026 siten, että 1.1.2027 alkaen kunnassa on kolme äänestysaluetta kuuden sijaan. Vaalit pyritään järjestämään mahdollisimman kustannusneutraalisti, jotta valtion kertakorvaus kattaisi menot.

Hallintopalveluiden tulospaikka tukee kunnan päätöksentekoa vastaamalla valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksenteon valmistelusta ja toimeenpanosta, sekä vastaa toimielinten kokousjärjestelyistä ja oheistapahtumista. Hallintopalveluiden tulospaikka tuottaa kunnan asianhallinnan asiantuntijapalvelut, kirjaamopalveluita, kuntahallintoon liittyvää sisäistä neuvontaa päättäjille ja viranhaltijoille. Näiden lisäksi osallistuminen yhteiskuntasuhteiden hoitoon ja kunnan yleinen viestinnän kehittäminen kuuluvat tulospaikan vastuulle. Hallintopalveluiden kustannuspaikan menot koostuvat lähinnä henkilöstökuluista sekä sisäisistä vuokrista.

Henkilöstöpalveluiden tulospaikka valmistelee yhteistyössä muun organisaation kanssa henkilöstöpolitiikan peruslinjaukset ja luo työvälineitä ja ohjeita henkilöstöjohtamisen käytännön toteuttamiseen. Tällaisia osa-alueita ovat muun muassa henkilöstösuunnittelu, henkilöstön rekrytointi, palkkaus- ja palvelussuhdeasiat, henkilöstön kehittäminen, henkilöstöpalvelut, työterveyshuolto,

työsuojelu, yhteistoimintamenettely ja työhyvinvointi sekä ammattitaitoisen henkilöstön saannin turvaaminen. Henkilöstöhallinto vastaa koko kunnan henkilöstön palkkahallinnosta. Henkilöstöpalveluiden henkilöstövahvuus on 4,84 henkilötyövuotta.

Talouspalvelujen tulospaikka vastaa kunnan keskeisistä talousprosesseista. Talouspalveluiden henkilöstövahvuus on 7,87 henkilötyövuotta. Tulospaikalla koordinoidaan keskitetysti kunnan talousarvio- ja taloussuunnitteluprosessia sekä tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen valmistelua, kirjanpitoa, lakisääteistä taloustilastointia, maksuliikennettä, rahoitusta, perintää, raportointia ja riskienhallintaa. Talouspalvelut vastaavat osto- ja myyntireskontran hoidosta. Talouspalveluissa tehdään laskutusta ja käsitellään ostolaskuja. Ostolaskujen automatisointia edistetään. Lisäksi yksikkö neuvoo, ohjeistaa ja kouluttaa taloushallinnon eri kysymyksissä. Talouspalvelut huolehtii laskenta- ja seuranta järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä kunnan ICT:n ja palvelualueiden kanssa.

Tietohallinto tuottaa kuntaorganisaation tietohallintoon, tietoliikenteeseen, tulostukseen ja viestintäratkaisuihin liittyviä palveluja. Vuonna 2027 tietohallinnon henkilöstövahvuus on 4,5 henkilötyövuotta. Tietohallinnon ylläpidossa ja tietoverkoissa käytettäviä laitteita on vuoden 2026 syyskuussa noin 3400. Tietohallinnon toimintatuotot muodostuvat sisäisistä laitevuokrista sekä ulkoisista myyntituotoista, jotka ovat vuonna 2027 yhteensä noin 750.000 euroa.

Tietohallinnon talousarvio on laadittu siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut ja poistot edellisvuosien investoinneista. Investointimenoihin kirjataan yli 10.000 euron investoinnit, kuten tietoliikenneverkkojen rakentaminen, työasema-, kopiokone- ja matkapuhelinhankinnat sekä järjestelmähankinnat. Vuoden 2027 talousarviossa tietohallinnon sisäiset yksikköhinnot säilyvät edellisvuoden tasolla lukuun ottamatta lisenssihintojen noususta johtuvaa henkilölisenssilaskutuksen 15 prosentin kasvua. Sisäisten tietohallintopalvelujen laitelaskutus tapahtuu kuukausittain, ulkoisten tietohallintopalvelujen laskutus puolivuositain sekä henkilöstölisenssilaskutus kerran vuodessa.

Yhteisten palvelut perustettiin 1.8.2025 alkaen, jolloin kunnan hallinnon, talouden ja henkilöstöhallinnon palvelut on keskitetty yhteisten palveluiden tulosityksikköön. Muutokset toteutuivat organisaation sisäisinä siirtoina, eivätkä ne kasvattaneet koko kunnan henkilöstömäärää, päinvastoin osa eläköitymisten myötä tai muutoin vapautuneista tehtävistä on voitu jättää täyttämättä. Koko kunnan hallinto-, talous-, henkilöstö- ja tietohallintopalvelut tuotetaan nyt laskutavasta riippuen vähintään 14 henkilötyövuotta pienemmällä kokonaishenkilöstömäärällä kuin ennen palveluiden keskittämistä vuonna 2024. Tähän on päästy toimintoja automatisoimalla, prosesseja selkeyttämällä, päällekkäisyyksiä poistamalla sekä keskittämällä tiukasti lakisääteisiin tehtäviin. Yhteisten palveluiden henkilöstöä vähennettiin voimakkaasti talouden tasapainottamistoimena yhteistointaneuvotteluissa 2025 ja 2026. Vuoden 2027 alussa keskittämistä jatketaan sivistyspalveluiden suunnittelijan siirtyessä osaksi yhteisiä palveluita.

Yhteisistä palveluista tuotetaan kaikkien palvelualueiden tarvitsemat hallinnolliset tukipalvelut. Yhteisten palveluiden henkilöstösuunnitelmaan lasketaan myös kunnanjohtajan tehtävä sekä yhteistoimintaan ja työsuojeluun kohdentuvat osuudet henkilöstön edustajien (työsuojeluvaltuutetut ja pääluottamusedustajat) tehtävistä.

Yhteisten palveluiden henkilöstömitoitus on niukka, mikä lisää henkilöriskiä: sijaisjärjestelyt ovat haastavia ja henkilöstön kuormittuminen voi lisätä poissaoloja. Lisäksi työtahti on tiukka, mikä lisää virheiden mahdollisuutta. Kunnan taloudellinen tilanne huomioon ottaen nykyisellä henkilöstöllä pyritään selviytymään vuosi 2027. Hallintopäällikön avointa virkaa hoitaa tällä hetkellä vakinaisen henkilöstöpäällikkö, jonka sijainen henkilöstöpäällikön virassa on määräaikainen. Järjestely jatkuu 31.7.2027 saakka, johon mennessä on ratkaistava virkajärjestelyt pysyväisluonteisesti.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluiden tulosityksikkö koostuu neljästä eri tehtäväalueesta, jotka ovat maankäyttö, yrityspalvelut, työllisyyspalvelut ja maaseutupalvelut.

Maankäytön yksikkö vastaa maankäyttöpolttikasta, yhdyskuntatekniikan suunnittelusta sekä kartoitus- ja paikkatietopalveluista. Yksikkö hallinnoi maa- ja vesialueita (lukuun ottamatta asemakaavojen yleisiä alueita) ja huolehtii metsanhoidosta. Lisäksi yksikkö jakaa henkilöstöresursiaan tekniselle palvelualueelle, ja käsittelee ja valvoo sijoittamis- ja katutyöluja sekä vastaa hulevesimaksun täytäntöönpanosta. Tulosityksikköä johtaa kaavoitusjohtaja, jonka alaisuudessa työskentelee vuonna 2027 kuusi henkilöä.

Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus

Maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen tehtävänä on suunnitella ja kehittää alueiden käyttöä siten, että lain edellyttämät ja kunnan strategiat

oissa maankäytölle määritellyt tavoitteet täyttyvät. Maankäytön suunnittelua ja kaavoitusta ohjaa lainsäädännön, kuntastrategian, maankäytön rakennemallin ja maapoliittisen ohjelman lisäksi valtuuston hyväksymä, kaavahankkeita ohjelmoiva ja priorisoiva kaavoitusohjelma. Suunnittelun tavoitteena on tuottaa monipuolinen tonttivaranto asumiseen ja elinkeinotoimintaan, huomioiden viihtyisälle ja hyvälle asuinympäristölle asetetut tavoitteet sekä elinkeinoelämän vaatimukset. Suunnitteluratkaisut pohjautuvat riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin. Maankäyttö osallistuu myös taajamaympäristöjen laadun kehittämiseen yhteistyössä teknisen palvelualueen kanssa.

Vuonna 2027 edistetään vireillä olevia yleis- ja asemakaavahankkeita sekä käynnistetään kaavoitusohjelman mukaisia hankkeita. Hankkeiden etenemiseen vaikuttaa käytettävissä olevat resurssit. Yleiskaavahankkeita on tällä hetkellä vireillä kolme ja asemakaavahankkeita 20. Lisäksi

yksityisen maanomistajan ranta-asemakaava-hankkeita on vireillä viisi.

Keväälle 2027 on ohjelmoitu Vihtavuoren taajaman osayleiskaavan hyväksyminen. Vehniän pohjoisosan yleiskaavatyötä jatketaan selvitysten täydentämisellä siten, että varsinainen kaavan laatimistyö saataisiin käyntiin vuoden 2028 keväällä. Uutena yleiskaavahankkeena käynnistetään Kanavareitin rantayleiskaavan päivittäminen, joka koskee Torronselän, Saraaveden, Peukaloisen, Mataroisen ja Vatianjärven vesistöalueita niiltä osin, kun niissä on voimassa vanhentunut, ennen vuotta 2000 voimaan tulleet yleiskaava. Tarvittaessa suunnittelualueeseen otetaan mukaan myös Kuhanniemi-Tarvaalan kylä- ja rantayleiskaava-alueita ja Kuusan kylän yleiskaavan aluetta. Suunnittelualan selvitykset ovat vanhentuneet, joten työ aloitetaan selvitysten sekä suunnittelu- ja mitoitusperusteiden laatimisella. Kaava-asiakirjojen laatimistyön on tarkoitus alkaa vuonna 2029.

Vireillä olevista asemakaavoista on merkittävien Vihtavuoren tehdasalueen asemakaava, joka on hyväksymisvaiheessa. Vuonna 2027 käynnistävistä hankkeista keskeisin on Kuukanpääntien koillispuolen yritysalueen asemakaava, jonka suunnittelua varten on laadittu ja laaditaan taustaselvityksiä. Muutoin asemakaavoitus painottuu voimassa olevien asemakaavojen muutoksiin.

Hallituksen esitys uudeksi alueidenkäyttölainsäädännön eduskunnan hyväksyttäväksi syksyllä 2026 siten, että laki astuisi voimaan 1.1.2027. Muuttuva lainsäädäntö edellyttää henkilöstön koulutusta sekä toiminnan muuttamista lainsäädännön mukaiseksi. Uudistukset saattavat edellyttää myös ohjelmistohankintoja muun muassa vaikutusten arvioinnin tueksi.

Myös rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ) annetun lain käyttöönottoa valmistellaan edelleen yhdessä paikkatiedon ja rakennusvalvonnan kanssa. Tavoitteena on, että kunnan uudet kaava-aineistot tuotetaan yhteentoimivassa muodossa viimeistään vuonna 2028.

Maaomaisuus

Maapoliittinen ohjelma on laadittu ja hyväksytty vuonna 2014, ja siinä on tunnistettu olevan päivitystarpeita. Kuntastrategiassa on asetettu tavoitteeksi laatia asumisen ohjelma tukemaan asumisen strategista kehittämistä ja johtamista, mutta kunnasta puuttuvat tällä hetkellä asuntopoliittiset linjaukset kokonaan. Koska asunto- ja maapoliittikka liittyvät oleellisesti toisiinsa, linjaukset kootaan yhteiseen asunto- ja maapoliittiseen ohjelmaan. Ohjelmatyö on käynnistetty ja toteutettu pääosin vuoden 2026 aikana. Ohjelma viimeistellään ja hyväksytään vuonna 2027.

Raakamaata hankitaan taajamien kasvualueilta toimivan ja taloudellisen yhdyskuntarakenteen sekä kohtuuhintaisen tonttitarjonnan turvaamiseksi pitkällä tähtäimellä. Raakamaan lisäksi taajamien sisällä hankitaan yleisiä alueita tarpeen mukaan asemakaavan toteuttamiseksi. Maanhankinnan investointivarausten toteutuminen riippuu strategisesti merkittävien kohteiden myyntiin tulosta tai neuvottelutuloksen ajankohdasta. Maanhankintaan ja maanhankintamenoihin on varattu vuodelle 2027 yhteensä 331.000 euroa. Sama varaus on tehty vuosille 2028 ja 2029. Vuosina 2030–2031 varaus nousee 731.000 euroon vuodessa, mikä mahdollistaa laajempien raakama-alueiden hankinnan pitkän aikavälin maankäytön tarpeisiin. Vehniän Laukaanportin yritysalueen kehittämistä pyritään edelleen edistämään raakamaan hankinnan ja suunnittelun keinoin sekä tehden tiivistä yhteistyötä elinkeinopalveluiden kanssa.

Kaavoitettuja asuntotontteja luovutetaan rakennettavaksi myymällä tai vuokraamalla kysynnän ja palveluverkon riittävyyden mukaan. Vuonna 2027 luovutukseen tulee yhteensä kymmenen uutta pientalotonttia, joista neljä on rantatontteja. Laukaan kirkonkylän Laajalahden asuinalueelta luovutetaan kaksi rantatonttia myymällä ja yksi kuivanmaantontti myymällä tai vuokraamalla. Leppäveden Korpelan asuinalueelta myydään kolme tonttia. Kuhankosken uudelle asuin-

alueelle johtava Kantolantien jalankulku- ja pyöräilyväylä on toteutettu vuonna 2026, ja syksyllä 2026 aloitti toimintansa myös Kuhankosken koulu, joten alue voidaan avata rakennettavaksi vuonna 2027. Virkatalonkadun ja Koskelanrannan katuinvestointi mahdollistaa uusien tonttien luovutuksen, ja ensimmäisessä vaiheessa alueelta luovutetaan kaksi rantatonttia myymällä ja kaksi kuivanmaantonttia myymällä tai vuokraamalla.

Yritystontteja luovutetaan myymällä tai vuokraamalla yritysten tarpeiden mukaan. Laukaan keskeisiä yritysalueita ovat Laukaanportti, Sorajyvä, Ysitien Sampo ja Rokkakangas. Toyota Gazoo Racingin teknologiakeskuksen rakentaminen Maja-järvelle Jyväskylän ja Laukaan rajalle käynnistyy, ja sen arvioidaan lisäävän yritystonttien kysyntää erityisesti lähimmällä Sorajyvän yritysalueella, jossa on valmiit esirakennetut tontit ja kunnallistekniikka. Investoinnin arvioidaan vahvistavan Leppäveden asemaa myös työpaikka-alueiden läheisenä asuinalueena ja lisää asumisen kysyntää pitkällä aikavälillä.

Maankäytössä on tunnistettu tarpeita yritysalueiden esirakentamiselle, mutta kaikkia kohteita ei voida toteuttaa samaan aikaan, joten esirakentamisen aikataulutusta varten on laadittu taloussuunnitelma vuosille 2027–2031. Suunnitelman mukaan vuonna 2027 tavoitteena on toteuttaa Honkarinteenkadun TY-korttelin 407 (Rokkakangas, Kirkonkylä) esirakentaminen. Hankkeen toteutuminen edellyttää uuden ruokapalvelukeskuksen rakentamista, koska sen rakentamispaikalta saadaan tarvittavat täyttömaat. Suunnitelmakauden aikana esirakentamisen painopiste siirtyy kysynnän mukaan myös muille yritysalueille, ja varaus kasvaa vuosina 2028–2029 enimmillään 300.000 euroon. Esirakentamisella edistetään rakennuspaikkojen käyttöä ja myyntiä. Esirakentamisen kustannukset kohdennetaan lähtökohtaisesti maa- ja vesialueiden kustannuspaikalle, jolloin ne nostavat rakennuspaikkojen tasearvoa vastaavasti. Esirakentamisella ei ole suoraa vaikutusta käyttöta-

louteen, koska maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja. Se kuitenkin kasvattaa kunnan velkamäärää ja sitä kautta rahoituskuluja siihen saakka, kunnes kustannukset saadaan katettua rakennuspaikkojen myyntituloilla. Kustannukset huomioidaan rakennuspaikkojen myyntihinnassa, jolloin velka maksetaan takaisin rakennuspaikkojen myynnin kautta. Vuokrattaessa velka jää maa- ja vesialueiden taseeseen, mutta vuokratulot vaikuttavat vastaavasti myönteisesti käyttötalouteen. Vuoden 2027 talousarviossa esirakentamiseen varataan 50 000 euroa.

Talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti kunta myy vuosina 2026–2029 metsätiloja yhteensä noin 145 hehtaaria. Myytävien tilojen yhteenlaskettu tasearvo on noin 210.000 euroa ja arvioitu käyttötaloustulo noin 650.000 euroa. Vuonna 2027 myydään Rajajärven ja Äijälän metsätilat, joiden arvioitu myyntiarvo on yhteensä 163.000 euroa ja käyttötaloustulo noin 149.000 euroa. Myynnit toteutetaan avoimella menettelyllä, pääsääntöisesti sähköisessä huutokaupassa.

Maaomaisuutta hallitaan paikkatietojärjestelmien ja sähköisen maaomaisuusrekisterin sekä Maanmittauslaitoksen ylläpitämän kiinteistörekisterin ja lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin avulla. Maaomaisuusrekisterissä pidetään luetteloa maa- ja vesialueista sekä tehdään raportit kirjanpitoon. Maanvuokralaskutus tehdään kaksi kertaa vuodessa. Kunnan sote-kiinteistöjen ja niihin liittyvien maapohjien siirtyminen Laukaan Kehitysyhtiö Oy:lle on huomioitu maanvuokratuloissa (+53.000e).). Lisäksi vuosittaisia vuokratuloja lisää Laukaan Vesihuolto Oy:n käytössä olevilta maa-alueilta perittävä vuokra (+70.000e).

Metsätilat

Maankäytössä hallinnoidaan yhteensä noin 2300 hehtaarin metsäaluetta, joista suurin osa on talousmetsiä (60 %) ja loput muuta metsää. Metsät ovat arvokkaita monessa muodossa ja ne jakautuvat sijainnin, kaavoitustilanteen, muun käyttötarkoituksen ja historian mukaan eri kun-

nossapitoluokkiin. Metsiin liittyy paljon odotuksia, tarpeita ja tavoitteita, kuten taloudellinen tuotto, virkistyskäyttö, viihtyisä asuinympäristö, raakamaareservi sekä luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja luonnonsuojelu. Metsät sijaitsevat laajalla alueella eri puolella kuntaa ja ne jakautuvat viiteen eri metsäluokkaan: lähimetsät, ulkoilu- ja virkistymetsät, talousmetsät, suojelumetsät ja maankäytön muutosalueet. Metsänhoitoa ohjaa vuonna 2024 hyväksytty Metsäohjelma. Metsiä hoidetaan metsäluokittain Metsäohjelmassa määritettyjen tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti.

Metsänhoidon osalta kunta on tilaajaorganisaatio, eli kaikki metsänhoitoon liittyvä asiantuntijaj-, suunnittelu- ja metsänhoitopalvelut teetetään ulkopuolisille palveluntuottajille. Kunnan käytössä on metsätietojärjestelmä, jossa metsävärallisuutta ylläpidetään ja työmaita hallinnoidaan. Palveluntuottajat tekevät metsäsuunnittelua ja ylläpitävät kunnan metsävara-/suunnittelmätietoa suoraan kunnan järjestelmässä.

Maankäyttö on vuonna 2023 toimittanut Keski-Suomen Elinvoimaksekselle (ent. ELY-keskus) Metso-metsiensuojeluhakemuksen, joka kohdistuu noin 5 hehtaarin alueelle Multamäen ulkoilumetsään. Alueella on yli 100-vuotias metsä, jossa on eriasteisia luonnontuhoja, kuten hyönteistuhon ja lahoppua. Aluetta on esitetty kunnan omistukseen jääväksi pysyväksi luonnonsuojelualueeksi. Metsätaloudellinen arvo on yli 100 000 euroa, josta osa on mahdollista saada hyvityksenä valtiolta (suojelukorvaus). Hakemuksen käsittely on edelleen kesken.

Talouden tasapainottamisohjelman mukaiset metsätilojen myynnit vähentävät talousmetsäpinta-alaa noin 145 hehtaarilla, eli 8–9 prosenttia. Vuotuisten puunmyyntitulojen arvioidaan vähenevän samassa suhteessa noin 25 000–30.000 euroa, kun myynnit ovat kokonaisuudessaan toteutuneet vuoteen 2029 mennessä. Vainkut kasvaa vaihteittain myyntien edetessä, ja vuonna 2027 se on vielä vähäinen.

Yhdyskuntasuunnittelu

Yhdyskuntatekniikan suunnittelussa laaditaan asemakaavoitettujen alueiden infrasuunnitelmat ja kustannusarviot. Suunnitelmiin kuuluvat muun muassa katu-, rakentamis-, hulevesi- ja liikenneohjaussuunnitelmat sekä massalaskenta. Lisäksi tehdään aluevarausuunnitelmia maankäytön suunnittelun tueksi. Maankäyttö hankkii tarvittavat suunnittelupalvelut Laukaan Vesi-huolto Oy:ltä.

Vuodelle 2027 varaudutaan liittymän suunnitteluun Kuukanpääntieltä uudelle yritysalueelle tien koillispuolelle. Liittymän suunnittelu toteutetaan pienten MAL-liikennehankkeiden rahoituksen kautta, joka kattaa puolet suunnittelukustannuksista.

Paikkatietopalvelut

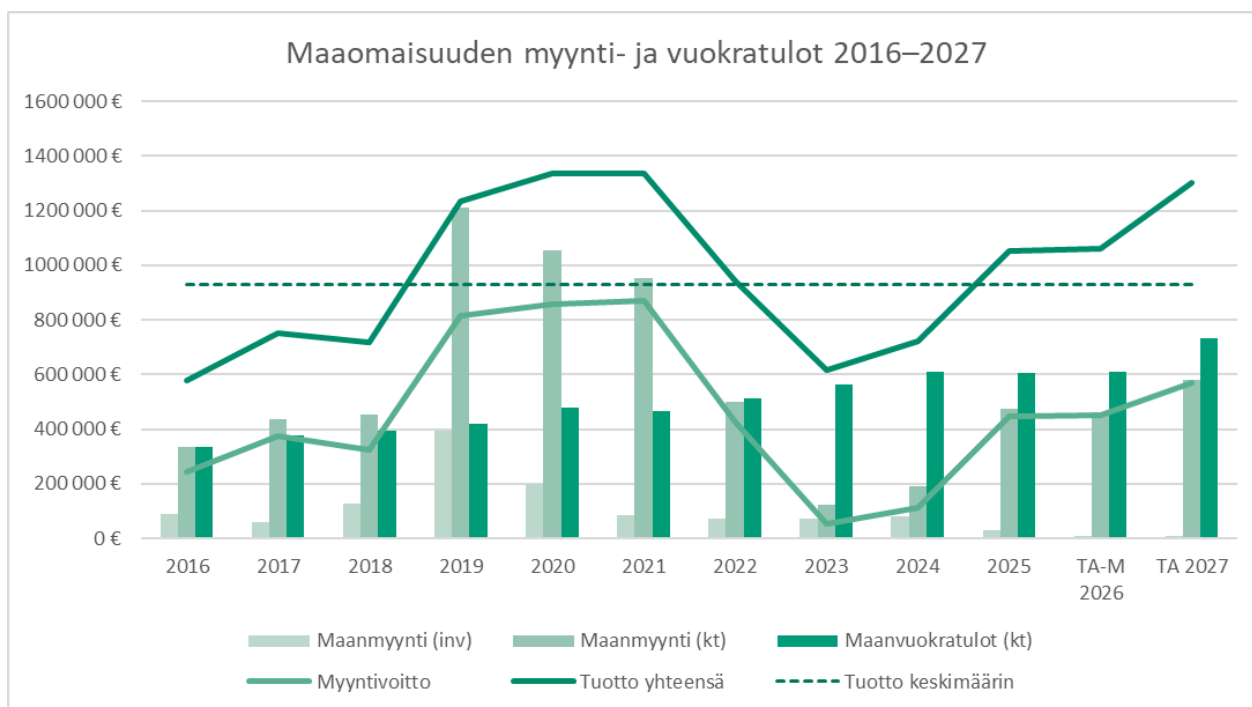
Paikkatietopalvelut ylläpitää asemakaavan pohjakarttaa ja johtokarttaa sekä tuottaa laadukasta kartta- ja paikkatietoaineistoa kunnan eri yksiköiden, sidosryhmien ja kuntalaisten käyttöön. Maastomittauksia tehdään kunnan omia tarpeita (infrarakentaminen, kiinteistönmuodostus, kaavoitus), rakentamisen ohjaamista (rakennuspaikkojen merkintä) ja maa-aineslupien valvontaa varten. Lisäksi paikkatietopalveluissa käsitellään ja valvotaan sijoittamis- ja katutyöluvat.

Laukaan kunta toimii seutukäyttäjänä Jyväskylän paikkatietoympäristössä. Laukaan kunnan paikkatietopalvelut vastaa kunnan osalta kuntarekisteri- ja paikkatietojärjestelmässä olevien aineistojen ylläpidosta ja kehittämisestä. Lisäksi paikkatietopalvelut vastaa ohjelmistoympäristön sekä siihen liittyvien sähköisten palveluiden toimivuudesta ja kehittämisestä sekä toimii ohjelmistojen käyttäjille lähitukena ja -kouluttajana.

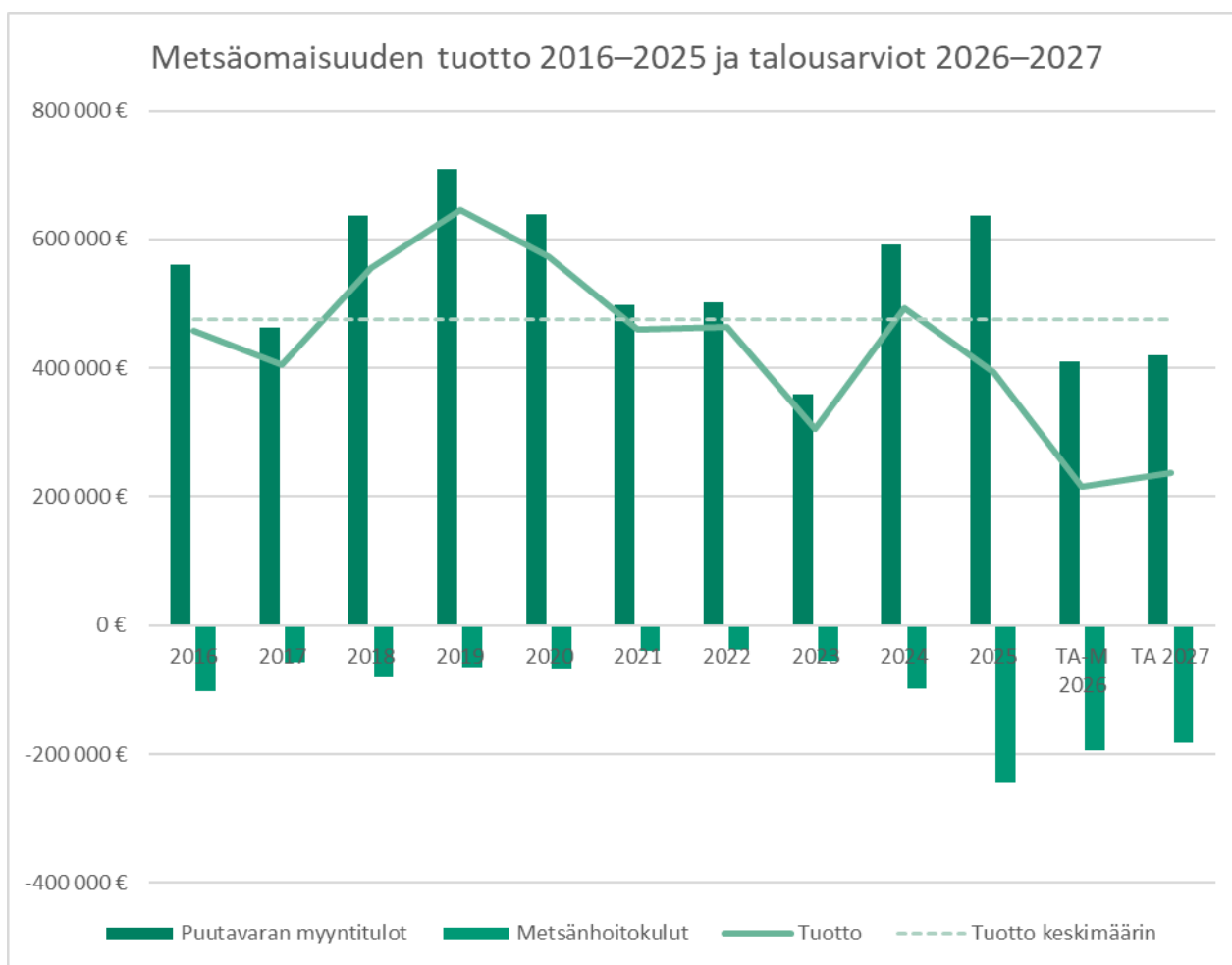
Kuntarekisteri- ja paikkatietosovellus ympäristön kehittämistä tehdään lainsäädännön uudistusten ja digitalisaation etenemisestä johtuen. Kehitystyön hyödyttäessä sovelluksen seutukäyttäjiä, on seutukäyttäjäkunnan osallistuttava kehityshankkeiden kustannuksiin. Tulevalle toimintakaudelle on suunniteltu sovelluksen kehitys-

Laukaan kunta

hankkeita ohjelman kolmelle eri osa-alueelle. Talousarvion käyttötaloudessa on varauduttu kehityshankkeiden kustannuksiin.

Toteutuneet maaomaisuuden tulot (käyttötalous- ja investointitulot) vuosina 2016–2025 sekä talousarvioluvut vuosilta 2026–2027.

Toteutunut metsäomaisuuden tuotto vuosina 2016–2025 sekä talousarvioluvut vuosilta 2026–2027. Vuodesta 2024 alkaen kustannusten nousu ja tuoton lasku johtuu lähimetsien hoidon siirtymisestä maankäyttöön. Sitä ennen maankäytössä hoidettiin ainoastaan talousmetsiä.

Tunnusluvut:

	TP 2025	TA-M 2026	TA 2027
Hyväksytyt asemakaavat, ha	56	330	250
Hyväksytyt yleiskaavat, ha	0	0	520
Maanhankintamenot, euroa	394 310	700 000	300 000
Maanmyyntitulot (myyntivoitto), euroa	475 316	460 000	580 000
Maanvuokratulot, euroa	604 428	610 000	733 000
Talous- ja lähimetsien hakkuutulot, euroa	637 436	410 000	420 000
Talous- ja lähimetsien metsänhoitomienot, euroa	239 698	170 000	160 000

Yrityspalvelu vastaa alueen elinkeinojen kehittämisestä, yrityspalveluista sekä aluekehityshankkeista. Yrityspalvelut toteuttaa tehtävänsä tarjoamalla

(1) aloittavan ja toimivan yrityksen palveluja, (2) yritysten ja yhteisöjen kehittämis- ja kansainvälistymispalveluja ja (3) sijoittumispalveluja sekä (4) toteuttamalla kuntastrategian mukaisia aluekehityksen kärkihankkeita ja (5) kuntamarkkinointia.

Yrityspalveluiden toimintaa ohjaavat kuntastrategia, syksyllä 2025 hyväksytty elinkeino-ohjelma sekä hankeohjelma.

Yrityspalvelut kasvattaa alueen elinvoimaa auttamalla yrityksiä ja yhteisöjä sijoittumaan Laukaaseen, sekä rakentaa verkostoja ja parantaa yritysten yhteisöllisyyttä. Laukaan kunnan yrityspalvelut tarjoaa tukea yrittäjyyteen ja eri toimialojen kehittämiseen yhteistyössä muiden seudullisten toimijoiden sekä kunnan yksiköiden kanssa.

Elinvoimaa ja sijoittumista edistävän elinkeinopoliittikan toteuttamisessa hyödynnetään vahvasti kumppaniverkostoa. Laukaan kehitysyritys on kiinteä osa Laukaan yrityspalveluita. Vuoden 2027 alusta lukien yhtiön rooli muuttuu, kun kunnan markkinaehtoinen kiinteistöomistus siirtyy yhtiölle ja siitä tulee markkinaehtoinen kiinteistöyhtiö. Sillä on edelleen tärkeä elinkeinopoliittinen rooli edistää paikallisia toimitila- ja investointihankkeita, mutta se toimii markkinoilla eikä kunta osta siltä suoraan palveluja. Toimitilahankkeissa verkostoa vahvistaa myös Laukaan kunnan osittain omistama Jykia Oy.

Yritysten perustamis- ja käynnistämisvaiheen neuvontaa hankitaan Gradian K-S Yritysidean kautta. Nuorten kesätyöllistäminen ja vuonna 2026 pilotoitu kesäyrittäjyysseteli jatkuvat vuonna 2027 yhdessä Laukaan 4H-yhdistyksen kanssa. Matkailuja tapahtumaelinkeinoja kehitetään Visit Jyväskylä Region -yhteistyön ja Visit Laukaa -palvelujen kautta. Visit Jyväskylä Regionin kuntarahoitusosuus on noin 36.000 euroa. Laukaan kuntarahoitusosuus yritysten ja yhteisöjen kehittämis- ja investointihankkeisiin Jyväski ry:n kautta on noin 56.400 euroa. Lisäksi tärkeitä kumppaneita ovat

muun muassa paikallinen ja alueellinen yrittäjäyhdistys, kauppakamariverkosto, elinvoimakeskus, maakuntaliitto ja Leader-ryhmä.

Vuonna 2027 panostetaan erityisesti yritysten sijoittumisten edistämiseen ja yritystytyvyyden kehittämiseen, joita seurataan myös toiminnallisilla talousarviotavoitteilla.

Elinvoiman kehittäminen perustuu käytännössä vahvasti kehittämishankkeisiin. Hanketoiminnan avulla kunnan rahoitus kehittämiseen voidaan moninkertaistaa. Vuoden 2027 talousarviossa hankkeiden omarahoitusosuudet ovat noin 70.000 euroa. Käynnissä olevista hankkeista talousarviovuodelle jatkuvat Matkailun tiekartta 2030 ja osaavan työvoiman saatavuutta vahvistava Välvöyhtiö. Hakuprosessissa on lisäksi kierto-talouden tiedonvälityshanke ja kansainvälisen kal-liotaideverkoston yhteishanke. Hankesuunnittelussa on myös kansainvälisen matkailun kehittämishanke ja kuntien yhteinen sijoittumispalveluhanke, joiden rahoitushakua tavoitellaan vuoden 2027 aikana. Kunta on myös mukana joissakin muiden toteuttamissa hankkeissa. Näistä merkittävimpiä ovat JAMKin kiertotalouden edistämishanke KIME ja VTT:n vetytaloutta edistävä H2POSSE.

Laukaan matkailun tiekartta 2030 hankkeen tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä Laukaasta on kasvanut matkailukunta, joka tunnetaan elämyksellisistä luonto- ja kulttuurikohteista, uudistuvasta hyvinvointi- ja kokousmatkailusta sekä ainutlaatuisista tapahtumista, jotka houkuttelevat kävijöitä sekä Suomesta että kansainvälisesti. Hanke päättyy syksyllä 2027.

Syksyllä 2026 alkaneen Välvöyhtiö-hankkeen keskeisenä tavoitteena on yritysten työllistämismuutosten parantaminen ja yritysten ja oppilaitosten yhteistyön kehittäminen. Hankkeella tavoitellaan myös piilotyöpaikkojen löytymistä ja osaamisen pito- ja vetovoiman kehittymistä yrityksissä.

Työllisyys- ja kotoutumispalvelut

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

siirtyi 1.1.2025 alkaen TE-toimistoilta kuntien vastuulle. Samalla uudistui kotoutumislaki ja kunnille siirtyi kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä. Laukaassa julkiset lakisääteiset työvoimapalvelut järjestää pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue, vastuukuntanaan Äänekosken kaupunki.

Vuoden 2025-2026 aikana toteutettujen talouden tasapainottamistoimien seurauksena kunnan omat täydentävät työllisyyspalvelut, kuten nuorten valmennustoiminta, Ohjaamotoiminta, työttömien työkykyselvittelyt sekä muu yleinen työnhakuneuvonta on lakkautettu. Työllistämistä edistään edelleen myöntämällä nuoria, pitkäaikaisyöttömiä tai kotoutujia työllistäville yrityksille työllistämisen kuntalisää, jolla voidaan kattaa työllistämisestä syntyviä kustannuksia työsuhteen alkuvaiheessa.

Kunnan lakisääteistä kotoutumisvastuuta hoidaan tarjoamalla tieto, ohjaus- ja neuvontapalveluita yhtenä päivänä viikossa. Kunnalla on kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä. Kunnan kotoutumispalveluiden tehtävänä on tukea maahanmuuttajien ja pakolaisten sujuvaa sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä edistää heidän mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen, työhön ja yhteisön toimintaan. Työllisyysalueen työvoimaviranomainen järjestää työnhakijana olevien kotoutujien palvelut, ja kunta järjestää

Henkilöstösuunnitelma

Elinkeinopalveluiden henkilöstömäärässä tapahtuu muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna pääasiassa työllisyyspalvelun henkilöstövähennyksistä sekä yrityspalvelujen hanketoiminnasta johtuen. Henkilöstö jakautuu vastuualueittain siten, että yrityspalveluihin sijoittuu 4-5 henkilötyövuotta

tää työvoiman ulkopuolella olevien palvelut. Palveluja voi tehdä myös yhteistyössä työllisyysalueen kanssa.

Laukaan kunta on tehnyt sopimuksen Kelan kanssa asiointi- ja etäpisteen hoitamisesta. Yhden päivän viikossa avoinna oleva ASTI-asiointipiste mahdollistaa asiakkaiden Kela-asioiden hoidon kunnan tiloissa. ASTI-asiointipisteessä asiakas voi hoitaa Kela-asioitaan avustettuna asiakaspäätteellä, saada yleistä neuvontaa etuuksista sekä tietoa ja ohjausta Kelan palveluista. Asiointipisteestä saa hakemuslomakkeita, esitteitä ja voi jättää hakemuksia Kelaan toimitettavaksi. Asiointipisteellä on mahdollisuus asioida Kelan asiantuntijan kanssa etäpalvelulaitteen avulla.

Maaseututoimen tulospaikka vastaa seudullisesti Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Jämsän, Keuruun, Konneveden, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Toivakan, Uraisen, Äänekosken ja Laukaan maaseutuelinkeinohallinnon viranomaistehtävistä. Toimintakulut katetaan kuntien maksuosuuksilla.

Maksuosuudet määräytyvät edeltävän vuoden kuntien aktiivitulojen määrien perusteella. Maaseutuhallinnon toimintojen kehittämistä jatketaan ja palveluja pyritään tuottamaan tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

riippuen hankerahoitusten toteutumisesta, maaseutupalveluun noin 5 henkilötyövuotta ja maankäyttöön noin 7 henkilötyövuotta. Työllisyyspalveluissa ei ole enää vuonna 2027 yhtään työntekijää.

3.2.3 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
Kuntatalouden tasapaino vahvistuu ja henkilöstön hyvinvointi paranee.	Kunnalla on 1.7.2026 voimaan tulleen arkistolain mukainen ajantasainen ohjeistus aineiston arkistointiin. Arkiston digitalisointi on selkeästi projektoitu sekä aikataulutettu ja sitä edistetään tavoitteellisesti. Vuonna 2027 merkittävä osa kiireellisyysjärjestyksessä tärkeimmästä, pysyvästi tai pitkäaikaisesti säilytettävästä aineistosta digitalisoidaan.	Arkistointilain ja käytännön toiminnan edellyttämät suunnitelmat ja ohjeet on tehty ja koulutettu henkilöstölle. Aineiston digitalisointi on selkeästi ja dokumentoidusti projektoitu. Sähköiseen arkistoon siirtyvän aineiston määrä on kasvanut.	Kunnan tiedonhaku ja tietopyyntöihin vastaaminen vaatii paljon manuaalista ja aikaa vievää työtä. Tavoitetaso pitkällä tähtäimellä (useita vuosia) on, että kaikki tietoaineisto on digitalisoitu. Vuoden 2027 tavoite on, että digitalisoinnista on tehty selkeä suunnitelma ja järjestelmällinen työ tavoitteen saavuttamiseksi on aloitettu talousarvion sallimissa rajoissa. Vuodelle 2027 digitalisointiin on kunnanjohtajan talousarvioesityksessä perustettu oma kustannuspaikka ja varattu erillinen määräraha.
Henkilöstön hyvinvointi paranee	Yhteisten palveluiden kaikki tiimit tukevat toiminnallaan koko kunnan henkilöstön hyvinvointia ja esihenkilötyötä työnteon ohjeita ja käytäntöjä selkeyttämällä.	Päivitettyjen ohjeiden lukumäärä, intran lukijamäärän kehittyminen, pidettyjen henkilöstöinfojen ja sisäisten koulutusten lukumäärä, henkilöstökyselyn tulokset.	Tavoitetta jatketaan vuodelta 2026. Työhyvinvointiin ja työnteon edellytyksiin vaikuttavat olennaisesti tehtäväkuvien, vastuiden ja toimintaohjeiden selkeys, löydettävyyden ja yhdenvertainen soveltaminen koko työyhteisössä. Ohjeissa ja käytännöissä on edelleen osin hajanaisuutta, eivätkä vastuut ole kaikilta osin selkeitä. Nämä ovat asioita, joihin voimme niukoillakin resursseilla vaikuttaa.
Kuntatalouden tasapaino vahvistuu	Tehostetaan prosesseja ja helpotetaan asiointia digitalisaatiota hyödyntäen. Lisätään	Automatisoitujen ostolas-kujen määrä, verkkokaupan myyntien määrän kasvu, budjetointi- ja raportointikäytäntöjen kehittäminen,	Kunnan digitaalisia työvälineitä on kehitetty. Jatketaan kehittämistä talousarvion sallimissa rajoissa.

	automaattisen päätöksenteon hyödyntämistä mahdollisuuksien mukaan.	riskienhallintajärjestelmän laajentaminen taloudellisiin ja toiminnallisiin riskeihin sekä asianhallintajärjestelmän hyödyntämisen edistäminen.	
Uutta liiketoimintaa syntyy	Kunnan alueelle sijoituu uusia yrityksiä tai kunnassa toimivat yritykset laajentavat toimintaansa investoinnein	Luovutettujen yritystonttien määrä, yksityiset investoinnit, työpaikkojen määrä, liikevaihto	Tavoitetasona, että vuoden 2027 aikana luovutetaan vähintään 2 yritystonttia ja investointihankkeet tonteilla ovat käynnissä
Yritystytyväisyys paranee	Laaditaan toimenpideohjelma, jolla edistetään kunnan ja Laukaan Yrittäjät ry:n välisen elinvoimalupauksen toteuttamista.	Toimenpideohjelma laadittu ja hyväksytty Laukaan kunnanhallituksessa ja Laukaan Yrittäjien hallituksessa. Toimenpiteille riittävä resurssi osoitettu.	Elinvoimalupaus valtuustokaudelle on hyväksytty syksyllä 2025. Toimenpiteitä elinvoimalupauksen toteuttamiseksi ei ole erikseen nimetty tai käsitelty toimieli- missä.
Asukastytyväisyysparanee / yritystytyväisyys paranee	Kunta harjoittaa aktiivista maankäyttöpoliitiikkaa ja vahvistaa elinvoimaansa edistämällä yleiskaavoitusta. Vuonna 2027 kunta valmistelee Vehniän pohjoisosan yleiskaavatyön jatkamista ja Kanavareitin rantaosayleiskaavojen uudistamista laatimalla kaavoituksen edellyttämiä taustaselvityksiä. Ajantasaiset yleiskaavat luovat edellytykset uudelle asumiselle ja yritystoiminnalle sekä tukevat kunnan strategisia tavoitteita. Lisäksi ne selkeyttävät maanomistajien rakentamismahdollisuuksia ja sujuvoittavat lupakäsittelyä.	Selvityshankintojen käynnistäminen ja valmistuminen.	Vuonna 2004 käynnistynyt Vehniän pohjoisosan yleiskaavatyö on ollut keskeytyneenä mm. vt4 tie-suunnittelun vuoksi. Tie-suunnitelmat ovat valmistuneet, jonka myötä kaavatyötä voidaan jatkaa. Kanavareitin rantaosayleiskaavat ovat vanhentuneita ja niiden uudistamistarve on tunnistettu. Tavoitteena vuodelle 2027 on, että yleiskaavojen edellyttämiä selvityksiä on edistetty siten, että Vehniän pohjoisosan yleiskaavatyötä voidaan jatkaa vuonna 2028 ja Kanavareitin rantaosayleiskaavojen uudistaminen käynnistää vuonna 2029.

Asiakastyytyväisyys paranee / kuntatalouden tasapaino vahvistuu	Laajenevan maaseutu-toimen YT-alueen laadukas ja taloudellinen haltuunotto. Vuonna 2027 valmistellaan Maa- ja metsätalousministeriön johdolla maaseutuhallinnon uudistusta tavoitteena keventää hallintoa, tehostaa tukien toimeenpanoa ja hyödyntää digitalisaation mahdollisuuksia.	Määräajassa tapahtuva tukien maksatus. Uuden YT-alueen toiminta sopeutetaan talousarvion mukaiseksi. Uudistuksella parannetaan toiminnan kustannustehokkuutta ja sujuvoitetaan palveluja. Laukaan YT-alue osallistuu aktiivisena kehittäjänä hallinnollisen uudistuksen valmisteluun ja tuo paikallishallinnon näkökulman uudistustyöhön.	Laukaan YT-alueeseen kuuluu 12 kuntaa. Vuonna 2027 alueeseen liittyy Äänekosken kaupunki ja Konneveden kunta. Laajeneminen ja samanaikainen digitalisaation hyödyntäminen johtavat yksikkökustannusten pienemiseen palvelun laadun säilyessä ennallaan.
--	---	--	--

3.2.4 Riskienhallinta

Konsernipalvelujen merkittävimmät riskit sekä keinot, joilla riskejä hallitaan

Konsernipalveluihin kuuluu kootusti kunnan elinvoimaisuutta ja kasvua tukevia palveluita kuten elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäytön yksikkö. Lisäksi konsernipalveluihin kuuluu monia kunnan ja kuntakonsernin johtamista tukevia palveluita. Siksi konsernipalveluiden onnistuminen omassa toiminnassaan on olennaista koko kunnan menestymisen kannalta.

Konsernipalveluiden toiminnallisten tavoitteiden avulla pyritään kehittämään niin kuntaorganisaation sisäistä toimintaa kuin kunnan elinvoimaisuutta ja vetovoimaa. Talousarviovuodelle asetetut tavoitteet ovat selvästi toteutettavissa olevia asioita, mutta vaativat onnistunutta resurssien kohdentamista aikana, jolloin sekä taloudelliset että henkilöresurssit ovat tiukalla. Riskinä on, että tavoitteissa ei onnistuta, koska resurssit kuten henkilöstön ajankäyttö ei riitä tavoitellun tason

saavuttamiseen. Riskiä hallitaan hyvällä johtamisella ja erityisesti tavoitteiden toteuttamisen huomioimisella palvelualueen johtoryhmätyössä. Tavoitteille asetetaan vastuuhenkilöt, jotka raportoivat edistymisestä säännöllisesti palvelualueen johtoryhmälle ja tarvittaessa kunnan johtoryhmälle tai kunnanhallitukselle.

Yhteisten palveluiden merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Yhteiset palvelut palvelevat koko kunnan yhteisiä toimintoja. Esimerkkejä yhteisistä prosesseista ovat muun muassa talouden ohjaus, strategia ja kehittäminen, riskienhallinta ja turvallisuus, henkilöstöhallinnon prosessit, tietohallinnon IT-palvelut, tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnon prosessit, viestintä ja markkinointi. Keskitetysti ohjatuilla prosesseilla varmistetaan toiminnan lain- ja yhdenmukaisuus sekä kokonaisedun toteutuminen.

Sopeutustoimien seurauksena toimialojen itse järjestämien tukipalvelujen resurssi on vähentynyt. Keskitettyjen hallinnon tukipalvelujen vaikuttavan ja tehokkaan toiminnan merkitys korostuu, kun pienemmällä resurssilla on saatava enemmän aikaan.

Yhteisten prosessien toimivuus voi vaarantua, jos tiedonkulku yhteisten palvelujen ja palvelualueiden välillä ei toimi, prosessit ovat liian yhteen henkilöön sidottuja tai prosessit eivät muutoin toimi parhaalla tavalla. Prosessien toimimattomuus voi heikentää henkilöstön pitovoimaa ja johtaa avainhenkilöiden menettämiseen. Riskiä voidaan hallita suunnittelulla ja johtamisella. Yhteiset prosessit ja tukipalvelut ovat ennen kaikkea kumppanuutta palvelualueiden kanssa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kumppanuus edellyttää vuoropuhelua toimialojen, prosessien ja johdon välillä.

Hallintopalvelut

Kunnan toimielimissä tehtyjen päätösten tulee olla lainmukaisia, jolloin niistä ei koidu jälkivas-tuita. Päätöksenteon lainmukaisuuden riskiin varaudutaan seuraamalla sääntö- ja lakimuutoksia, sekä henkilöstön ja luottamushenkilöiden koulut-tamisella.

Laukaan kunnan asianhallinta järjestetään asian-mukaisesti. Asianhallinnassa mahdolliset riskit liit-tyvät tietovuotoihin tai tietojen häviämiseen. Asi-anhallintariskeihin varaudutaan muun muassa asi-anmukaisilla käyttöoikeuksilla, kouluttamalla hen-kilöstöä säännönmukaisesti, tietojen eheyden var-mistamisella ja varmistuksilla.

Ulkoiset tietoturvaohut ja inhimilliset virheet tun-nistetaan riskeiksi tietoturvan osalta. Riskiä halli-taan ajantasaisilla järjestelmillä ja järjestelmien päivityksillä, henkilöstön kouluttamisella ja verk-kojen ja käyttöoikeuksien rajaamisella.

Hallintopalveluiden merkittävimäksi riskiksi tun-nistetaan tehtävien häiriöttömän toiminnan tur-vaamisen. Riskin hallinnassa huomioidaan esimer-kiksi odottamattomien tapahtumien vaikutukset. Tällaisia odottamattomia tapahtumia ovat esimer-

kiksi sähkökatkot, tietoturvahyökkäykset, järjes-telmien kaatuminen, tulipalot ja vesivahingot. Näihin riskeihin varaudutaan muun muassa digi-taalisen aineiston hajauttamisella, varmuuskopi-oilla ja vaihtoehtoisten palvelujen tuottamisen ta-voilla.

Riskien mahdollisuutta kasvattaa vähäinen henki-löstömäärä etenkin, jos useampi poissaolo sattuu samanaikaisesti. Riskiin varaudutaan ja sitä enna-koidaan varahenkilöjärjestelyin.

Talouspalvelut

Ohut organisaatio muodostaa riskin tehtävien, vastuiden ja toimivaltuuksien osalta. Riskinä on, että jokin lakisääteinen velvoite jää täyttymättä, päällekkäinen työ syö resursseja ja henkilöstö uu-puu epäselvien tehtävien ja prosessien takia. Ohuen organisaation vuoksi muodostuu myös riski toiminnan jatkuvuudesta etenkin useiden poissaolojen sattuessa samanaikaisesti.

Talouspalveluissa on päivittäin suoritettavia kun-nan operatiivisen toiminnan kannalta kriittisiä tehtäviä, kuten maksuliikenteen- ja rahoituspro-sessin hoito, joiden toimivuus on turvattava myös useiden poissaolojen sattuessa samaan aikaan.

Toisaalta tulospakalla on kriittisiä asiantuntijateh-täviä. Poissaolot kriittisellä hetkellä, esimerkiksi ti-linpäätösprosessin aikana, muodostavat toimin-taan riskin. Riskiin varaudutaan kehittämällä jat-kuvasti sisäisiä ohjeita, tiimin sisäisellä työnjaolla, esihenkilön yhteydenpidolla ja selkeillä sopimuk-silla tiimien välisestä työnjaosta. Epäselvät tilan-teet pyritään aktiivisesti ratkaisemaan.

Kuntaorganisaatiossa on tehty rakenteellisia muu-toksia. Organisaatiomuutos on aina kriittinen vaihe, johon liittyy merkittäviä riskejä. Samoin muutokset henkilöstössä voivat aiheuttaa puut-teita tiedonkulussa tai prosesseissa. Toiminnan kannalta merkittävää tietoa voi myös poistua or-ganisaatiosta. Talouspalvelun prosessien toimi-vuus voi vaarantua, jos tiedonkulku talouspalvelu-jen ja palvelualueiden välillä ei toimi. Esimerkiksi laskutuksessa tiedon laskutuksen perusteet on toimitettava talouspalveluihin, jotta laskutus pys-tytään suorittamaan.

Talouspalveluissa on käytössä useita ohjelmistoja. Ohjelmien käyttöön sisältyy toiminnallisia riskejä ja tietoturvariskejä. Tietojärjestelmissä on paljon henkilötietoja; myös erityisiä henkilötietoja. Riskiä hallitaan ohjeistuksella, valvonnalla, seurannalla, säännöllisillä päivityksillä, prosessien seurannalla ja huolellisuudella.

Talouspalvelujen käyttämät ohjelmistot voivat vaihtua. Uusien ohjelmien käyttöönottoon liittyy riskejä. Uudessa ohjelmassa on käyttäjille vieraat toimintaperiaatteet. Uuden ohjelmiston käyttöönotto voi myös aiheuttaa uudenlaisen prosessin muodostumisen.

Inhimillisen virheen vaara on kasvanut, kun organisaatiota on tiivistetty, ja työtahti on kasvanut. Asioita valmistellaan nopealla aikataululla. Osa valmisteltavista asioista on euromääräisesti tarkasteltuna merkittäviä. Myös ulkopuolisten avun hankinta ostopalveluna ja koulutukset on karsittu minimiin.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelut vastaa kunnan keskeisistä henkilöstöprosesseista. Keskeisimmät riskit henkilöstöhallinnon toiminnassa liittyvät koko henkilöstöä koskeviin ydinprosesseihin, kuten palkanmaksun toimintavarmuuteen. Palkanmaksun laajamittainen häiriö voi aiheuttaa olennaista haittaa sekä yksittäisille työntekijöille että koko organisaatiolle. Palkanmaksun toimintavarmuudesta huolehditaan ylläpitämällä palkanlaskennan tehtäviin kuuluvaa osaamista korkeana. Lisäksi palkkahallinnon keskeisistä tehtävistä ja prosesseista laaditaan kirjalliset kuvaukset, joiden avulla tehtäviin perehtyminen on mahdollista. Lisäksi riskejä on madallettu selvittämällä mahdollisuuksia hankkia ongelmatilanteessa palkanlaskentaa palveluna kolmansilta osapuolilta.

Kunnan palvelutuotannon kannalta henkilöstöön kohdistuvat riskit voivat olla merkittäviä taloudellisesti ja toiminnallisesti. Laukaan kunnassa keskeisissä tehtävissä työskenteleville on nimetty sijainen tai useita sijaisia, jolloin varmistetaan riittävä osaaminen ja tehtävien sujuminen yllättävis-

säkin tilanteissa. Henkilöstön osaamisen varmistamiseen ja niin sanotun hiljaisen tiedon siirtymiseen on kiinnitetty huomiota. Eläkkeelle lähtöihin on varauduttu ja uuden henkilön perehdyttämiseen ennen eläkkeelle lähtevän poistumista pyritään aina järjestämään mahdollisuus. Koko henkilöstöllä on käytössään Eduhousen laaja koulutussisältö sekä eri tahojen tuottamat webinaarit. Työterveyshuollon palveluilla, työkykyä vahvistavilla henkilöstöpalveluilla sekä luottamuksellisen ja keskusteleavan ilmapiirin ylläpidolla vähennetään sairauspoissaolojen riskiä ja edistetään työsäjäksämistä.

Henkilöstöön kohdistuvia riskejä ovat myös osaan henkilöstön saatavuus sekä henkilöstön terveyteen ja toimintakykyyn liittyvät uhat. Panostamalla rekrytointiin varmistetaan osaavan henkilöstön saatavuus. Panostamista voi olla houkutteleva ilmoittelu, työnantajamaineesta ja rekrytointiosaamisesta huolehtiminen. Lisäksi perehdytys on tärkeää ja perehdytysohjeiden ajantasaisuus tarkastellaan talousarviovuonna. Henkilöstön saatavuutta on tarkkailtu vuosittain muun muassa esihenkilöille tehdyillä kyselyillä. Konsernipalveluiden toimialueella saatavuudessa ei vielä ole ollut merkittäviä ongelmia, mutta riski on tiedostettu. Henkilöstön valintatilanteissa selvitetään valittavan henkilöstön taustat. Valitun henkilön osalta tarkistetaan pätevyys- ym. todistukset. Ennen viran vaalin vahvistamista vaaditaan lääkärin antama hyväksyttävä todistus terveydentilasta. Lain määrittämässä tehtävissä vaaditaan rikosrekisteriote.

Muut henkilöstöhallinnon olennaiset riskit liittyvät pääosin tietojärjestelmien toimivuuteen. Palkka- ja henkilöstöjärjestelmän toimivuus ja toimintavarmuus on turvattava kaikissa tilanteissa. Tietohallinto on arvioinut tietojärjestelmäriskejä erikseen.

Henkilöstöhallinnolla on korostunut rooli mahdollisissa työtaistelutilanteissa. Työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa vuoteen 2028 asti, joten riski työtaisteluihin nousee talousarviovuoden loppua kohden.

Henkilöstöpalveluiden merkittävimmäksi riskiksi tunnistetaan tehtävien häiriöttömän toiminnan

turvaaminen, jotta henkilöstö saa palkkansa oikea-aikaisesti. Riskien hallinnassa huomioidaan esimerkiksi odottamattomien tapahtumien vaikutukset. Tällaisia odottamattomia tapahtumia ovat esimerkiksi sähkökatkot, tietoturvahyökkäykset, järjestelmien kaatuminen, tulipalot ja vesivahingot. Näihin riskeihin varaudutaan muun muassa varmuuskopioilla ja vaihtoehtoisten palvelujen tuottamisen tavoilla yhdessä järjestelmätoimittajien kanssa.

Riskin mahdollisuutta kasvattaa vähäinen henkilöstömäärä. Riskiin varaudutaan ja sitä ennakoidaan varahenkilöjärjestelyin.

Tietohallinto

Ulkoiset tietoturvaohut ja inhimilliset virheet tunnistetaan riskeiksi tietoturvan osalta eri ohjelmien käytössä. Riskiä hallitaan ajantasaisilla järjestelmillä ja järjestelmien päivityksillä, henkilöstön kouluttamisella ja asianmukaisilla käyttöoikeuksilla henkilöstöhallinnon ohjelmistoihin.

Elinkeinopalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Yrityspalveluiden ohut organisaatio muodostaa riskin tavoitteiden saavuttamiselle. Riskiä hallitaan tehtävien jatkuvalla priorisoinnilla ja tiiviin tiimityön ja laajan yhteistyön avulla.

Elinkeinoelämää kehitetään myös ulkoisen hanke-rahituksen avulla. Potentiaalisia riskejä on, että hankkeet eivät edisty ja niille asetetut tavoitteet jäävät toteutumatta. Riskienhallinnan tärkeitä toimenpiteitä ovat hankkeiden määrätietoinen johtaminen, aktiivinen hankeviestintä ja yhteistyö sidosryhmien kanssa. Kunnalla on tärkeää olla laaja-alaista hankehallinto-osaamista, jotta hankkeiden laadukkaasta läpiviennistä pystytään huolehtimaan.

Maankäytössä metsäomaisuuteen liittyvät riskit muodostuvat palveluntuottajien vahingoista sekä metsätuhoista. Palveluntuottajien vahingot muodostuvat työturvallisuuteen kohdistuvista riskeistä, henkilöriskeistä ja omaisuusriskeistä. Näihin riskeihin varaudutaan huolehtimalla tilaajavas-

tuulain velvoitteista palveluntuottajille, edellyttämällä palveluntuottajalta turvallisuussuunnitelmaa, kouluttautumisella ja vakuutuksilla.

Metsätuhoja ovat myrskyt, metsäpalot, hyönteistuhot, eläintuhot ja naapurille aiheutuvat haitat. Metsätuhojen riskiä hallitaan oikea-aikaisella ja oikeanlaisilla hoitotoimenpiteillä, metsäalueiden käytön ohjaamisella ja valvonnalla ja ajantasaisilla ja oikeantasoisilla vakuutuksilla.

Maaomaisuuden hallinnassa sopimusten tulkinta, seuranta, sopimusten ajantasaiset taustatiedot ja tietolähteet, kuten putkitiedot, muodostavat riskin. Sopimuksiin liittyviä riskejä pyritään vähentämään koulutuksilla, osaamisen parantamisella, sopimusten hallinnalla, riittävän kattavilla ja yksiselitteisillä toimivallan rajojen määrittelyllä, sopimuksen yksiselitteisyydellä ja laadunvarmistuksella. Lähtötietojen ja taustatietojen ajantasaisuus ja osaaminen niiden löytämiseen ovat tärkeässä asemassa.

Kaavoituksessa lainsäädännön muutokset lisäävät riskiä. Riskiä pyritään hallitsemaan lausunnoilla lainsäädännön muutoksista, sekä riittävällä koulutuksella ja resursseilla.

Kaavoituksen ja yhdyskuntateknisen suunnittelun suunnitteluratkaisuissa tunnistetaan muotovirheiden mahdollisuus prosessissa ja päätöksenteossa. Hankintaprosessiin liittyy riski, että selvityksen tai suunnitelman laatijat eivät ole riittävän osaavia. Ajantasaiset taustatiedot ja tietolähteet saattavat olla liian suppeat tai epätarkat. Niukat resurssit saattavat aiheuttaa hankkeiden viivästymistä ja näivettymistä. Suunnitelma voi myös taloudellisesti epäonnistunut ratkaisu. Riskeihin pyritään varautumaan muun muassa riittävien resurssien varaamisella selvityksiin ja suunnitelmien laadintaan, yhteistyön kehittämisellä eri toimialojen kesken, prosessien ja päätöksenteon ajantasaisella ja kattavalla ohjeistuksella, riittävän tarkkaan määrittelyllä hankinnoilla.

Maankäytössä ohut organisaatio ja kehittyvän kunnan suuri työmäärä aiheuttavat riskin toiminnan keskeytymiseen ja viivästymiseen. Riskiä hallitaan riittävällä dokumentoinnilla ja vuorovaikutuksella sekä sijaistamisjärjestelyillä.

Työllisyyspalveluiden siirryttyä laajemmin kuntien vastuulle kasvoivat myös kunnan riskit työllisydenhoitoon ja työllisyystilanteeseen liittyen. Kunnan työllisyystilanne vaikuttaa merkittävästi kunnan talouteen ja elinvoimaan. Työllisyystilanteeseen vaikuttaa voimakkaasti talouden yleinen kehitys ja suhdannetilanne. Vaikuttavien lakisääteisten työllisyyspalvelujen avulla tavoitteena on vaikuttaa työllisyystilanteeseen suotuisasti ja siten hallita työttömyyden negatiivisia vaikutuksia.

Maaseututoimen osalta merkittävimmät riskit liittyvät henkilöstön määrässä tapahtuviin muutoksiin tai pitkäaikaisiin poissaoloihin. Maaseututoimen tukiprosessissa tehtäviä tulee eriyttää eri käsittelyvaiheissa eri henkilöille, mistä johtuen riittävän henkilömäärän käytettävissä olo on palvelulle kriittistä. Riskin hallitsemiseksi maaseututoimessa varaudutaan työpanoksen ostopalveluun tai työnvaihtoon toiselta yhteistoiminta-alueelta.

3.3 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on huolehtia laadukkaista varhaiskasvatuspalveluista, perusopetuksesta, lukio-opinnoista, kirjasto-, kansalaisopisto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluista.

3.3.1 Talous

Sivistyspalveluiden toimintakate vuodelle 2027 on 56,2 miljoonaa euroa. Sivistyspalveluiden taloudessa näkyvä muutos on ruokapalveluiden siirtyminen sivistyspalveluihin. Jos ruokapalveluiden tuloja ei huomioida, pääsääntöisesti sivistyspalveluiden tulot pienenevät. Tulojen vähenemisen takana on varhaiskasvatuksen ja vapaa-aikapalveluiden maksutuottojen ja hankerahoitusten väheneminen. Perusopetuksessa tulojen kasvuarvio perustuu aiempien vuosien toteutuneisiin kotikuntakorvauksiin.

Keskeisimpiä tuloja sivistyspalveluissa ovat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset, eri palvelualueiden maksutuotot asiakasmaksuista, liikuntapaikkojen vuokratulot sekä OKM:n ja Lupa- ja valvontaviraston erityisavustukset. Keskeisimpiä avustuksia ovat varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistävien toimenpiteiden avustus, sekä harrastamisen Suomen mallin ja kerhoavustusten kokonaisuudet. Saadut erityisavustukset käytetään pääasiassa henkilöstökustannuksiin, jotka on huomioitu vuoden 2027 talousarvion suunnittelussa.

Talousarviokirjassa on kuvattu tulosyksiköittäin keskeisimmät toiminnassa tapahtuvat muutokset ja niiden ja perusteet. Kunnanhallituksen asettamaan talousarvioraamiin pääsemiseksi jokainen palvelualue on tehnyt tarvittavat sopeutustoimet, jotka on myös eritelty palvelualueittain. Euromääräisesti suurimmat sopeutukset on tehty perusopetuksen, varhaiskasvatuksen sekä vapaa-aikapalveluiden palvelualueilla. Sopeutukset kohdistuvat henkilöstökuluihin, kalusto- ja materiaalihankintoihin, matka- ja koulutuskuluihin sekä tulopuolella asiakasmaksujen korotuksiin.

Toimintaan kuuluu myös liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen avustaminen sekä kunnan hyvinvointityön koordinointi sekä vuoden 2027 alusta ruokapalvelut. Sivistyspalveluiden vastuulautakuntana toimii sivistyslautakunta.

Osana talousarvion hyväksymistä kunnanvaltuusto hyväksyy yleiset perusteet eri palveluista perittäville maksuille ja taksoille. Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää maksujen yleisistä perusteista. Maksuista ja taksoista päättää ensisijaisesti lautakunta omalla toimialallaan ja kunnanhallitus, jos se ei kuulu millekään lautakunnalle.

Laukaan kunta perii maksuja ja taksoja ensisijaisesti lakisääteisten enimmäismäärien mukaisesti. Lautakunta voi päättää tästä pääsäännöstä poikkeavasta maksusta tai taksasta, jos päätös on perusteltavissa myös kunnan taloudellisen tilanteen näkökulmasta.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluissa johdetaan sivistyspalveluiden kokonaisuutta. Hallinnossa työskentelee sivistysjohtajan lisäksi hyvinvointikoordinaattori, jonka vastuualueeseen kuuluu koko kunnan tasolla hyvinvointiasioiden ja hyvinvointialueen kanssa tehtävän työn koordinointi. Hallinnosta on vähennetty henkilöstöä tehtävien siirryttyä konsernihallinnon alaisuuteen. Toimintakulut koostuvat sivistyslautakunnan toiminnan kuluista, viranhaltijoiden palkkakustannuksista sekä yleisistä koko sivistyspalveluita koskevista kustannuksista.

Varhaiskasvatuspalvelut

Toimintatuotot:

Varhaiskasvatuksen maksutuottoja vuodelle 2027 arvioidaan kertyvän yhteensä 520.000 euroa. Varhaiskasvatusmaksuja arvioidaan kertyvän yhteensä noin 380.000 euroa. 1.8.2026 alkaen on

astunut voimaan varhaiskasvatusmaksujen indeksitarkistus, jossa tuloajat nousivat. Yhä useammalle perheelle varhaiskasvatus on maksutonta johtuen viime vuosina tehdyistä muutoksista tuloajoihin. Muutoksella on vaikutusta varhaiskasvatuksen kuukausilaskutuksen määrään sekä yksityiseen varhaiskasvatukseen maksettavaan palvelurahaan. Varhaiskasvatusmaksujen lisäksi tulot koostuvat kotikuntakorvauksista eli Laukaassa ulkopaikkakuntalaisten lasten varhaiskasvatuksen järjestämiskustannuksista, joita arvioidaan kertyvän vuonna 2026 yhteensä 140.000 euroa. Tulon ennustamiseen liittyy epävarmuustekijöitä, sillä perheiden palvelujen tarve ja palvelujen käyttö vaihtelevat vuoden aikana.

Toimintamenot:

Henkilöstökuluja arvioidaan kertyvän 172.000 euroa vähemmän kuin vuonna 2026. Suurin muutos johtuu lapsimäärän hiljattaisesta vähenemisestä ja palveluverkkoon tehdyistä muutoksista. Vuoden 2026 aikana lakkautettiin Aarrelaivan ja Jokiniemen päiväkodit. Toistaiseksi voimassa oleviin palvelussuhteisiin pystyttiin osoittamaan työtehtävä vapautuvista tehtävistä. Kevään 2026 yhteistoimintaneuvotteluiden yhteydessä varhaiskasvatusryhmien täyttöö suunnettiin tarkasti niin, että varhaiskasvatuksen työntekijöitä sijoitettiin niihin tehtäviin ja yksiköihin, joissa palveluntarvetta oli.

Talousarvioon varattuun henkilöstömäärään vaikuttaa vähenevästi myös siirtyminen korotettuun palveluseteliin 1.8.2026 alkaen. Tällä on vähentävä vaikutus henkilöstökuluihin, mutta palvelurahan kulu nousee.

Varhaiskasvatuksen hallinnon työtehtävissä on tehty tiivistämistä vuoden 2026 aikana lakkauttaen yksi hallinnon virka ja jakaen tehtävät muille viranhaltijoille.

Palvelujen ostojen osalta merkittävin kuluerä on palvelurahamenot. Talousarvio 2027 sisältää varauksen palvelurahan arvon vuosittaiselle indeksitarkistukselle. Määrärahavaraus vuoden 2027 osalta indeksitarkistuksiin on yhteensä 90.000 euroa. Palvelujen ostoihin varattu määrärahavaraus on 270.000 euroa suurempi kuin vuonna 2026.

Muutos johtuu tehdystä varauksesta palvelusetelin arvon indeksitarkistukseen sekä korotettun palveluseteliin. Näiden lisäksi vuorohoidon tarve on kasvanut vuoden 2026 aikana. Vuorohoito otetaan ostopalveluna ja palvelusetelillä tuotettuna. Vuorohoidon järjestämiseen on varattu 70.000 euroa enemmän kuin vuodelle 2026, koska palvelun käyttö on selkeästi lisääntynyt.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin kohdennettua määrärahaa on vähennetty raamissa pysymiseksi. Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on varattu 22.300 euroa vähemmän kuin vuodelle 2026. Vähennys johtuu myös siitä, että vuodelle 2027 ei ole tiedossa uusien varhaiskasvatustilojen kalustehankintoja.

Avustusten osalta kotihoidon tukeen liittyvän talousarvion määrärahan arvioidaan vuodelle 2027 olevan 30.000 euroa pienempi kuin vuonna 2026. Kotona hoidettavien lasten määrä on vähentynyt ja vastaavasti varhaiskasvatuksen palveluita käytävien etenkin alle 3-vuotiaiden lasten suhdanne kasvanut. Kotihoidon tuella olevien lasten määrää on haastavaa etukäteen tarkasti ennakoita tarkasti, ja siihen vaikuttaa osaltaan myös yhteiskunnallinen tilanne, esimerkiksi työllisyystilanne. Mikäli kotihoidon tuella olevien lasten osuus on arviota suurempi, muodostaa tämä ylitysriskin varatulle määrärahalle.

Muut toimintakulut pitävät sisällään laitteiden ja rakennusten kunnossapitoa sekä sisäiset vuokrakustannukset. Vuokrakustannukset ovat 354.500 euroa pienemmät verrattuna vuoteen 2026.

Varhaiskasvatuksessa on lisäksi viime vuosina tiivistetty ja pidennetään keskitettyä päivystysaikaa koulujen loma-aikoina, erityisesti joulun ja kesäkauden aikana. Tavoitteena on mitoittaa hoitoa tarvitsevat lapset 1-2 varhaiskasvatusyksikköön ja suunnitella henkilöstön lomat ajankohdalle, jolloin toimintaa on vähemmän. Keskitettyä loma-aikojen päivystystä jatketaan edelleen vuonna 2027. Kesällä 2026 otettiin käyttöön myös peruutusmaksu huoltajan loma-ajalle varaamastaan ja perumattomasta varhaiskasvatuksesta. Näillä toimenpiteillä saadaan kesäajan henkilöstöresurssi

optimoitua mahdollisimman tarkasti, sekä minimoitua ruokahävikkiä. Loma-aikojen päivystyksen keskittämällä on jonkin verran vaikutusta palvelun saavutettavuuteen, sillä päivystys ei tapahdu kaikissa taajamissa. Päivystävään yksikköön voi olla pidempi välimatka kuin tavanomaiseen hoitopaikkaan.

Varhaiskasvatuksen henkilöstöresursointia ohjataan vuoden 2027 aikana tehokkaasti, ja pyritään pitämään sijaiskulut minimissa. Sairastapauksissa varhaiskasvatuksen henkilöstöä siirretään tarvittaessa varhaiskasvatusyksiköstä toiseen. Myös perhepäivähoitajia siirretään tarvittaessa töihin päiväkoteihin, mikäli hoitajalla on vapaita hoitopaikkoja, tai hoitolapsia on poissa. Kaikki hoitopaikat ovat tehokkaassa käytössä. Tarvittaessa henkilöstöresurssin käyttöä suunnitellaan varhaiskasvatuksen esihenkilöiden välisenä tiiviinä yhteistyönä.

Varhaiskasvatuksen ryhmäavustajia palkataan vain niihin varhaiskasvatuksen ryhmiin, joihin se on turvallisuuden tai lapsen tuen järjestämisen kannalta välttämätöntä. Yhden ryhmäavustajan tukea saa useampi tukea tarvitseva lapsi lapsiryhmässä. Varhaiskasvatuspaikkojen järjestelyissä pyritään huomioimaan hoitopaikkatoive lähialueelta, mutta on myös todennäköistä, että ohjaus tehdään toisen taajaman hoitopaikkaan, jossa on vapaita paikkoja. Hoitopaikat pyritään pitämään mahdollisimman täynnä, ja henkilöstöä on palkattuna vain lasten suhdelukuja vastaava määrä.

Henkilöstön koulutusmäärärahaa on pienennetty, vuoden 2027 aikana toteutetaan sisäisiä tai maksuttomia koulutuksia, joista ei aiheudu kuluja. Maksullisista koulutuksista pakolliset ensiapuun ja lääkehoitoon liittyvät koulutukset toteutetaan.

Perusopetuspalvelut

Syksyllä 2027 on edelleen edessä opetusryhmien väheneminen oppilasmäärän laskun mukaisesti alakouluilla. Neljän opetusryhmän väheneminen on huomioitu talousarviossa. Kun huomioidaan lukuvuonna 2026-2027 tapahtunut opetusryhmien määrän väheneminen, vaikutus talouteen on koko-

naisuudessaan vuodelle 2027 300.000 euroa. Lisäksi tasapainotusohjelman mukaisesti perusopetukseen sijaiskustannuksia ja erilliskorvauksia minimoidaan edelleen, säästövapaiden purkamista jatketaan ja rajoituksia kohdennetaan kaikkiin opetuksen järjestämisen kannalta ei-pakollisiin toimintoihin, sekä oppimateriaaleihin. Määrärahojen taso pidetään vuoden 2026 tasolla.

Perusopetuksen tarvittava menotaso on arvioitu henkilöstökulujen ja palkankorotusten, ruokapalveluiden ja sisäisten vuokrien sekä kuljetuskustannusten arvioitujen muutosten perusteella. Sopeutus kohdennetaan henkilöstökulujen osalta keväällä 2027 seuraavan lukuvuoden opetusresurssipäätöksessä sekä syksyn 2027 henkilöstön rekrytoinnissa, ja se tulee kohdistumaan annettavan opetuksen määrään, ryhmäkokoihin sekä koulunkäynninohjaajien määrään. Kokonaisuudessaan talousarvion raamiin pääseminen edellyttää aloitettujen säästötoimien jatkamista, sekä opetuksen määrään ja materiaalihankintoihin kohdistuvia sopeutuksia syksyllä 2026. Opetushenkilöstöä vähennetään tällöin neljällä ja koulunkäynninohjaajien määrää tarkastellaan tarpeen ja talouden puitteissa. Talousarviossa pysyminen edellyttää kaikkien ei-pakollisten kulujen ja toimintojen karsimista ja toiminnan keskittämistä lain edellyttämiin pakollisiin toimintoihin.

Perusopetuspalveluiden toimintatuotot ovat 1,2 miljoonaa euroa, ja toimintakulut 34,3 miljoonaa euroa. Näin toimintakate on 33,0 euroa. Kuluista henkilöstökulut laskevat 20 000 euroa, palvelujen ostot, esimerkiksi muille kunnille maksettavat kotikuntakorvaukset kasvavat 250 000 euroa, muut ostot vähenevät 37.000 euroa ja vuokrat pienenevät 615 000 euroa. Toimintatuottojen, erityisesti kotikuntakorvausten arvioidaan lisääntyvän 160.000 euroa.

Lukio

Lukiolle myönnetty kurssimäärä lukuvuodelle 2026-27 on 380. Kurssimäärän pienennys on merkittävä, sillä lukuvuoden 2025-26 kurssimäärä oli 405. Opetusresurssin lisäksi opetusalan virka- ja

työehtosopimuksen perusteella lukiolla on käytettäväänään lukioresurssia, joka määräytyy opiskelijamäärän mukaan (12 vvt + 0,13 vvt x opiskelijamäärä). Tämän resurssin käyttämisestä päättävät lukion rehtori ja opettajat yhdessä.

Lukiokoulutuksessa noudatetaan taloudellista tiukkuutta. Kunnan säästöt vaikuttavat lukion toimintaa siten, että tarjolla on vain opetussuunnitelman mukaiset pakolliset kurssit ja opiskelijamäärät kursseilla ovat suuret. Kurssikohtaisia opiskelijamääriä kasvattanee entisestään myös Poken kahden tutkinnon opiskelijat.

Pakollisten kurssien lisäksi tarjolla on ainoastaan ylioppilaskirjoituksiin valmentavia valinnaisia kursseja tiivistetyksi tai puolikkaina. Työelämlähtöisiä, oppilaitosten välisiä, monialaisia ja laaja-alaisia valinnaisia kursseja ei taloustilanne mahdollista.

Opetussuunnitelma velvoittaa lukiota tekemään yhteistyötä sekä korkea-asteen koulutuksen että työelämän ja elinkeinoelämän kanssa. Lisäksi opetustarjonnassa tulisi huomioida työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos. Työelämän muutostarpeeseen vastaaminen edellyttäisi oppiaineitten rajat ylittäviä kursseja, joissa kehitettäisiin opiskelijoiden geneeristä kyvykkyyttä ja ongelmaratkaisuun pyrkivää tiedonrakentamista. Tällaista opetustarjontaa ei lukiolle myönnetty resurssi niin ikään mahdollista.

Lukio on aiempina vuosina onnistunut paikkaamaan opetusresurssin pienuutta omalla aktiivisuudellaan. Ulkopuolinen rahoitus ja henkilökohdaiset osaajaverkostot ovat mahdollistaneet myös oppimiskulttuurin kehittämisen. Valtiotalouden säästötoimet vaikuttavat Laukaan lukion toimintaan nyt kuitenkin siten, ettei ulkopuolista rahaa opetuksen lisäresurssointiin eikä kehittämiseen ole tarjolla.

Sekä lukiolaki että opetussuunnitelma korostavat oppimisen tuen, erityisopetuksen ja opinto-ohjauksen velvoitetta. Oppimisen tuen ja ohjauksen kasvaneeseen tarpeeseen on pystytty niin ikään vastaamaan aiemmin hankerahoituksella. Nyt resurssointi tulisi järjestää kunnan toimesta.

Kuntatalouden tilanne ja ulkopuolisen rahoituksen puuttuminen ovat supistaneet kurssitarjontaa.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toiminnan perusrahoitus tulee valtiolta yksikköhinnan perusteella ja se perustuu toteutuneiden opetustuntien määrään. Valtionrahoitus on 57 % (vuoden 2026 tiedon mukaan) vahvistettujen opetustuntien määrästä, mikä tarkoitti kunnalle vuonna 2026 noin 284 000 euron valtiotusua. Toiminnan muun rahoituksen koostuksessa kunnan omasta rahoitusosuudesta sekä kurssimaksutuloista, vaikuttaa kunnan tiukka taloudellinen tilanne heikentävästi opiston toiminnan resursseihin.

Kansalaisopiston toiminnassa toimintakateraaamiin pääseminen edellyttää 250 opetustuntin eli noin 7 prosentin vähentämistä, mistä noin 200 tuntia kohdistuu opiston varsinaiseen kurssitoimintaan ja noin 50 tuntia taiteen perusopetukseen.

Lisäksi vuoden 2026 talouden sopeutustoimenpiteenä tehty leikkaus Ala-Keiteleen musiikkiopiston taiteen perusopetukseen tuo säästöä noin 10 000 euroa vuodessa. Leikkaus toteutettiin lopettamalla varhaisiän musiikkikasvatus (muskari) ja vähentämällä viisi oppilaspaikkaa 1.8.2026 alkaen.

Arvioidut toimintatuotot ovat kurssimaksutuottojen osalta noin 2-3 prosenttia edellisvuotta vähäisemmät johtuen vähäisemmästä opetustuntimäärästä. Opetustuntimäärän väheneminen aiheuttaa myös valtionosuuden vähenemistä (valtionosuiden myöntämiskriteerien pysyessä samoina).

Kurssimaksut on tärkeää säilyttää maltillisina saavutettavuuden sekä riittävän kurssitoiminnan ja sitä kautta opetustuntien toteutumisen takamiseksi.

Vuosittaiset säästötoimet aiheuttavat niukkuutta muun muassa palvelujen ostoihin ja tarvikkeisiin. Säästötoimet vähentävät myös kansalaisopiston näkyvyyttä ja saavutettavuutta.

Kirjastopalvelut

Kirjaston toiminta järjestetään kuntatalouden ehdoilla. Tiukka talous ja ulkopuolisen rahoituksen epävarmuus ja sen tarkasti määrätty kohdennus kokeilu- ja kehittämistoimintaan aiheuttavat sen, että näitä kirjastolain määrittämiä tehtäviä priorisoidaan tarkasti. Mikään laissa esitetty osa-alue ei kuitenkaan saa jäädä kokonaan pois. Tämä on mahdollista omatoimikirjastojen toiminnan tehostamisella, sijaisjärjestelyllä sekä kuntarajat ylittävällä hanketyöllä.

Kirjaston henkilöstömenot tulevat olemaan aiempaa pienemmät muun muassa eläköitymisten takia. Kirjaston toimintakulut vuonna 2027 on arvioitu 106.000 euroa edellistä vuotta pienemmiksi.

Pienentyneitä tuloja puolestaan selittää esimerkiksi hankeavustusten realistisen hakusumman supistuminen resurssipulan takia sekä Varastokirjaston muuttuminen maksulliseksi palveluksi eli kaukolainatilausten oletettu väheneminen.

Kirjastolain tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Kirjaston tehtäväkenttä on siis laaja.

Vapaa-aikapalvelut

Vuoden 2027 talousarviossa vapaa-aikapalvelujen toimintakatteeksi muodostuu -2.9 miljoonaa euroa. Kate on noin 90.000 euroa pienempi kuin edellisvuonna.

Toimintatuottojen arvioidaan olevan vuonna 2027 noin 493.600 euroa, mikä on 120.000 euroa edellisvuotta vähemmän. Tuottojen vähentyminen johtuu hankkeiden päättymisestä ja niiden avustusten poistumisesta. Vapaa-ajan olosuhteiden tilavuokrista arvioidaan saatavan lisätuloa edellisvuoteen verrattuna noin 40.000 euroa.

Toimintakulujen arvioidaan olevan vuonna 2027 noin 3,4 miljoonaa euroa, mikä on noin 210.000 euroa edellistä vuotta vähemmän. Kulut vähentyvät hankkeiden ja määräaikaisten työsuhteiden päättymisen myötä sekä hankintojen ja palvelujen ostojen säästöjen seurauksena.

Vapaa-aikapalveluiden henkilöstökulut ovat 690.000 euroa, aineet, tarvikkeet ja tavarat 131.000 euroa ja palvelujen ostot 664.000 euroa. Vuokratulot ovat 1,8 miljoonaa euroa.

Avustuksia vapaa-aikapalveluissa jaetaan yhteensä 69.000 euroa, josta 65.000 on avustuksia kulttuuri-, liikunta- ja nuorisojärjestöille. Vuosittaisten kulttuuri-, liikunta- ja nuorisalojen palkitsemisten sekä nuorten stipendien osuus avustusmäärärahasta on 4.000 euroa.

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Vuoden 2027 alusta ruokapalvelun tulosityksikkö siirtyy teknisistä palveluista sivistyspalveluihin. Ruokapalvelun talousarvio laaditaan siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut ja poistot. Ruokapalvelut tuottavat ateriapalveluja kunnan varhaiskasvatuksen ja opetuksen eri yksiköille sekä kunnan toimintaan liittyville ulkopuolisille asiakkaille. Toiminnan keskeisenä tehtävänä on turvata asiakkaille ravitsemuksellisesti laadukkaat, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset ateriat osana kunnan lakisääteisten palvelujen toteuttamista. Toimintaa ohjaavat kouluruokasuositukset sekä valtakunnalliset ravitsemussuositukset. Palvelussa korostuu asiakaslähtöinen toimintatapa, toiminnan suunnitelmallisuus käytettävissä olevat taloudelliset resurssit huomioiden.

Ruokapalveluissa uuden keskuskeittiön rakentamiseen liittyvä valitus on palautunut hallinto-oikeudesta ja päätös mahdollistaa hankkeen suunnittelun jatkamisen. Painopisteenä tulee olemaan uuden keskuskeittiön suunnittelu ja reseptiikan tuotekehitystyö. Ruokapalvelussa tullaan myös laajemmin hyödyntämään olemassa olevan tuotannon ohjausjärjestelmän mahdollisuuksia ruokahävikin laskemisen osalta.

Puhtauspalvelut ostetaan kokonaisuudessaan Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:ltä. Kunnan tehtävänä on kunnan ja yhtiön välisien sopimusten

valvonta ja seuranta. Tällä järjestelyllä pyritään takaamaan tarkoituksen- ja sopimuksen mukainen puhtaustaso.

Sivistyspalveluiden talous

	TP 2025	TAM 2026	TA 2027	Muutos €	Muutos %
Toimintatuotot					
Hallinto- ja sivistyspalvelut	14 389	14 000	0	-14 000	-100 %
Varhaiskasvatus	745 218	670 160	520 000	-150 160	-22 %
Perusopetuspalvelut	1 576 411	1 068 040	1 228 000	159 960	15 %
Lukio	87 629	15 000	16 000	1 000	7 %
Ruokapalvelut	0	0	2 919 500	2 919 500	0 %
Kansalaisopisto	142 234	112 600	99 000	-13 600	-12 %
Kirjastopalvelut	26 718	21 250	11 070	-10 180	-48 %
Vapaa-aikapalvelut	797 374	614 100	493 600	-120 500	-20 %
Yhteensä	3 389 973	2 515 150	5 287 170	2 772 020	110 %
Toimintakulut					
Hallinto- ja sivistyspalvelut	-430 455	-380 670	-238 914	141 756	-37 %
Varhaiskasvatus	-17 249 976	-16 490 460	-16 180 966	309 494	-2 %
Perusopetuspalvelut	-36 329 320	-34 678 660	-34 251 648	427 012	-1 %
Lukio	-3 128 166	-2 985 780	-2 913 911	71 869	-2 %
Ruokapalvelut	0	0	-2 813 200	-2 813 200	0 %
Kansalaisopisto	-708 340	-643 320	-617 795	25 525	-4 %
Kirjastopalvelut	-1 258 482	-1 219 510	-1 113 742	105 768	-9 %
Vapaa-aikapalvelut	-3 835 341	-3 677 760	-3 389 421	288 339	-8 %
Yhteensä	-62 940 080	-60 076 160	-61 519 598	-1 443 438	2 %
Toimintakate*					
Hallinto- ja sivistyspalvelut	-416 065	-366 670	-238 914	127 756	-35 %
Varhaiskasvatus	-16 504 757	-15 820 300	-15 660 966	159 334	-1 %
Perusopetuspalvelut	-34 752 909	-33 610 620	-33 023 648	586 972	-2 %
Lukio	-3 040 537	-2 970 780	-2 897 911	72 869	-2 %
Ruokapalvelut	0	0	106 300	106 300	0 %
Kansalaisopisto	-566 107	-530 720	-518 795	11 925	-2 %
Kirjastopalvelut	-1 231 764	-1 198 260	-1 102 672	95 588	-8 %
Vapaa-aikapalvelut	-3 037 968	-3 063 660	-2 895 821	167 839	-5 %
Yhteensä	-59 550 107	-57 561 010	-56 232 428	1 328 582	-2 %

*tulosityksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Sivistyspalveluiden talousarvio sisältää täysimääräisesti talouden tasapainottamisohjelma 2.0:ssa ja 3.0:ssa päätetyt toimenpiteet.

Lisäksi uusina sopeuttamistoiminna:

1. Varhaiskasvatuksen hankintojen leikkaukset 22.300 euroa
2. Kansalaisopiston 250 opetustunnin vähentäminen, 13 000 euroa
3. Kansalaisopiston kurssimaksujen korottaminen viidellä prosentilla, säästöarvio/tuottojen kasvu 3.000 euroa

3.3.2 Palvelujen järjestäminen

Hallintopalvelu

Sivistystoimen hallinnossa tuetaan esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, luki-oon, kansalaisopistoon, kirjasto- ja kulttuuripalveluihin, vapaa-aikatoimeen sekä kunnan hyvinvoinnin edistämistä tukeviin tehtäviin liittyviä yhteisiä asioita. Hallintopalvelussa valmistellaan ja laite-taan täytäntöön sivistyslautakunnan päättämiä asioita. Sivistystoimen hallintopalvelut vastaavat suunnittelu-, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistystoimen talous- ja henkilöstöpalveluista. Vuoden 2027 alusta hallintopalveluista

siirtyy perusopetuksen suunnittelija sekä osa hänen tehtävistään konsernipalveluihin osana kunnan hallinnon uudelleen järjestämistä.

Henkilöstösuunnitelma

Sivistyspalveluiden hallinnon henkilöstössä ei tapahdu muutoksia vuoden 2027 aikana. Koulutusmäärärahoja varataan vuodelle 2027 aivan välttämättömiin koulutustarpeisiin.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään varhaiskasvatuslain 540/2018 ja varhaiskasvatusasetuksen 753/2018 edellyttämällä tavalla. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa sekä kunnallisesti että yksityisesti. Yksityistä varhaiskasvatusta tuetaan palvelurahalla. Kunnallisia päiväkoteja on kahdeksan, yksityisiä päiväkoteja viisi sekä yksi ostopalvelupäiväkot. Kunnallisia perhepäivähoitajia on 18 hoitajaa, yksityisiä perhepäivähoitajia on kaksi.

Maksuttomaan perusopetuslain 628/1998 alaiseen esiopetukseen osallistuvat kaikki kuusivuotiaat lapset. Laukaassa esiopetusta järjestetään sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen

alaisuudessa. Esiopetusta järjestetään varhaiskasvatuksen toimintana kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa järjestäen myös esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatusta järjestetään kokopäiväisenä, osapäiväisenä tai osaviikkoisena perheen tarpeiden mukaisesti. Ilta- ja vuorohoitoa järjestetään ostopalvelupäiväkodissa ja kahdessa yksityisessä päiväkodissa. Varhaiskasvatuksen toimintaan sisältyy myös varhaiserityiskasvatuksen palvelut. Kaikessa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnassa on lähtökohtana lapsen edun ensisijaisuus.

Syntyvyyden laskusta huolimatta etenkin alle 3-vuotiaiden lasten osallisuusaste varhaiskasvatuksessa on noussut tasaisesti viime vuosina. Tämä

edellyttää myös henkilöstöresurssin riittävää mitoitus, jotta lakisääteiset henkilöstömitoitukset täyttyvät. Muuttoliike vaikuttaa varhaiskasvatuspalvelujen kysyntään ympäri vuoden. Tämän lisäksi perheiden palveluntarpeet vaihtelevat toimintavuoden kuluessa. Kevätkaudella lapsimäärä on suurempi kuin syyskaudella. Kotihoidon tuki kuuluu myös varhaiskasvatuksen vastuualueeseen. Kotihoidon tukea maksetaan perheelle, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole varhaiskasvatuksessa. Kotihoidon tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta.

Varhaiskasvatuksen palveluverkkoa tarkastellaan säännöllisesti kunnassa ilmenevien tarpeiden perusteella. Varhaiskasvatuksen palveluntarpeita, lakimuutoksia sekä valtiollista ohjausta seurataan tarkasti. Palveluntarpeisiin ja muutoksiin lainsäädännön muuttuessa pyritään vastaamaan joustavilla tila- ja henkilöstöratkaisulla. Keväällä keskitetyn esiopetukseen ilmoittautu-

misen ja varhaiskasvatuksen haun jälkeen tehdään tarkempi suunnitelma palvelun järjestämiseksi tulevalle syksylle. Viime vuosina yhteistyötä perusopetuksen kanssa on tiivistetty nivelvaiheen yhteistyöllä ja erilaisilla joustavilla tilaratkaisulla. Vuosittain varhaiskasvatusikäisten ja esiopetusikäisten osalta lapsiryhmät tarkastellaan alueellisella tasolla ja suunnitellaan ryhmien muodostaminen yhteistyössä esi- ja perusopetuksen kanssa perheiden palveluntarpeita vastaavasti.

Henkilöstösuunnitelma

Varhaiskasvatuksessa päiväkotien lapsiryhmissä noudatetaan lasten ja henkilöstöä välistä suhdetukua 1:7 yli 3-vuotiaiden lasten osalta. Alle 3-vuotiaiden osalta suhdetukua on 1:4. Varhaiskasvatuksen henkilöstömäärä optimoidaan palveluntarvetta vastaavaksi. Henkilöstölle järjestetään vuoden 2027 aikana ensiapukoulutusta ja lääkeshoidon toteuttamiseen liittyvää koulutusta.

Perusopetuspalvelut

Peruskoulut antavat opetussuunnitelman mukaista esi- ja perusopetusta, luovat yhdessä kotien kanssa vankan perustan lasten ja nuorten kehitykselle yksilöiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antavat heille hyvät perusvalmiudet jatko-opinnoille. Edistämme yhdessä vanhempien kanssa oppilaiden oppimista ja hyvinvointia. Perusopetuksen toiminnan lähtökohtana ovat sivistystoimen strategian mukaiset toimenpiteet.

Peruskoulun luokkien 1-9 oppilasmäärä on 20.9.2026 tilanteen mukaan 2.667 oppilasta, mikä on 79 oppilasta vähemmän kuin vuoden 2026 talousarviossa. Väestörekisteriin perustuen oppilasmäärän ennustetaan muuttuvan niin, että syksyllä 2027 peruskouluissa opiskelee noin 2.560 oppilasta, mikä on 107 oppilasta vähemmän kuin tällä hetkellä.

Henkilöstösuunnitelma

Perusopetuslain 37 § mukaan opetuksen järjestäjällä tulee olla riittävä määrä opettajien virkoja tai

tuntiopettajia. Periaatteena on ollut, että koulujen opetuksesta huolehtivat viranhaltijat, ja tuntiopettajat hoitavat ne tehtävät, joissa tuntimäärä ei riitä virkaan, tai se on muuten perusteltua. Lisäksi kouluilla työskentelee määräaikaisten viranhaltijoiden tai tuntiopettajien sijaisia, vakituisia koulunkäynninohjaajia ja koulusihteereitä. Osa koulunkäynninohjaajista ja tuntiopettajista rekrytoidaan määräaikaista, jos tehtävä on luonteeltaan määräaikainen.

Henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu talousarvion sopeutustoimet henkilöstökuluihin, ja opetushenkilöstön sekä koulunkäynninohjaajien mitoittaminen palvelutarpeen mukaiseksi. Perusopetuksen henkilöstösuunnitelmassa on huomioitava, että suuressa henkilöstömäärässä on merkittävää vaihtelua pitkien esimerkiksi perhevapaista ja sairauspoissaoloista aiheutuvien virkavapauksien takia.

Koulutussuunnitelma

Perusopetuksessa opetushenkilöstön vakituiset koulutuspäivät perustuvat opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimukseen, ja ne käytetään sopimuksen määrittelemissä puitteissa. Koulunkäynninohjaajille on vakiintunut lukuvuoden alkuun yksi yhteinen koulutuspäivä.

Koulutusta järjestetään pääosin käynnissä olevien hankkeiden hankerahoituksella sekä maksuttomina henkilöstökoulutuksina, kohdennettuna työn kannalta välttämättömiin tarpeisiin. Muuta

koulutusta ei pystytä järjestämään talousarvion puitteissa. Esihenkilöstö osallistuu kunnan järjestämään esihenkilökoulutukseen silloin, kun sitä on tarjolla. Henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistarpeissa on tiedossa koulutustarpeita opimisen tuen uudistuksen osalta.

Opetushenkilöstön kelpoisuusehdot perustuvat lakiin, ja rekrytoitava henkilöstö on lähtökohtaisesti kelpoisuusehdot täyttävää.

Lukio

Lukiokoulutus on merkittävä kunnan elinvoiman lisääjä. Laukaan lukio haluaa kehittää toimintaansa siten, että Laukaan kunta olisi mahdollisimman houkuttava toisen asteen koulutuksen järjestäjä seudullisesti. Opetustarjonnaltaan laadukas lukiokoulutus on kunnan panostamista tulevaisuuteen. (*Kunnat lukiokoulutuksen järjestäjinä kunta- ja paikallistalouden näkökulmasta. ARTTU2-ohjelma 9/2018*).

Lukiolle myönnettävä resurssi vaikuttaa ratkaisevasti siihen, millaisia opetuksellisia ratkaisuja voidaan toteuttaa, ja miten houkuttavana oppilaitoksena Laukaa lukio nähdään. Tulevaisuushakuihin kehittäminen on osaavan opettajakunnan vahva tahtotila.

Kehittämissuunnitelma

Tavoite 1: Vakiinnuttaa ulkopuolisella rahoituksella kehitetty oppimisen tuen ja ohjauksen toimintamalli lukiossa. Toimintamallin taustalla on pyrkimys siihen, että kaikilla nuorilla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet oppia ja kehittyä.

Tavoitteeseen pääseminen edellyttää turvallisen oppimis- ja kasvuympäristön rakentamista lukioon. Se edellyttää osaavat opettajat tunnistamaan ja auttamaan nuoria oppimisen haasteissa. Erityisesti nuorten oppimisen taidot ja kyky yhteisölliseen oppimiseen ovat keskiössä.

Oppimisen tukeen ja ohjaukseen kehitetyn toimintamallin vakiinnuttamista hankaloittaa se, ettei hankerahaa eikä kunnan lisäresurssia toimintaan ole tarjolla.

Tavoite 2: Ylläpitää yliopiston kanssa kehitettyä tunne- ja vuorovaikutuskoulutusta lukiolaisille sekä jatkaa geneerisiä taitoja, yhdessä tekemisen ja ongelmaratkaisun kyvykkyyttä kehittävien projektipäivien toteutusta Laukaan lukiossa. Teemapäivien taustalla on työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos.

Teemapäivien toteutuksissa hyödynnetään ulkopuolisia asiantuntijaverkostoja. Verkostot mahdollistavat opetussuunnitelmasta kumpuavien tulevaisuustaitojen harjoittamisen lukiolaisille aiempien vuosien tapaan. Hankerahaa toimintaan ei ole tarjolla.

Tavoite 3: Ylläpitää lukion saavuttama maine ja houkuttavuus seudullisesti. Lukiokoulutuksen houkuttavuutta lisäisi opetustarjonnan kasvattaminen ja monipuolistaminen sekä se, että saavuttaisimme Keski-Suomen lukioiden kurssitarjonnan keskimääräisen tason.

Laukaan lukion maineen ja houkuttavuuden ylläpitämiseen emme pysty vastaamaan samalla tavoin kuin Keski-Suomen muut lukiot omalla suuremmalla opetustarjonnallaan. Sen sijaan tavoitteeseen pyritään Laukaan lukion strategisilla linjauksilla (ks. toiminnalliset tavoitteet).

Henkilöstösuunnitelma

Kasvussa olevasta opiskelijamäärästä ja opetusryhmien suuresta koosta huolimatta henkilöstömäärä on jouduttu supistamaan minimiin ulkopuolisen rahoituksen puuttuessa.

Laukaan kunta

Henkilöstön koulutustarve on edelleen kasvussa. Ammatillisen osaamisen päivittämiseen on tarvetta niin opetussuunnitelman kuin työelämän kasvaneitten osaamisvaatimusten vuoksi. Tarvetta lisää myös lukiolaisten lisääntyneet oppimisen

tuen vaateet. Aiemmin täydennyskoulutusta on pystytty tarjoamaan ulkopuolisella rahoituksella. Nyt ulkopuolisen rahoituksen puuttuessa koulutustarpeeseen on vaikeata vastata.

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää toiminta-alueensa asukkaiden tarpeisiin perustuvaa ja kaikkien saatavilla olevaa monipuolista opetusta luoden mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.

Opiston tarkoituksena on vapaan sivistystyön lain mukaisesti edistää toimialueensa asukkaiden kysyä ja halua elinikäiseen oppimiseen, uusien asioiden omaksumiseen sekä itsensä kehittämiseen tarjoamalla heille monipuolisia koulutuspalveluja ja harrastamisen mahdollisuuksia. Opetuksen painopiste on taide- ja taitoaineissa.

Kansalaisopisto tarjoaa lisäksi lasten ja nuorten yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta käsityössä, kuvataiteessa ja teatteritaiteessa. Kansalaisopisto osallistuu resurssien puitteissa erilaisiin alueellisiin kehittämishankkeisiin ja sillä on valmius järjestää tilauskoulutusta pienimuotoisesti. Kunnan henkilöstöä opisto palvelee järjestämällä ensiapukoulutuksia.

Henkilöstösuunnitelma

Kansalaisopiston suunniteltu päätoimisen henkilöstön määrä säilyy vuonna 2027 edellisvuoden tasolla. Sivutoimisia opettajia rekrytoidaan suunnitellun opinto-ohjelman ja toteutuvien kurssien mukaan talousarvion sopeutustoimet henkilöstökuluihin huomioiden.

Kirjastopalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) ohjaa kirjastopalveluiden tuotantoa. Kirjasto on matalan kynnyksen palvelu, jonka tulee tarjota asiantuntevan henkilökunnan ja monipuolisen kokoelman lisäksi tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan lähipalveluna. Kirjastot edistävät hyvinvointia ja osallisuutta. Laukaan kirjastoverkkoon kuuluvat pääkirjasto, Leppäveden, Lievestuoreen ja Vihtavuoren lähikirjastot.

Kirjasto tukee lukemisharrastusta (jonka tiedot tilastoissa kohdassa tapahtumat, käyttäjäkoulutus) ja oikeutta tiedonsaantiin. Monipuolinen lukutaitotyö erityisesti koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa on tärkeä painopistealue. Kirjasto takaa kansalaisten sivistyksellisiä perusoikeuksia ja lisää yhteisöllisyyttä. Keski-kirjastojen strategia ja Pike-kirjastojen visiotyö ohjaavat osaltaan kirjaston toimintaa.

Sivistyslautakunnan vuonna 2022 hyväksymä kehittämissuunnitelma vuosille 2022 – 2026 päivittää vuonna 2027 vastaamaan mahdollisimman hyvin tulevia tarpeita. Vuoden 2027 tärkeimmät painopisteet ovat uuden kirjastojärjestelmän hankinta ja käyttöönotto Keski-kimpassa sekä kirjastopalveluiden sopeuttaminen olemassa olevaan resurssiin mukaan lukien Leppäveden uuden kirjaston toiminnan vakiinnuttaminen.

Kirjasto pyrkii kehittämään talousarvion puitteissa - säästöt näkyvät kaikessa toiminnassa:

- monilukutaitotyötä erityisesti lasten-nuortenkirjastotoiminnassa (monilukutaito tarkoittaa kykyä lukea, ymmärtää ja tulkita sekä tuottaa monimuotoisia tekstejä) ja hanketyö tukee tätä
- aikuisten lukemisharrastuksen tukemista muun muassa hankeavustuksella ja yhteistyössä Laukaan kansalaisopiston kanssa.

- asiakkaiden mahdollisuutta omatoimiseen kirjastopalveluiden käyttöön: omatoimikirjastot ja muu automaatio mahdollistavat tätä
- kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua: Vaatisi erityistä kehitystyötä. Hanketyö voi tukea tätä (esimerkiksi sopivat kirjailijavierailut ja muu toiminta kunta- ja hallintokuntayhteistyönä)
- aineistokokoelmiaan: monipuolisuus, houkuttelevuus, lasten- ja nuortenkirjallisuuteen panostaminen, e- aineistot, (Keski-kirjastot kehittävät kokoelmaansa yhdessä ja niillä on yhteinen kokoelmapolitiikka)
- omatoimikirjastopalveluitaan
- henkilöstön osaamisen kehittäminen toteutetaan lähinnä maksuttomin koulutuksin Lupa- ja valvontaviraston ja AkePiken (alueellinen kehittämistehtävä) tarjoamina
- paikallista, seudullista ja muuta yhteistyötä myös uusien tavoin mahdollisuuksien mukaan
- tiedotusta ja somenäkyvyyttä
- erilaiset tapahtumat ovat tärkeä osa kirjaston näkyvyyttä ja niillä on olennainen merkitys yhteisöllisyyden, kohtaamisten, saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden kannalta. Kirjastolaki luo perustan myös tapahtumatoiminnalle.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelujen hallinnonalan tehtävänä on järjestää kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluita, tukea näiden alojen järjestötoimintaa sekä ylläpitää liikuntapaikkoja, muita vapaa-ajan olosuhteita ja Multamäen leirikeskusta.

Palvelujen järjestämistä ohjaavat erityisesti laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019), liikuntalaki (390/2015), nuorisolaki (1285/2016) ja laki koulutuspalveluiden turvallisuudesta (185/2025). Palvelujen järjestäminen perustuu monialaiseen yhteistyöhön kunnan eri hallinnonalojen, hyvinvointialueen, järjestöjen, yritysten ja kuntalaisten kanssa. Vapaa-aikapalvelut toimii aktiivisesti koulu- ja opiskeluympäristöissä tukien oppilaiden hyvinvointia ja tarjoamalla mahdollisuuksia harrastuksiin ja yhteisölliseen toimintaan sekä luomalla kouluista ja oppilaitoksista siltoja vapaa-ajalle.

Vapaa-aikapalveluiden tavoitteena on tarjota monipuolisia mahdollisuuksia vapaa-ajan viettoon ja harrastamiseen, tukea järjestö- ja kansalaistoimintaa sekä edistää kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja alueen elinvoimaa. Toiminnan kehittämistä toteutetaan kuntastrategian, valtakunnallisten ja alueellisten linjausten sekä paikallisten ohjelmien, tarvekartoitusten ja kuntalaisten osallistamisen mukaisesti.

Kulttuuripalvelujen tehtävänä on edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää kulttuurin monipuolista saatavuutta ja kulttuuriperinnön ylläpitämistä sekä tarjota mahdollisuuksia kulttuurin eri muotojen ja alojen taide- ja kulttuurikasvatukseen. Kulttuuripalveluiden avulla edistetään asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kunnan kulttuuriohjelmaa toteutetaan valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti ja kunkin talousarviovuoden resurssien puitteissa. Kulttuuriohjelman viisi painopistealuetta ovat kulttuurikasvatus, kulttuuri terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä, kulttuuri elinvoimatekijänä, kulttuuriviestintä ja -yhteistyö sekä kulttuuriperintökohteet ja julkinen taide. Ohjelman keskeisimpiä tavoitteita ovat yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen. Laukaan kulttuuriviikot ovat näkyvin kulttuuriohjelman käytännön toimenpide.

Liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda ja ylläpitää kuntalaisille monipuolisia liikuntamahdollisuuksia ja edistää siten kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea kansalaistoimintaa. Liikuntalain mukaisesti liikuntapalvelut järjestää ohjattua liikuntaa erityisesti sellaisille kuntalaisille, joilla on esteitä osallistua yleisesti tarjolla oleviin liikuntaryhmiin tai -toimintaan. Liikuntaneuvontaa

tarjotaan yli 12-vuotiaille, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän. Liikuntapalvelut tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen, paikallisten järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa yli kunta-rajoiden. Syksystä 2026 alkaen tehdään erityisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa yhteistyötä liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi esi- ja perusopetuksessa perusopetuslain (2§) uusien linjausten mukaisesti (HE 212/2024 vp, EV 42/2025 vp).

Lisäksi liikuntapalveluissa edistetään kuntalaisten omaehtoista liikumista: neljän taajaman liikuntapuistot, sisäliikuntatilat sekä ulkoilureitit ympäri kunnan tarjoavat monipuolisia, edullisia, matalan kynnyksen liikumisen paikkoja kaikille kuntalaisille, alueen asukkaille ja matkailijoille. Jatkossa tavoitteena on kehittää entistä helpommin käytettäviä ja nykyaikaisempia järjestelmiä ja toimintamalleja palvelujen tarjontaan ja viestintään. Liikuntapaikoilla pyritään lisäämään turvallisuutta sekä ehkäisemään väärinkäytöksiä ja ilkeävaltaa aikaisempaa tehokkaammin.

Nuorisopalveluiden tehtävänä on edistää nuorten hyvinvointia, vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä tukea nuorten kasvua ja elämäntaitojen sekä aktiivista kansalaistoimintaa. Toiminnassa painottuvat yhdenvertaiset mahdollisuudet harrastaa ja osallistua, turvalliset aikuis- ja vertais-yhteisöt sekä nuorten arjessa jaksamisen ja mielen hyvinvoinnin tukeminen. Nuorisotilatoiminnalla tarjotaan nuorille turvallisia, päihteettömiä ja viihtyisiä vapaa-ajanviettopaikkoja, joissa nuoret voivat kohdata toisiaan, osallistua toimintaan ja harjoitella osallisuuden ja vaikuttamisen taitoja. Koulunuorisotyötä toteutetaan nuoriso-ohjaajien toimesta Laukaan kaikissa yläkouluissa. Yhteistyökumppanien kanssa toteutetaan resurssien mukaan pienryhmätoimintaa, joka tukee koulujen oppilashuollollisia tavoitteita ja tarjoaa yksilöllisempää tukea nuorille. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa olevia 16-29-vuotiaita nuoria ja auttaa heitä sellaisten palvelu-

jen ja tuen piiriin, joilla edistetään kasvua, itseenäistymistä, elämäntaitojen, osallisuutta yhteiskuntaan sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Työtä tehdään nuorten omissa toimintaympäristöissä ja yhteistyössä oppilaitosten, työllisyyspalvelujen ja hyvinvointialueen kanssa.

Multamäen leirikeskuksessa vapaa-aikapalvelut mahdollistaa monipuolisen leiri-, kurssi- ja koulutustoiminnan järjestämisen sekä tarjoaa puitteet erilaisten ryhmien, järjestöjen, yritysten ja perheiden vapaa-ajanviettoon. Leirikeskus tukee lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tarjoamalla turvallisen ja luonnonläheisen ympäristön oppimiselle, yhdessäololle ja harrastamiselle. Keskukseen järjestetään kunnan omia leirejä sekä koulujen, oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen ryhmäytymispäiviä ja leirikouluja. Leirikeskusta ympäröi Multamäen virkistysalue, jossa ylläpidetään luontopolkua, luontoportaita sekä kahta taukopaikkaa, joista toisen yhteydessä sijaitsee kulttuurihistoriallinen Struven ketjun mittauspiste. Kunnanhallitus on päättänyt (8.6.2026 § 162) laittaa leirikeskuksen myyntiin, mutta sen ylläpitokulut arvioidaan mukaan talousarvioon siihen saakka, kunnes kohde tosiasiallisesti myydään. Vuonna 2027 toimintaa leirikeskuksessa jatketaan normaalisti mahdolliseen myynnin toteutumiseen saakka.

Henkilöstösuunnitelma

Vapaa-aikapalveluissa työskentelee vuoden 2027 henkilöstösuunnitelman mukaan 10 vakituista ja 3 määräaikaista työntekijää, yhteensä 12,5 henkilötyövuotta. Lisäksi henkilöstösuunnitelman määräaikaishenkilöihin on varattu vuodelle 2027 resurssi noin 10 nuoren kesätyöllistämiseen leiritoiminnassa.

Palvelujen päivittämiseksi, muuttuviin tarpeisiin vastaamiseksi ja työn tehostamiseksi vapaa-aikapalvelujen henkilöstön työtehtäviä on järjestelty vuoden 2026 aikana uudelleen työtehtäviä ja työnkuvia muokkaamalla ja työ jatkuu vuoden 2027 aikana.

Ruokapalvelut

Ruokapalvelun tilojen ja tuotantoprosessin uudistaminen

Ulkopuolisen asiantuntijan tekemässä eri toimintamallien välisessä kustannusvertailussa kustannustehokkaammaksi tuotantoprosessimalliksi osoittautui kylmäruoanvalmistus. Keskuskeittiön suunnittelun osalta pyritään tehokkaisiin ja toimiviin tilaratkaisuihin. Suuri merkitys tulee olemaa tuotekehitystyöllä, jolla tullaan uudistamaan koko reseptiikka. Toimiva reseptiikka on avainasemassa helpottamassa ja mahdollistamassa uuden toimintatavan jouhevaa haltuunoton.

Henkilöstösuunnitelma

Ruokapalvelun henkilökunta koostuu 35 työntekijästä, joista 26 on vakituksessa ja 9 määräaikaisessa toimesta. Henkilöstön keski-ikä on 48,25 vuotta. Ruokapalveluhenkilöstössä eläköitymiset ovat tasaantuneet. Henkilöstöstä viisi henkilöä on 60-64 vuotiaita. Osa-aikaiseen työskentelyyn siirtymiseen ennen eläköitymistä tulee varautua. Osa-aikaisiin tehtäviin henkilöstön löytyminen on

ollut haasteellista. Henkilöstön saatavuuteen liittyvien haasteiden vuoksi ruokapalveluissa on turvauduttu edelleen ostopalveluihin astiahuollon tehtävissä (1 htv/vuosi).

Jatkossa tulee tarkasteltavaksi mahdollisen yhteistyön lisääminen Laukaan teknisten tukipalvelu Oy:n kanssa, joissa eri työtehtäviä voitaisiin yhdistää yhdistelmätyöntekijän tehtäväkokonaisuudeksi. Tämä mahdollistaisi henkilöstöressurssien joustavamman hyödyntämisen ja osa-aikaisten työtehtävien tarkoituksenmukaisen järjestämisen.

Koulutussuunnitelma

Ruokapalvelun henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään hyödyntämällä talon sisällä olevaa osaamista ja järjestämällä alan ajankoh-taiskoulutusta muun muassa yhdessä elintarviketeollisuuden yhteistyökumppanien kanssa. Yleisteema on edelleen toimiva työyhteisö ja toimivat pelisäännöt.

3.3.3 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
Kuntatalouden tasapaino vahvistuu: <i>Palvelut järjestetään lain edellyttämällä tavalla ja lain tavoitteiden mukaisesti talousarvion tasapainotustoimet toteuttaen</i>	<i>Palveluissa on tarvittava ja lakisääteinen määrä kelpoista henkilöstöä. Lain asettamat tavoitteet toiminnalle täyttyvät. Lain mukaisia mitoituksia noudatetaan. Taloutta tasapainotetaan ja lakisääteiset tehtävät priorisoidaan. Palvelut kohdennetaan tarpeiden mukaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.</i>	<i>Mitoitusten ja palveluiden toteutumista seurataan. Poikkeamien raportointi, seuranta ja reagointi tarvittaessa. Asiakaspalautteiden ja asiakaskyselyjen tulokset.</i> <i>Budjetin toteuma.</i> <i>Tarvekartoitukset.</i> <i>Toimintasuunnitelmat</i>	<i>Lähtötaso: Sivistyspalveluissa toimitaan lain edellyttämällä tavalla ja lain tavoitteiden mukaisesti. Lakimuutoksiin reagoidaan ja niitä ennakoidaan. Lakisääteiset tehtävät priorisoidaan. Talousarviota noudatetaan.</i> <i>Tavoitetaso: Poikkeamia ei synny.</i>

	<i>Tilojen käytössä pyritään maksimaaliseen tehokkuuteen.</i>		
Henkilöstön hyvinvointi paranee: <i>Tuemme henkilöstöä ja johtamista.</i>	<i>Osallistutaan työhyvinvointikyselyyn</i> <i>Toteutetaan edellisen työhyvinvointikyselyn pohjalta tehdyt suunnitelmat ja rakenteet työhyvinvoinnin parantamiseksi.</i>	<i>Työhyvinvointikyselyn tulokset verrattuna edellisiin tuloksiin</i> <i>Toteutuneet toimenpiteohjelmat</i> <i>Palautekysely esihenkilöille</i>	<i>Lähtötaso: Edellisen työhyvinvointikyselyn tulokset, henkilöstön poissaolojen nykyinen määrä.</i> <i>Tavoitetaso: Edellistä kyselyä paremmat tulokset, henkilöstön poissaolot vähenevät.</i>
Asiakastyytyväisyys paranee: <i>Tarjoamme lämminhenkisiä ja kannustavia kohtaamisia, toimimme rohkaisevasti, myönteisesti ja arvostaen. Palvelut järjestetään pitkäkestoisesti kestäväällä tavalla.</i>	<i>Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen eri koulutusasteilla ja palveluissa</i> <i>Kaikissa kohtaamisissa toteutuva toimintakulttuuri</i> <i>Uudistuvien toimintatapojen tiedotus (omatoimikirjasto, palveluiden keskittäminen ja rajaaminen, oppimisen tuen uudistus)</i>	<i>Kouluterveyskyselyt</i> <i>Palaute- ja asiakaskyselyt</i> <i>Henkilöstökyselyt</i>	<i>Lähtötaso: Aiempien kyselyiden tulokset.</i> <i>Tavoitetaso: Tulokset paranevat.</i>

3.3.4 Riskienhallinta

Sivistyspalveluiden sisäinen valvonta ja riskien hallinta järjestetään kunnanvaltuuston hyväksymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaisesti (15.2.2021 § 1). Riskianalyysi on tehty sivistyspalveluiden johtoryhmässä, ja uusitaan

vuosittain. Lisäksi sivistyspalveluiden eri palvelualueilla ja yksiköissä toteutetaan omaa riskienhallintaa palvelualueen ohjeiden ja suunnitelmien mukaisesti.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelujen merkittävin kustannuserä ovat henkilöstökustannukset, jotka ovat suoraan riippuvaisia lasten ja perheiden palvelutarpeista ja näissä tapahtuvista muutoksista. Hen-

kilöstön äkilliset sairauspoissaolot tuottavat merkittäviä vaikutuksia toiminnan järjestämiseen arjessa. Riskienhallinnan tärkeimmät keinot ovat riittävän henkilöstömäärän turvaaminen, ennalta-

ehkäisevien toimintamallien hyödyntäminen lapsiryhmissä sekä ajantasaiset ennakointi- ja ennusteisiin perustuva varhaiskasvatuspaikkojen suunnittelu. Varhaiskasvatuksessa riskinä on myös palvelutarpeen kysynnän ennakoitua suurempi, äkillinen tarve, johon on vastattava varhaiskasvatuslain mukaisesti. Myös erilaiset poikkeustilanteet aiheuttavat riskejä toiminnan toteuttamiselle, koska palvelua on tuotettava poikkeavista olosuhteista huolimatta. Kokonaisuudessaan palveluntuottamisen edellytykset on turvattava ja pyritävä minimoimaan riskejä, jotka aiheuttaisivat esteitä tai katkoksia palvelun tuottamiselle. Myös henkilöstön vaihtuvuus on toiminnan riski, joilla on vaikutuksia asiakaskuntaan sekä varhaiskasvatuksen henkilöstöön. Äkilliset henkilöstövaihdokset muodostavat riskin erityisesti alalla, jossa henkilöstön saatavuus ainakin paikoitellen on valtakunnallisesti heikolla tasolla. Varhaiskasvatuksen toiminnassa tunnistetaan erilaiset riskit ja uhat, ja tehdään jatkuvaa varautumista. Turvallisuusriskejä pyritään arvioimaan, ennakoimaan ja

minimoimaan jatkuvalla valvonnalla, seurannalla ja ohjeita päivittämällä. Varhaiskasvatuksessa tehdään jatkuvaa riskien arviointia ja hallintaa, arvioinnit ja ilmoitukset poikkeamista kirjataan Rego-järjestelmään.

Laukaassa noin 40% varhaiskasvatuspalveluista tuotetaan yksityisesti. Yksityiseen varhaiskasvatukseen liittyvä ja tarkasti huomioon otettava riski on yksityisen varhaiskasvatuksen kustannuskehitys ja palvelusetelimenojen ennustettavuus. Mikäli palvelusetelin arvo ei riitä kattamaan palveluntuottajien kasvaneita kuluja, riskinä on yksityisten päiväkotien toimintaedellytysten heikentyminen, jolloin vastuu palvelun järjestämisestä siirtyy kunnalle. Tämä saattaa aiheuttaa tehtyyn taloussuunnitelmaan äkillisiä lisäkustannuksia ja toimitilapaineita. Kulujen kasvua pyritään seuraaman säännöllisesti ja tarkasti, tulevia muutoksia ennakoiden.

Perusopetuspalvelut

Perusopetuspalveluissa merkittävin kustannuserä ovat henkilöstökustannukset, ja ne ovat suoraan riippuvaisia annetun opetuksen määrästä. Usean vuoden ajan opetuksen määrä ja erityisesti erityisen tuen sekä oppilaiden ohjaajapalveluiden järjestäminen nykyisessä laajuudessa on ollut valtion kohdeavustuksien varassa. Tämän rahoituksen vähennyttyä toiminta tulee sopeuttaa vähenevään rahoitukseen. Riskienhallinnan tärkein keino on ajantasaiset oppilasennustetiedot, ja niihin perustuvat arviot opetusryhmien muodostamisesta ja annettavan opetuksen määrästä. Ennusteet on tehty keväällä 2025, ja ne perustuvat väestörekisterin syntyvyys- ja osoitetietoihin. Tiedot tarkistetaan keväällä 2026 ennen sivistyslautakunnan päätöstä lukuvuoden 2026-2027 opetusresursseista.

Oppilasmäärän muutokset liittyvät myös muihin suuriin kustannuseriin palvelujen ostoissa, kuten koulukuljetuksissa ja ruokapalvelukuluissa. Perusopetuspalveluissa jokaisen tulosyksikön esimies vastaa oman tulosyksikkönsä pysymisestä talousarvion raamissa ja seuraa toteumaa kuukausittain. Osana koko sivistystoimen talousseurantaa koonti perusopetuspalveluiden toteumaennusteesta tehdään neljännesvuosittain perusopetuksen suunnittelijan toimesta. Toiminnallisesta näkökulmasta riskienhallinta perustuu ajantasaisiin ja sädösten mukaisiin turvallisuutta koskeviin suunnitelmiin sekä niiden harjoitteluun ja kehittämiseen. Osana koulujen toimintasuunnitelmia koulut raportoivat sivistyslautakunnalle vuosittain suunnitelmista ja niiden toteutumisesta.

Lukio

Lukiokoulutukseen liittyvistä riskeistä keskeisin on kuntatalouden tiukkuus. Taloustilanne näkyy

Laukaan kunta

kurssitarjonnan suppeutena, ja myös siten, että oppimisen edellytykset isoissa ryhmissä ovat heikentyneet. Opetustarjonta ja ryhmäkoot vaikuttavat lukiolaisten onnistumiseen ylioppilaskirjoituksissa heikentäen heidän korkeakouluasteelle pääsyä.

Opetussuunnitelma edellyttää tiivistä yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa, muiden koulutustarjoajien kanssa sekä elinkeinoelämän ja työelämän kanssa. Velvoitteisiin vastaaminen on haasteellista ilman lisärahoitusta.

Lukiolaki ja opetussuunnitelma korostavat oppimisen tuen ja erityisopetuksen velvoitetta sekä opinto-ohjauksen henkilökohtaistamista ja riittävyyttä. Velvoitteisiin vastaaminen on tähän asti

ollut mahdollista ulkopuolisen rahoituksella. Hanke-rahituksen päätyttyä, oppimisen tukeen ja opinto-ohjaukseen olisi välttämätöntä saada lisäresurssia kunnan toimesta.

Kuntatalouden tiukkuuden lisäksi lukiokoulutuksen riskejä ovat mahdolliset kouluyhteisön kohtaamat akuutit uhkat ja hätätilanteet. Niihin valmistaudutaan opetushenkilöstöä ja opiskelijoita perehdyttämällä. Myös mahdollisten epidemioiden vaikutuksista opetusjärjestelyihin ja ylioppilaskirjoitusten koejärjestelyihin pyritään tiedottamaan kulloisenkin tilanteen vaatimalla tavalla. (Vrt. Rego-järjestelmä.)

Kansalaisopisto

Talouden säästötoimet aiheuttavat sekä taloudellisia että toiminnallisia riskejä. Taloudellisia riskejä ovat opetustuntimäärän vähenemisestä aiheutuva valtionosuuden väheneminen sekä pienemmät kurssimaksutuotot. Keskeinen taloudesta johtuva toiminnallinen riski on kurssitarjonnan muuttuminen suppeaksi ja ns. stabiiliksi vaikiintuneiden kurssien tarjonnaksi, minkä myötä opiston rooli harrastamis- ja opiskelumahdollisuuksia tarjoavana, sekä hyvinvointia edistävänä ja ennaltaehkäisevänä toimijana heikentyy. Kuntalaisten mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen ja hyvinvoinnista huolehtimiseen heikentyvät.

Riskejä pyritään hallitsemaan suunnittelemalla mahdollisimman monipuolinen kurssitarjonta käytettävissä olevilla resursseilla.

Kansalaisopiston toiminnan järjestämiseen vaikuttavia muita riskejä ovat äkilliset kriisi- ja uhkatilanteet ja niihin varautuminen. Riskejä pyritään hallitsemaan tiedottamalla ja ohjeistamalla poikkeustilanteen toimintatavoista sekä mahdollisuuksien mukaan niihin varautumalla. Henkilöstölle pyritään tarjoamaan koulutusta toiminnassa tapahtuvien muutosten haltuunottoon.

Kirjasto

Kirjaston toimintaan liittyvistä riskeistä keskeisin on kuntatalouden tilanne. Taloudellinen tiukkuus näkyy kaikessa toiminnassa, ja uhkana on se, ettei kirjasto pysty toteuttamaan kaikkia lakisääteisiä tehtäviään.

Myös erilaiset häiriötilanteet kuormittavat henkilöstöä. Henkinen kuormitus sekä säästöjen vaatima vartiointipalvelun niukkuus ja huono tarjonta tuovat paineita.

Vapaa-aikapalvelut

Talouden säästötoimet aiheuttavat sekä taloudellisia että toiminnallisia riskejä. Vapaa-aikapalvelujen toimintaan liittyviä riskejä ovat muun muassa palvelujen saatavuuden ja yhdenvertaisuuden heikkeneminen sekä haavoittuvassa asemassa olevien

kuntalaisten tuen väheneminen. Liikuntapaikkoihin kohdistuvat ilkivalta, säätuhot ja muut vahingot voivat aiheuttaa ennakkoimattomia korjaustarpeita, ja taloudellisten resurssien rajallisuus vaikuttaa

korjaustoimenpiteiden toteuttamismahdollisuuksiin ja sitä kautta olosuhteiden käytettävyyteen.

Tilojen käyttöön liittyviä riskejä ovat muun muassa tilojen väärinkäyttö sekä niissä tapahtuvat vahingot. Riskejä hallitaan ohjeistuksella, valvonnalla ja turvallisuuteen liittyvillä toimintamalleilla. Toiminnan järjestämiseen vaikuttavia muita riskejä ovat äkilliset kriisi- ja uhkatilanteet ja niihin varautuminen. Riskejä hallitaan tiedottamalla ja ohjeistamalla poikkeustilanteiden toimintatavoista sekä varautumalla ennakoitaviin tilanteisiin. Henkilöstölle tarjotaan tukea ja mahdollisuuksien mukaan koulutusta toiminnassa tapahtuvien muutosten hallintaan.

Henkilöstöresurssien väheneminen ja toiminnan muutokset voivat lisätä henkilöstön kuormittumista sekä aiheuttaa riskejä tehtävien jatkuvuu-

delle, hallinnollisille prosesseille ja taloudelle. Riskejä hallitaan selkeyttämällä tehtäväkuvia ja vastuuta, digitalisoimalla ja automatisoimalla prosesseja sekä integroimalla järjestelmiä mahdollisuuksien mukaan.

Vapaa-aikapalveluiden riskejä hallitaan talouden ja toiminnan tiiviillä seurannalla, henkilöstön työhyvinvointia tukemalla, muutoksista tiedottamalla, yhteistyötä lisäämällä, palvelutarpeita ja toiminnan vaikuttavuutta arvioimalla sekä kohdentamalla resursseja eniten tukea tarvitseville kuntalaisille. Riskienhallintaa toteutetaan Rego-järjestelmän avulla, jossa olennaiset riskit on tunnistettu ja arvioitu.

Tunnusluvut

Varhaiskasvatuspalvelut

Tunnusluvut	TA/M 2025	TA2026	TP2026	TA2027
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä	1015	1050	1003	962
- kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	616	644	588	545
- yksityisessä ostopalveluissa	34	36	42	42
- palvelusetelillä	350	370	373	375
Esiopetus yhteensä	190	175	207	193
- kunnallisessa esiopetuksessa	120	110	130	115
- yksityisessä ostopalvelussa	5	5	4	5
- palvelurahalla esiopetuksessa	65	55	73	73
Lasten kotihoidon tuki, lapsia 31.12	120	110	203*	124
Muille kunnille myytävät varhaiskasvatuspaikat	13	12	14	13
Muilta kunnilta ostetut varhaiskasvatuspaikat	6	5	7	8

*TP2026-luku sisältää myös joustavalla ja osittaisella hoitorahalla olevat lapset eikä ole vertailukelpoinen.

Perusopetus

Tunnusluvut: Perusopetus	TP 2024	TP 2025	TA 2026 (alkup)	TA 2027
Perusopetuksen oppilasmäärä luokat 1-9	2823	2745	2660	2560
Vuosiviikkotunnit	5432	5662	5582	5508
Koulujen esiopetuksen oppilaiden määrä	36	33	36	30
Esiopetuksen kustannukset euroa/esiopetuksen oppilas	4735	9594	8615	7643
Kuljetusoppilaiden määrä	970	905	931	897
Koulukuljetuskustannukset euroa / kuljetusoppilas	2286	2542	2450	2463
Kiinteistömenot euroa / oppilas	3565	3904	3787	3556
Ruokapalvelumenot euroa / oppilas	730	728	734	703
Vuosiviikkotuntien määrä/oppilas	1,92	2,06	2,10	2,07
Kustannukset / vuosiviikkotuntia	6148	6082	5972	5992
Perusopetuksen kustannukset euroa / oppilas	11680	12545	12533	12407

Kansalaisopisto

TUNNUSLUVUT	TP 2025	TA 2026	TA 2027
Kansalaisopisto			
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	5202	4300	4100
Kurssilaisten määrä (brutto)	2506	2100	1980
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	216	140	130
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	12	12	12
Prosessinäkökulma			
VO=valtionosuus (valtionosuustunnit)	273.997	245.000	256.000
Käyttökustannukset/ opiskelija (VO huomioiden)	193 (83)		
Kustannukset/oppitunti (VO huomioiden)	93 (40)		
Taiteen perusopetus			
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	664	570	600
Kurssilaisten määrä	203	180	180
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	22	17	18
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	9	10	9
Prosessinäkökulma			
Käyttökustannukset/ opiskelija	64		
Kustannukset/oppitunti	20		

Kirjastopalvelut

Tunnusluku	TP2025	TA2026	TA2027
Kirjastokäynnit	159 281	200 000	160 000
Aukiolotunnit	19 959	17 000	18 500
Lainaustapahtumat	358 327	350 000	350 000
Lainaajat	6 760	6700	6700
Lainat / asukas	19	19	19
E-aineistojen käyttökerrat	46681	60 000	60 000
Tapahtumat; esim. lukemisenedistäminen, satutunnit, teemapäivät ym.	68	70	80
Käyttäjäkoulutukset (ennen nimellä ryhmien opetustunnit); esim. tiedonhankinta, kirjaston käyttö, kirjavinkkaukset ym.	85	35	40
Kirjastoaineisto, kpl	98 950	99 000	98 000
Vuosihankinta, kpl	2 867	2500	2500
Bruttomenot / asukas (€)	67	65	59
Aineistomenot / asukas (€)	3,7	5	4,7

Vapaa-ajan palvelut

TUNNNUSLUVUT	TP 2025	TA/M 2026	TA 2027
Vapaa-ajan palvelut			
Henkilökunta: vakinaiset (htv)	11,9	10,5	9,5
Henkilökunta: määräaikaiset (htv)	16,4	8,5	3,25
Kausiohjaajat: leiriohjaajat, kesätyöntekijät (hlö)	58	10	10
Avustettujen järjestöjen määrä	45	32	32
Jaetut avustukset (€)	84.000	68.500	69.000
Terveysliikunnan osallistujamäärä	21 160	9 000	12 000
Leirien osallistujamäärä	286	180	250
Vapaa-ajan tilapalvelut			
Liikuntasalit: käyttövuorot/viikko	350	380	380
Kuntosalit: käyntikerrat/vuosi	56 000	32 000	40 000
Multamäen leirikeskus: käyttöpäivät/vuosi	195	320	320
Nuorisotilat: Kävijämäärä	3 300	5 000	5 500

3.4 Tekniset palvelut

Tekninen palvelualue käsittää kolme tulosyksikköä: teknisten palveluiden hallinnon, kuntarakennepalvelut sekä ympäristövalvonnan.

Teknisellä palvelualueella toimii kaksi lautakuntaa: tekninen lautakunta ja lupa- ja valvontalautakunta. Palvelualueen kolmesta tulosyksiköstä hallinto ja kuntarakennepalvelut kuuluvat teknisen lautakunnan toimialaan. Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala käsittää ympäristövalvonnan tulosyksikön.

3.4.1 Talous

Tekninen palvelualue koostuu pitkälti tukipalveluita tuottavista yksiköistä. Tulot koostuvat suurelta osin muilta hallintokunnilta sisäisinä siirtoina saatavista tuloutuksina.

Vuoden 2027 talousarviovalmistelua on tehty talouden tasapainottamisohjelman pohjalta. Talousarviossa on huomioitu organisaatiomuutoksesta aiheutuneet henkilöstökulujen vähentymiset sekä teknisten tukipalveluiden yhtiöittämisen aiheuttaneet muutokset. Näitä muutoksia on toteutettu vielä vuonna 2026.

Merkittävimpana muutoksena vuonna 2024 otettiin käyttöön uusi sisäisten vuokrien malli, joka teknisellä palvelualueella muutti toimintakatteen reilusti positiiviselle puolelle verrattuna vuosiin 2022 ja 2023. Sisäiset vuokrat ovat kuitenkin muilta hallintokunnilta tulevaa sisäistä vuokratuloa. Sisäisten vuokrien uudistuksella on nollavaihtus kunnan kokonaistalouteen.

Talouden tasapainottamisohjelman seurauksena vuoden 2027 talousarvio kattaa vain välttämättömät menot. Kehittämistoimia tehdään pääasiassa omana työnä ja ulkoisia asiantuntijapalveluita käytetään vain välttämättömissä palveluissa.

Sopeutusohjelman täytäntöönpanolla on myös vaikutuksia henkilöstöön, jotka vaikuttavat mm. tehtävänkuviin ja tehtäväjärjestelyihin. Palvelujen tuottamis- ja toteutustapojen muutoksella on vaikutusta työtehtävien suorituspaikkaan.

Teknisen toimen perustehtävänä on toteuttaa ja tukea kunnan sisäistä ja ulkoista palvelutuotantoa. Tavoitteena on kehittää ja rakentaa kunnan infraa, rakentaa ja ylläpitää laadukkaita toimitiloja sekä tarjota puhtauspalveluja kunnan eri toimialoille. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään huomiota suunnitteluun ja rakentamisen laatuun ja asiakaslähtöiseen toimintatapaan.

Teknisellä palvelualueella merkittävin muutos on ollut teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen. Yhtiöittäminen toteutettiin huhtikuussa 2025. Toiminnan periaatteena kunnan 100 % omistama in-house-yhtiö, jolta kunta tilaa tukipalvelutehtävät. Yhtiöittäminen koski kaikkia kunnan teknisiä tukipalveluita viranomaistehtäviä ja sopimushallintaa lukuun ottamatta. Yhtiöittämisellä tavoitellaan prosessien tehostamista mm. liikuntapaikkojen hoidon, kiinteistönhoidon, katujen aurauksen, kuljetuspalvelujen, siivous- ja puhtauspalvelujen, vahtimestaripalvelujen ja vartiointin osalta. Yhtiöön on siis viety myös palveluita, jotka eivät aiemmin olleet teknisen palvelualueen toimintaa. Yhtiön ja kunnan talousarvioprosesseja viedään rinnakkain, jotta kunnan edellyttämiin palveluihin tulee määriteltyä riittävät resurssit palvelutasosopimuksissa. Yhtiöittämisellä tavoitellaan 20 % kustannussäästöä sekä ostopalvelujen hinnan alentamisen, ostomäärän sekä toteutettavan palvelutasotarkastusten kautta.

Vuoden 2024 aikana keittiöpalveluverkko ja valmistusprosessit on tarkasteltu tavoitteena investointitarpeen merkittävä alentaminen. Selvityksen lopputuloksena tavoitellaan tuotantotavan muutosta kylmävalmistukseen. Uuden ruokapalvelukeskuksen hankesuunnittelutyöryhmä valmisteli hankesuunnitelman, joka hyväksyttiin joulukuun 2024 valtuustossa. Päätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen, josta tuli valituksen hylkäävä päätös. Investointia päästään toteuttamaan vuonna 2027.

Vallitsevassa kunnan taloudellisessa tilanteessa on löydettävä keinoja riittävän kunnossapitotason säilyttämiseksi niin infran, kuin kiinteistöjenkin

suhteen, vaikka resurssit ovat tiukilla. Teknisten tukipalvelujen yhtiöittämisellä pyritään tähän tavoitteeseen.

Teknisten palveluiden talous

	TP 2025	TAM 2026	TA 2027	Muutos €	Muutos %
Toimintatuotot					
Teknisten palveluiden hallinto	116 565	50 000	50 000	0	0 %
Kuntarakennepalvelut**	21 727 760	20 886 320	16 669 912	-4 216 408	-20 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 919 756	3 055 250	0	-3 055 250	-100 %
Ympäristövalvonta	828 241	762 110	754 143	-7 967	-1 %
Yhteensä	27 592 322	24 753 680	17 474 055	-7 279 625	-29 %
Toimintakulut					
Teknisten palveluiden hallinto	-1 185 007	-1 047 210	-991 073	56 137	-5 %
Kuntarakennepalvelut**	-13 479 741	-11 981 130	-11 708 144	272 986	-2 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	-4 355 466	-2 921 560	0	2 921 560	-100 %
Ympäristövalvonta	-1 587 473	-1 478 960	-1 556 680	-77 720	5 %
Yhteensä	-20 607 687	-17 428 860	-14 255 897	3 172 963	-18 %
Toimintakate*					
Teknisten palveluiden hallinto	-1 068 442	-997 210	-941 073	56 137	-6 %
Kuntarakennepalvelut**	8 248 019	8 905 190	4 961 768	-3 943 422	-44 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	564 290	133 690	0	-133 690	-100 %
Ympäristövalvonta	-759 232	-716 850	-802 537	-85 687	12 %
Yhteensä	6 984 635	7 324 820	3 218 158	-4 106 662	-56 %

*Tulosyksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

**Vertailuvuosien osalta luvut on päivitetty vastaamaan vuoden 2027 organisaattiorakennetta.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Teknisten palveluiden talousarvio sisältää täysimääräisesti talouden tasapainottamisohjelma 2.0:ssa ja 3.0:ssa päätetyt toimenpiteet.

3.4.2 Palvelujen järjestäminen

Hallinto

Talouden sopeuttamisohjelman myötä Laukaan kunnan organisaatorakenteeseen tuli muutoksia vuosien 2025 ja 2026 aikana. Muutoksilla pyritään selkiyttämään työnjakoa ja vastuita sekä joustavoittamaan henkilöstön käyttöä ja lisäämään siten toiminnan tehokkuutta uusien tulosityksiköiden sisällä.

Teknisellä palvelualueella tämä muutos vaikutti hallinnon, suunnittelun, paikkatietopalvelun, tilapalveluiden ja yhdyskuntatekniikan tulosityksiköihin. Paikkatietopalvelu sijoitettiin maankäytön ja kaavoituksen tulospaikan yhteyteen ja suunnittelu toteutetaan jatkossa osana muita tulosityksiköitä. Tulosityksikön nimi muutettiin muutoksien myötä Teknisen palvelualueen hallinnoksi.

Teknisen palvelualueen hallinto –tulospaikka vastaa teknisen palvelualueen hallinto- ja talouspalveluista. Tehtäviin kuuluvat teknisen palvelualueen ja lautakunnan päätöksenteon valmistelu ja päätösten toimeenpano tehtävät. Yksikkö vastaa hallinnon ja talousasioiden koordinoinnista, seurannasta, toiminta- ja menettelytavoista, kehittämisestä sekä raportoinnista.

Tulosityksikön vastuualueeseen kuuluvat usean kunnan yhteistyönä hoidettavat viranomaistehdävät ja toiminnot joukkoliikenteen ja jätehuollon alueella. Tekninen hallinto osallistuu Jyväskylän kaupungin organisaatiossa toimivien seudullisten toimielimien, joukkoliikennejaoston ja jätelautakunnan ohjausryhmien työskentelyyn.

Jyväskylän seudun joukkoliikenteen käytännön järjestämistehtävistä vastaa Jyväskylän kaupunki. Päättävänä elimenä joukkoliikenneasioissa toimii Jyväskylän seudun joukkoliikennelautakunta, jossa Laukaalla on yksi (1) jäsen.

Paikallisliikenteen kustannuksissa jakoperusteena käytetään kuntien toteutuneita matkustajamääriä. Laukaan osuus matkoista on 6,5 prosenttia. Hallinnon ja erilaisten kehitysprojektien kuluissa jakoperusteena on kuntien asukasluku, josta Laukaan osuus on 9,12 prosenttia. Laukaan kunnan joukkoliikenteen maksuosuudeksi vuodelle 2027 on arvioitu 732.000 euroa Jyväskylän seudun joukkoliikennelautakunnassa.

Joukkoliikenteen tärkeimpiä tulonlähteitä ovat asiakastulot sekä valtionavustukset. Menoja syntyy liikennöinnistä, joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksista ja seutuliikenteen nousukorvauksista.

Epävarmuustekijöitä joukkoliikenteen talousarviossa ovat tulopuolella matkamäärien kautta tulevien asiakastulojen kehittyminen. Mikäli talollinen tilanne sitä edellyttää, niin lippujen asiakashinnoihin saattaa tulla korotuksia, liikennetarjonta supistetaan, edellisten yhdistelmäratkaisua pohditaan tai kuntien maksuosuuksia lisätään.

Liestuore-Laukaan –palveluliikenteen linja on kunnan järjestämää sisäistä liikennettä. Liikennöinti kilpailutettiin vuonna 2026. Lievestuore-Laukaa linjan kustannuksiksi vuodelle 2027 on arvioitu 100.000 euroa, josta valtionavun jälkeen on arvioitu jäävän kunnan maksettavaksi 600.00 euroa.

Yksityistieavustukset sisältyvät yhdyskuntateknisten palvelujen talousarvioon, jossa avustusten sopeuttaminen jaksotettuna on ollut osa talouden tasapainottamista. Vuonna 2027 yksityistieavustuksiin on varattu 70.000 euroa.

Henkilöstösuunnitelma

Teknisten palveluiden hallinnon henkilöstö koostuu teknisestä johtajasta.

Kuntarakennepalvelut

Yhdyskuntatekniset palvelut

Yhdyskuntateknisten palvelujen tulospaikka vastaa Laukaan kunnan hallintaan kuuluvien katujen ja valaistuksen ylläpidosta sekä niiden rakentamisesta. Yksikön tehtäviin kuuluu myös viher-, satama- ja liikennealueiden ylläpito ja rakentaminen. Lisäksi yhdyskuntatekniset palvelut vastaa kunnan hulevesiverkostosta ja rakentaa kunnallistekniikan Laukaan Vesihuolto Oy:lle. Yllä mainitut työt tilataan Laukaan Tekniset tukipalvelut Oy:ltä

Yhtenä Laukaan kunnan talouden tasapainottamisohjelman konkreettisena toimenpiteenä Laukaan kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 25.9.2023 yhtiöittää Laukaan kunnan tekniset tukipalvelut. Laukaan kunnan 100% omistama in-house yhtiö *Laukaan tekniset tukipalvelut Oy* aloitti toimintansa 1.4.2025. Yhtiön palvelukseen siirtyi aluksi yhdyskuntatekniikan tulosityksiköstä

12 henkilöä ja vuonna 2026 lisäksi maanrakennuspalveluiden henkilöstö. Laukaan tekniset tukipalvelut Oy tuottaa lähes kaikki yhdyskuntatekniikan tulosityksikölle osoitetut kunnossapitotehtävät.

Hankalan taloustilanteen edelleen jatkuessa joudutaan tulevaisuudessa tarkastelemaan palvelutasoa ja palvelun tuotantoon käytettäviä resursseja.

Yhdyskuntateknisten palveluiden investointiohjelmassa on tulevana vuonna huomioitu maankäytön esittämät toiveet sekä katuomaisuuden korjausvelan pienentäminen.

Henkilöstösuunnitelma

Yhdyskuntateknisissä palveluissa ei ole henkilöstöä vuonna 2027. Vastuullisena toimii tekninen johtaja.

Tilapalvelu

Tilapalvelun tulospaikka vastaa kunnan suorassa omistuksessa olevan rakennuskannan tilalahallinnasta. Rakennutamme, ylläpidämme ja vuokraamme tiloja kunnan palvelualueiden sekä ulkoisten vuokralaisten, kuten Keski-Suomen hyvinvointialueen käyttöön. Hyvinvointialueelle vuokrattavat kokonaiset kiinteistöt siirtyvät kehitysyhtiölle vuoden 2027 alusta yhtiöittämisvelvoitteen myötä. Vuokraamme kunnan palvelualueiden käyttöön soveltumattomat, mutta muuten käyttökelpoiset tilamme markkinoille.

Tilapalvelun toiminnan keskiössä on rakennetun kiinteistöomaisuuden arvon ja käytettävyyden säilyttäminen. Tiukassa taloustilanteessa ja säästöpainneiden alla on kiinteistöomaisuuden kunnossapidosta kuitenkin tingittävä ja tämä johtaa suoraan hankitun omaisuuden arvon alentumiseen ja korjausvelan kasvamiseen. Kiinteistöomaisuuden tekninen arvo vuoden 2025 lopussa oli noin 201

miljoonaa euroa ja yhden prosentin vuosikulumalla laskettuna ilman kunnossapittoa kiinteistöomaisuuden arvo alenee ja korjausvelka kasvaa yli 2 000 000 euroa vuodessa.

Kiinteistönhoidolla vastataan rakennetun kiinteistöomaisuuden elinkaaren aikaisista hoito- ja huolto-tehtävistä. Talouden tasapainottamisohjelmassa esitetyn teknisten palveluiden yhtiöittämismallin toteutumisen myötä kiinteistönhoidon palvelut kokonaisuudessaan ostetaan Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:ltä. Kunnan ja tukipalveluyhtiön välisessä vuoden 2027 palvelusopimuksessa kiinteistönhoidon määräraha ja taso säilyy vuoden 2026 tasolla.

Kiinteistöjen kunnossapidolla huolehditaan rakennusten elinkaaren aikaisista korjaustehtävistä. Tämän lisäksi toteutetaan muiden palvelualueiden tilaamia toiminnallisia muutostyökorjauksia ja pienimuotoisia investointihankkeita. Vuoden 2024 talouden tasapainottamisohjelmassa esitetyn teknisten palveluiden yhtiöittämismallin toteutumisen myötä

kunnossapidon palvelut kokonaisuudessaan ostetaan Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:ltä. Kunnan ja tukipalveluyhtiön välisessä vuoden 2027 palvelusopimuksessa kiinteistöjen kunnossapidon määrärahaa on hiukan korotettu vuoteen 2026 verrattuna.

Rakennuttamisella ja tilahallinnalla vastataan ja huolehditaan teknisen asiantuntijan roolissa talonrakennusinvestointihankkeiden hankesuunnittelu- vaiheesta sekä rakennuttajan roolissa hankkeen toteutuksesta: suunnittelun ohjauksesta aina takuajan loppuun saakka. Investointihankkeiden kokonaisuuden lisäksi toiminto vastaa kunnan kiinteistöomaisuuden keskitetystä tilahallinnasta ja vuokraustoiminnasta. Tilapalvelun tiedottamis- ja asiakaspalvelutehtäviin liittyvät kokonaisuudet kuuluvat myös tulospaikan tehtäviin.

Taloussuunnittelua vuodelle 2027 on tehty tiiviissä yhteistyössä Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n kanssa, jolta myös ostetaan yllä mainittuja tehtäviä.

Tilapalvelun tilavuokrajärjestelmän sisäinen vuokra koostuu kiinteistön ylläpito- ja pääomavuokrasta. Sisäisesti vuokrattua tilaa on 75 930 m².

Ylläpitovuokra sisältää hallinnon, kiinteistönhoidon, normaalin kunnossapidon, energiat sekä puhtauspalvelut läpilaskutuksena. Ylläpitovuokra perustuu kiinteistöittäin edellisen päättyneen vuoden toteumaan.

Henkilöstösuunnitelma

Tilapalvelussa ei ole henkilöstöä. Vastuullisena toimii tekninen johtaja.

Pääomavuokra pohjautuu rakennusten teknisiin arvoihin, jotka päivitettiin toukokuun 2026 alussa vastaamaan vuoden 2025 lopun tilannetta. Pääomavuokran korkotuottona käytetään 6 % tuottovaatimusta. Vuokrien määrittämisessä nyt myös Leasing rahoituksella valmistuneiden rakennusten pääomavuokrat pohjautuvat samaiseen laskentatapaan kuin suoraomisteisissa rakennuksissa eli vuokra lasketaan rakennusten teknisistä arvoista nyt annettulla 6 % tuottovaatimuksella. Hirviareenan osalta pääomavuokran osuus sama kuin kunnan vuokrantajalle maksama pääomavuokra eli ilman tuottovaatimusta.

Kunnan ulkopuolisille toimijoille vuokrattaessa pääoman korko määritellään tapauskohtaisesti ja se on 2-4 prosenttia, jotta vuokrahinnoittelu vastaa markkinahintaa. Keskiarvo koko rakennuskannan pääomavuokralle on 10,14 €/htm².

Keski-Suomen hyvinvointi alue käyttää vuokrasopimustensa optiovuoden vuonna 2026 Lievestuoreen lakkautettavaa terveysasemaa lukuun ottamatta. Tilat siirtyvät pääosin kehitys- ja vuokrakotiyhtiölle yhtiöittämisvelvoitteen myötä vuoden 2027 alusta.

Vaikka tiukka taloustilanne ja kiinteistön ylläpitokulujen leikkaaminen tulee näkymään kiinteistöjen ja niiden alueiden ylläpidon laadussa. Turvallisuuteen ja terveellisyysliittävistä ylläpitotehtävistä ei tingitä.

Ympäristövalvonta

Ympäristövalvonta tuottaa ympäristöterveydenhuollon lakisääteiset viranomaispalvelut Laukaan ja Konneveden kuntien alueelle sekä ympäristösuojelun ja rakennusvalvonnan lakisääteiset viranomaispalvelut Laukaan ja Hankasalmen kuntien alueelle. Tämän lisäksi palveluja tuotetaan yhteistyösopimuksin eläinlääkintähuollon osalta Jyväskylän kaupungille (Äänekosken alueelle) ja vastavuoroperiaatteella terveysvalvonnan ja eläinsuojelun osalta Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalveluiden kanssa.

Yhteisenä toimielimenä toimii lupa- ja valvontalautakunta, jossa on neljä jäsentä Laukaasta, kolme jäsentä Hankasalmelta ja kaksi jäsentä Konnevedeltä. Vastuukuntana toimii Laukaan kunta. Lautakunta kokoontuu pääsääntöisesti 10 kertaa vuodessa.

Keski-Suomen alueella toimii maakunnallinen suureläinpäivystys, jossa alue on jakautunut kolmeen osaan. Laukaa sijaitsee itäisellä päivystysalueella ja Laukaan yksiköllä on kolme vuoroa viidestä. Pieneläinpäivystys hoidetaan ostopalvelusopimuksena Keski-Suomen alueella.

Ilmasto-ohjelman toteutuminen ja seuranta ovat kirjattuna yhtenä mittarina kunnan Liekkiä Laukaaseen kuntastrategiaan. Laukaan kunnalla on

olemassa vanha ilmastonsuojelusuunnitelma. Ilmastotyön toteutumisesta on seurattu kunnan ilmasto- ja energiatyön ohjausryhmässä, joka on tällä hetkellä tauolla.

Maankäyttö- ja rakennuslaki on korvautunut rakentamislaki ja alueidenkäyttölailla. Uusi rakennusjärjestys tuli voimaan 1.8.2026 niin Laukaassa kuin Hankasalmellakin.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskeva laki tulee muuttamaan rakennusvalvonnan toimintaa ja työtapoja. Asiaa valmistellaan valtakunnallisessa RYHTI-hankkeessa, jonka käyttöönoton aikataulu on viivästynyt. Siirtymäkausi rakennetun ympäristön digivelvoitteiden toimeenpanoon päättyy vuoden 2028 lopussa.

Lupa- ja valvontalautakunnan toiminnallinen tavoite on tuottaa yhteistoimintakuntien alueelle lakisääteiset viranomaisen lupa- ja valvontapalvelut taloudellisesti ja tehokkaasti. Palvelut tuotetaan asiakaspalveluasenteella ratkaisuhakuisesti, niin että kaikki saavat tasapuolisen lakisääteisen palvelun kullakin toimialalla.

Lupapalveluissa tavoite on huolehtia siitä, että haetut luvat valmistuvat uuden rakentamislain mukaisessa kolmen kuukauden määräajassa.

Kehittämisen painopisteet

Teknisellä palvelualueella merkittävin kehittämis kohde tulee olemaan teknisten tukipalvelujen yhtiöittämisestä ja organisaatiomuutoksesta johtuva tehtävänkuvien muutoksen sisäänajo.

Vuoden 2025 huhtikuussa aloitti toimintansa kunnan 100 % omistama inhouse-yhtiö Laukaan tekniset tukipalvelut Oy. Yhtiöittämisellä tavoitellaan prosessien tehostamista teknisten tukipalveluiden osalta. Organisaatiomuutoksena tehtiin kunnassa hallinnon keskittäminen, jossa talous- ja hallinto-tehtävät myös tekniikasta siirrettiin yhteisiin palveluihin.

Tilatehokkuuden parantaminen, jolla pyritään siihen, että tyhjästä tiloista luovuttaisiin sekä sote-kiinteistöjen tulevaisuuden hallinta selvitetään. Laukaan kunta maksaa pelkästään tyhjiillään olevista kiinteistöistä 40.000 euroa, jonka lisäksi kunnan rasisiteena on väistötila- ja lisätilakustannukset. Väistötiloista kustannus vuosittain on noin 160.000 euroa. Oma toimintaa tiivistetään ja väistötiloista luopumista edistetään. Sotekiinteistöjen osalta on sovittu sopimusten optiovuoden käytöstä hyvinvointialueen kanssa.

3.4.3 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
Kuntatalouden tasapaino vahvistuu	Tilojen, jotka eivät ole välttämättömiä kunnan peruspalvelutuo- tannolle, myyminen.	Taloudellinen säästö ylläpi- tokustannuksissa.	Säästö tavoite.
Henkilöstön hyvinvointi paranee	Turvalliset ja terveelli- set tilat.	Olosuhdepoikkeamailmoi- tukset vastaanotetaan BEM-järjestelmään.	Olosuhdeilmoitusten määrä. Sisäilmakohteiksi nimettyjen kohteiden määrä. Vasteaika korkeintaan 2 työpäivää, akuutteihin havaintoihin vastataan heti.
Palvelukulttuurin kehittäminen	Seurataan aktiivisesti lain ja asetusten täy- täntöönpanoa maan- käyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksesta	Tarkastellaan nykyisen oh- jelmistoinfran soveltumista mallipohjaiseen työskente- lyyn ja tarvittaessa tehdään markkinakartoitusta eri vaihtoehtoista mallipohjai- sen työskentelyn mahdollis- tamiseksi.	Markkinakartoituksen poh- jalta valmistaudutaan mah- dollisiin ohjelmistohankintoi- hin ja kouluttaudutaan uu- teen toimintamalliin
Kuntatalouden ta- sapainottaminen	Laukaan kunnan 100%:sti omistaman inhouse yhtiön toimin- nan jatkumisen turvaa- minen.	Yhtiön toimintamalli suun- nitellaan siten, että saavu- tetaan kustannussäästöjä. palvelutaso säilyttäen pro- sessien tehostamisen avulla.	Yhtiöittämisellä tavoitellaan säästöjä pitkällä aikavälillä yhtiölle siirtyneistä palve- luista.
Kestävä kuntata- lous, palvelukult- tuurin kehittämi- nen	Uuden tuotantoproses- simallin kehittäminen ruokapalveluissa ja so- veltaminen osaksi uutta toimintatapaa.	Toimivien ja taloudellisesti resurssiviisaisten ratkaisui- den löytäminen.	Laadukkaan, sujuvan ja te- hokkaan toimintamallin so- veltaminen tavoitteena kus- tannustehokkaampi toimin- tatapa.

3.4.4 Riskienhallinta

Kunnan omien kiinteistöjen riskejä arvioidaan suunnitelmallisen ja ohjelmoidun kiinteistöjen kuntokartoitustoiminnan avulla. Laadittavat kuntokartoitukset ovat lähtötietoja kiinteistöjen korjaus- ja kunnossapito-ohjelmia varten. Vuosittain tehtävillä kiinteistökierröksillä kartoitetaan yhdessä käyttäjien kanssa kunnossapitotarpeet ja toiveet, jotka siirretään työohjelmaan. Kunnossapito-ohjelmien riittävästä rahoituksesta tulee myös huolehtia toimeenpanon varmistamiseksi. Kunnan talouden tasapainottamishajelmassa kunnossapitoon varattua resurssia on pienennetty. Tulevaisuudessa tulee huolehtia siitä, että se kuitenkin säilyy kestäväällä tasolla.

Kiinteistöjen käyttöasteen pitämiseen riittävän korkeana sisältyy toiminnallinen ja taloudellinen riski. Em. seikkaan kiinnitetään entistä enemmän huomiota kunnan rakennushankkeita valmisteltaessa ja toteutettaessa. Tilat pyritään toteuttamaan monikäyttöisyysajattelua noudattaen. Uusien kiinteistöjen suunnitteluvaiheessa arvioidaan hankkeeseen liittyvät riskit ja toteutuksen yhteydessä varaudutaan riskeihin sopimuksin ja vaadittavien vakuuksin. Teknisissä palveluissa tehdään säännöllistä sopimusten seuranta. Apuna käytetään sopimustenhallintaohjelmia.

Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimi on omassa riskikartoituksessaan arvioinut onnettomuus- ym. riskejä kunnan alueella. Pelastustoiminnan siirtyä vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle. Jatkossakin tulee taata yhteistyön jatkuminen kunnan ja pelastustoimen välillä.

Laukaaseen on laadittu kunnan liikenneturvallisuussuunnitelma. Liikenteen turvallisuusriskiä vähennetään suunnitelmassa esitetyillä tavoilla rakentamalla mm. hidastetöyssyjä, kevyen liikenteen väyliä ja jättölenkkejä. Laukaa on mukana Keski-Suomen kuntien yhteisessä liikenneturvallisuushankkeessa, kävelyn ja pyöräilyn edistämishajelmassa sekä kunnassa toimii liikenneturvallisuustyöryhmä.

Palvelualueella laaditaan säännöllisesti raportit tulosityksiköiden käyttötalouden menoista. Vähintään neljännesvuosittain raportit esitellään ja annetaan tekniselle lautakunnalle sekä kunnanhallitukselle tiedoksi erillisenä asiana. Investointimenoista tehdään omat raportit, jotka myös esitellään kuten edellä.

Talonrakennusinvestointihankkeiden toteutuksista annetaan säännöllisesti kirjalliset raportit tekniselle lautakunnalle, tilajahallintokunnalle sekä kunnanhallitukselle.

Yhdyskuntatekniikan investoinneista tehdään kohdekohtaista jälkilaskentaa, jotka käsitellään työmaakokouksissa ja laskelmat saatetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi.

Talonrakennuksen rakennushankkeiden työmaakokouksissa on kaksi edustajaa teknisestä lautakunnasta.

Riskeistä, niiden toteutumisesta ja toimenpiteistä riskien realisoitumisen vähentämiseksi laaditaan riskienhallintataulukko tilinpäätöksen yhteydessä. Ympäristöterveydenhuollolla on laatujärjestelmä, joka sisältää toiminnan riskien arvioinnin ja hallinnan.

4 INVESTOINTIOSA

4.1 Investointiohjelma 2027-2031

INVESTOINTIOHJELMA 2027-2031	koko hanke yht.	tot. Ennen 2027	2027	2028	2029	2030	2031
KONSERNIPALVELUT							
Ict; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet			200 000	200 000	300 000	300 000	300 000
Hallinnon keskittämisen ohjelmistoratkaisut				30 000			
Maanhankinta ja maanhankintamenot			331 000	331 000	331 000	731 000	731 000
Maan myynti			-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Yritystonttien esirakentaminen (elinkeinopalvelut)			50 000	200 000	300 000	250 000	100 000
Osakkeet ja osuudet/Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen			11 729 667				
Osakkeet ja osuudet/kiinteistöyhtiöiden osakkeet			-295 214				
KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ			11 995 453	741 000	911 000	1 261 000	1 111 000
SIVISTYSPALVELUT							
Sivistystoimen tieto- ja viestintätekniikan laitteet			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Koulujen ja päiväkotien piha- ja leikkivälineet			20 000	20 000	30 000	30 000	30 000
Kansalaisopiston irtaimistohankinnat	200 000	0	100 000	100 000			
Kirjaston järjestelmähankinnat			15 000				
Ruokapalvelut, kalusto			12 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Leppäveden liikuntapuisto	2 988 910	2 733 910					
Leppäveden liikuntapuisto/aita			45 000		170 000		
Leppäveden liikuntapuiston sähköliittymä					40 000		
Kirkonkylän yleisurheilukentän peruskorjaus	600 000	0		60 000	540 000		
Kuhankosken koulun lähiliikuntapaikka*	302 949	100 000	100 000	120 000			
Vapaa-ajan olosuhteet, kohdentamaton investointi			35 000	35 000	35 000	35 000	
SIVISTYSPALVELUT YHTEENSÄ			377 000	405 000	885 000	135 000	100 000
TEKNISET PALVELUT							
Sivistyspalvelut, kiinteistöt:							
Koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostus			20 000	20 000	30 000	30 000	30 000
Kansalaisopisto/muutostyöt Kirkonkylän koululle	100 000		50 000	50 000			
Ruokapalveluprosessin muutostyöt kiinteistöissä	90 000		90 000				
Ruokapalvelukeskus	3 200 000		3 200 000				
Pienet investoinnit:							
Kohdentamaton investointimääräraha			600 000	600 000	600 000	600 000	600 000
Tekninen toimi, kiinteistöt:							
Yhdyskuntatekniikka:							
Hulevesikohteiden peruskorjaukset			150 000				
Liikennealueet, puistot ja yleiset alueet			1 700 000	1 850 000	1 850 000	1 850 000	1 850 000
VT9-tiehankkeeseen liittyvät kunnan kadut, Lievestuore	1 000 000	500 000	500 000				
Kuhankosken kevytvyölyä	2 825 000		285 000	370 000	600 000	525 000	0
Tekninen toimi, kiinteistöt:							
Pysyvien vastaavien (rakennusten) luovutustulot/Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen			-15 927 803				
TEKNISET PALVELUT YHTEENSÄ			-9 332 803	2 890 000	3 080 000	3 005 000	2 480 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, NETTO			3 039 650	4 036 000	4 876 000	4 401 000	3 691 000
RAHOITUSOSAT JA MYNTITULOT			-16 243 017	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, BRUTTO			19 282 667	4 056 000	4 896 000	4 421 000	3 711 000

*Tot. Ennen 2027 sarakkeen luku on muutetun talousarvion luku

Investointeihin myönnetty määräraha on sitova investointibudjetin nettosumman osalta. Lautakunta voi tehdä muutoksia investointikohteiden määrärahojen kohdentamiseen lautakunnan vastuualueella olevien investointien välillä, mikäli muutos on alle 15 % kummankin investointikohteen alkuperäisestä määrarahasta. Kunnanhallitus voi päättää vastaavansuuruisista (enintään 15 %) määrärahamuutoksista palvelualueiden investointibudjettien

välillä. Hankkeen poistamisesta kokonaan tai uuden investointikohteen lisäämisestä päättää valtuusto.

4.2 Talonrakennusinvestoinnit

Talonrakennusinvestointien tarve- ja hankesuunnittelujen määrärahavaraukset varataan vuoden 2027 talousarviossa käyttötalouden kustannuksiksi tilapalvelun taloussuunnitelmassa. Kustannukset kohdistetaan kunnan sisäisin menettelyin oikealle palvelualueelle.

Hankesuunnitelman saatua investointipäätöksen, varataan toteutussuunnittelu- ja rakentamiskustannusten määräraha investointiohjelmaan.

Jokaisessa hankesuunnitelmassa ratkaistaan vaihtoehtotarkastelun keinoin kuntalaispalveluiden järjestämisen vaihtoehdot sekä tutkitaan olemassa olevan tilojen kapasiteetti, jotta uusien tilojen hankinnalle on vankat perusteet.

Hankesuunnitelmissa ratkaistaan rakennuspaikan sijainti, rahoitus- ja hankemuoto sekä laadulliset tavoitteet. Investointipäätökseen vaikuttavat talouden tunnuslukujen lisäksi palvelualueiden ennusteet palveluiden järjestämistarpeesta.

Vuoden 2027 aikana käynnistettävissä hankesuunnitelmissa painotetaan toimitilojen muuntojoustavuutta, joka antaa tilahallinnan näkökulmasta enemmän mahdollisuuksia käyttöasteen hallintaan. Palvelutuotannon määrän suhteessa myös toimitilojen määrän tulisi joustaa.

4.2.1 Uudisrakennukset

Ruokapalvelukeskus

Kantolantiella sijaitsevan ruokapalvelukeskuksen toimitilat ovat käyneet riittämättömiksi ja sen laitekanta on vanhentunut. Toimitilat ovat osa Laukaan vanhan paloaseman kiinteistöä, jossa toimii muun muassa Loimua Oy sekä yksityisiä yrittäjiä. Liikennöinti kiinteistöalueelle on etenkin raskaalle liikenteelle erittäin ongelmallista. Uuden ruokapalvelukeskuksen hankesuunnitelma on hyväksytty kunnanvaltuustossa 9.12.2024 mutta päätöksestä jätettiin 16.1.2025 kunnallisvalitus Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Ruokapalvelukeskuksen hankkeen varataan vuoden 2027 talousarviossa

3.200.000 euroa. Valtuusto antaa hankevastaavalle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin kokonaiskustannusten rajoissa. Osa kustannuksista saattaa siirtyä suunnitelmavuodelle 2028 kohteen valmistumisesta riippuen.

Uuden ruokapalvelukeskuksen tavoiteltu käyttöikä on runkoteknisten töiden osalta 100 vuotta, taloteknisten järjestelmien ja pinta- ja sisustusosien osalta 30 vuotta, minkä vuoksi investoinnin poistajaksi määrätään alarajasta (20 vuotta) poiketen 40 vuotta.

4.2.2 Peruskorjaukset ja pienet investoinnit

Kohdentamaton kunnossapidon investointimääräraha

Tilapalvelun hallinnassa on kunnan omistamia rakennuksia 127 kpl, joiden kokonaiskerrosalamäärä on 97.882 kem2. Lisäksi ulkoa vuokrattuja tiloja on 18.247 kem2. Kiinteistöjen ja rakennusten korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmaa laaditaan sekä ylläpidetään vuosittain. Selkeimmät kokonaisuudet, jotka ovat budjetoitavissa ja kilpailutettavissa kirjataan investointiohjelmaan. Tämän lisäksi vuosittain on

korjaus- ja kunnossapitokohteita, joiden etukäteisbudjetointi ja suunnitelmatarve on vaihtelevaa.

Ennakoimattomiin kunnossapitoluonteisiin investointeihin varataan 600.000 euron määräraha. Kohdentamaton kunnossapidon investointimääräraha jaetaan käynnistyneille projekteille erikseen investointien

käyttösuunnitelmassa, jonka vahvistaa tekninen lautakunta.

Kansalaisopiston muutostyöt kiinteistöissä

Laukaan kirkonkylän koulun oppilasmäärän vähentyessä koulun luokkatiloja muutetaan kansalaisopiston opetuskäyttöön soveltuviksi. Muutostöihin varataan 50 000 euroa, ja niiden tavoitteena on tehostaa olemassa olevien tilojen käyttöä sekä parantaa tilojen monikäyttöisyyttä.”

Ruokapalveluprosessin muutostyöt kiinteistöissä

Ruokapalvelukeskuksen uudisrakennushankkeen myötä myös ruuan valmistustapa on muuttumassa, mikä johtaa erilaisiin muutostöihin ruokakuljetuksia vastaanottavissa kiinteistöissä. Näihin muutostöihin varataan vuoden 2027 talousarviossa 90.000 euroa.

4.3 Maanhankinta ja myynti

Kunta tekee strategisesti tärkeitä maanhankintoja yhdyskuntarakenteen laajenemisalueilta kunnan kehittämiseksi. Investointiohjelmassa on 331.000 euron määrärahavaraus maan hankintaan, jonka toteutuminen riippuu strategisesti merkittävien kohteiden myyntiin tulosta tai neuvottelutuloslksen ajankohdasta. Maanhankintabudjetista 31.000 euroa kohdistuu kirjaamiskuluihin, kiinteistötoimitusmaksuihin, ei-palautuskelpoisiin liittymiin ja kiinteistöjen perusparannuskuluihin. Lisäksi investointiohjelmassa on kirjattu maan myyntituloja 20.000 euroa, koska myydessä maaomaisuutta, maapohjan tasearvo kirjautuu tulona investointeihin.

Elinkeinopalveluille on varattu 50.000 euron investointimääräraha yritystonttien esirakentamiseen. Yritystonttien esirakentaminen edistetään rakennuspaikkojen käyttöä ja myyntiä. Vuonna 2027 tavoitteena on toteuttaa Honkarinteenkadun teollisuustonttien esirakentaminen Rokkakankaan teollisuusalueella. Esirakentaminen on riippuvainen ruokapalvelukeskuksen investoinnista, sillä toteutusaan hankkeelta saadaan ylijäämämassoja teollisuustonteille.

4.4 Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat

Konsernipalvelut

ICT; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet

Tietohallinnon investointimääräraha on 200.000 euroa. Määrärahalla hankitaan kunnan toiminnassa tarvittavat tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet ja tietoliikenneverkkojen toimintaan tarvittavat laitteet. Tietokoneiden teknis-taloudellinen käyttöaika on viisi vuotta, joten poistoaikana käytetään koneiden ja kaluston poistosuunnitelman alarajasta poiketen viittä vuotta. Puhelimien poistoaika on poistosuunnitelman alarajan mukainen eli kolme vuotta.

Sivistyspalvelut

Tieto- ja viestintätekniikan laitteet

Tieto- ja viestintätekniikan opetusikäikäytön kehittämistä tuetaan investoimalla laitehankintoihin. Tavoitteena on taata Laukaan kunnan oppilaille ja opetustoimen henkilöstölle tasa-arvoiset ja ajanmukaiset mahdollisuudet oppia ja kehittää tieto- ja viestintätekniikan taitojaan opetussuunnitelman mukaisesti ja hyödyntää digitaalisia oppimisympäristöjä sekä työvälineitä. Tieto- ja viestintätekniikan investoinniksi vuodelle 2027 esitetään 50.000 euroa.

Koulujen piha- ja leikkivälineet

Koulujen ja päiväkotien piha- ja leikkivälineiden kunnostukseen ja hankkimiseen on varauduttu niin, että investoinniksi vuodelle 2027 esitetään 20.000 euroa.

Kansalaisopiston kalustoinvestointi

Kansalaisopiston kalustoinvestointiin vuosille 2026-2028 varattu 200.000 euroa. Summaa voidaan käyttää hankkeen toteuttamiseen joustavasti hankkeen etenemisen kannalta taloudellisella tavalla näiden vuosien sisällä.

Kirjaston järjestelmähankinta

Kirjaston järjestelmähankinnat 15.000 euroa kattaa Keski-kirjastojen uuden kirjastojärjestelmän hankintakulut. Keski-kirjastojen uudessa strategiassa on mainittu kirjastojärjestelmän hankinnan selvittäminen mahdollisena PIKI-yhteistyönä (Pirkanmaan ja Keski-Suomen kirjastot yhdessä) mikä vaikuttaa aikatauluun.

Ruokapalvelut, kalusto

Ruokapalvelun kalustehankintoihin on varattuna 12.000 euroa. Investointi kohdistuu käyttöikänsä päähän tulevien keittiölaitteiden uusimiseen. In-

vestointirahaa käytetään laitteiden uusimiseen erityisesti silloin, kun niiden korjauskustannukset ovat korkeat tai korjaaminen ei ole taloudellisesti taroituksenmukaista. Investoinnilla turvataan ruokapalveluiden toimintavarmuus ja mahdollisimman

häiriötön tuotanto sekä ennaltaehkäistään laiterikoista aiheutuvia toiminnallisia häiriöitä ja ylimääräisiä korjauskustannuksia.

4.5 Yhdyskuntatekniikan investoinnit

Hulevesikohteiden peruskorjaukset

Hulevesikohteiden peruskorjauksiin on varattu 150.000 euroa. Määrärahan tarkoituksena on hulevesiverkoston korjausvelan vähentäminen kriittisissä kohteissa.

VT9-tiehankkeeseen liittyvät kunnan kadut, Lievestuore

VT9-tiehankkeeseen liittyvien katujen rakentamiseen varataan 500.000 euron määräraha. Investointi sisältää kunnan veloitteeseen kuuluvat kevyenliikenteen väylät kaava-alueella VT9 –hankkeeseen liittyen Lievestuoreen kohdalla. Hankkeessa rakennetaan osuudet välille Kelkkamäentie - Shellin risteys ja Hohontien nykyisen kevyenliikenteen väylän jatko. Lisäksi varaudutaan Liepeentien muuttamiseksi kaduksi -hankkeen kunnan rahoitusosuuteen, koskien joukkoliikenneterminaalia.

Kuhankosken kevytväylä

Kuhankosken kevytväylän rakentamiseen varataan 285.000 euron määräraha vuodelle 2027. Hankkeessa rakennetaan kevyenliikenteenväylä Kantalantien varteen Liisanniemen sillalta kesäjärvenkadulle. Koulu siirtyi Kuhaniemestä Kuhankosken Taitojen talolle syksyllä 2026. Kevyenliikenteenväylän päällystäminen ja suojatiesaarekkeet.

Liikennealueet, puistot ja yleiset alueet

Yhdyskuntatekniikan tulosityksikölle on talousarviossa esitetty vuodelle 2027 1,7 miljoonan ja suunnitteluvuosille 1,85 miljoonan investointirahaa, joka jakautuisi vuonna 2027 seuraavasti: liikennealueille 1.130.000 euroa, yhteisille ja muille hankkeille 450.000 euroa sekä puistolle ja muille yleisille alueille 120.000 euroa. Investoinnit jakautuvat

kaikkiin Laukaan kunnan taajamiin. Suurimpia investointihankkeita on Vihtavuorella Aholantien peruskorjaus, kirkonkylällä Virkatalonkadun rakentaminen. Lisäksi huonokuntoisien katujen päällystykseen on esitetty 200.000 euroa ja aluevalaistukseen (valaisimien vaihtoon) on esitetty 100 000 euroa. Alla olevassa taulukossa on esitetty alustava suunnitelma, jonka tekninen lautakunta täsmentää hallintosäännön mukaisesti käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

LAUKAAN KUNTA			
Tekniset palvelut/Tekninen lautakunta			
YHDYSKUNTATEKNIKAN INVESTOINNIT, TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA VUODELLE 2027			Versio 1: 29.9.2026
NIMIKE		2 027	HUOM!
LIIKENNEALUEET, PUISTOT JA YLEISET ALUEET yhteensä			
Menot		1 700 000	
Tulot		0	
Netto		1 700 000	
Liikennealueet:			
Kirkonkylä:		585 000	
Kevyen liikenteen väylät		10 000	ymp.parant.viihtyisyys, liikenneturv.
Pienet katukorjaukset		15 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen		10 000	routavaurioiden vähentäminen
Katuvihreiden saneeraus		10 000	Pensaiden uusiminen, Laukaa teksti
Laukaantien Klv		50 000	peruskorjaus
Virkatalonkatu		490 000	tonttien myynti
Vihtavuori:		435 000	
Kev.liik.väylät rak. ja san.		10 000	ymp.parant.viihtyisyys, liikenne.turv.
Pienet katukorjaukset		15 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen		10 000	routavaurioiden vähentäminen
Aholantie saneeraus		400 000	peruskorjaus
Leppävesi:		75 000	
Kev.liik.väylät rak. ja san.		10 000	ymp.parant.viihtyisyys, liikenne.turv.
Pienet katukorjaukset		15 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen		10 000	routavaurioiden vähentäminen
Hiekkapohjantie + Korpelantie plv 10-165, kulutuserros AB		40 000	liikenneturvallisuus, jatkoa ed. vuosilta
Lievestuore:		35 000	
Kev.liik.väylät rak. ja san.		10 000	ymp.parant.viihtyisyys, liikenne.turv.
Pienet katukorjaukset		15 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen		10 000	routavaurioiden vähentäminen
Yhteiset ja muut hankkeet:		450 000	
Viimeistelytyöt		10 000	edellisten vuosien rakentaminen
Päällystystyöt		200 000	ymp.parant.viihtyisyys, liikenne.turv.
Aluevalaistus, erittelemätön		100 000	ymp.parant.viihtyisyys, liik.turv., energiatehokkuus
Liikenneturvallisuuden parantaminen		30 000	liikenneturvallisuus
Hulevesivesiviemärit		100 000	Verkoston rak. kaikki taajamat
<i>Elyn hankkeet, Laukaan osuudet:</i>			
Laajalahden massa-altaat		10 000	vesistön tilan seurantatutkimukset
PUISTOT JA MUUT YLEISET ALUEET, yht.		120 000	
<i>Leikkipuistot:</i>			
Laukaan sataman leikkipuiston laajentaminen, Liikennepuisto		50 000	Viihtyisyys
Leikkipaikkojen kunnostukset, kaikki taajamat		10 000	Turvallisuus
<i>Uimarannat:</i>			
Uimarantojen kunnostustöitä, kaikki uimarannat		10 000	turvallisuus
<i>Venepaikat:</i>			
Laukaan satama-alueen kunnostusta		10 000	2. laiturin sähköistys
Venepaikkojen kunnostustöitä, kaikki taajamat		10 000	turvallisuus, viihtyisyys
<i>Muut:</i>			
Lievestuoreen matonpesupaikka		30 000	turvallisuus

4.6 Muut investoinnit

Konsernipalvelut

Sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen myötä osakkeisiin ja osuuksiin on tehty 11,7 miljoonan euron varaus. Osakkeista ja osuuksista vähennetään kiinteistöyhtiöiden osakkeet 0,3 miljoonaa euroa, jotka poistuvat Laukaan kunnan taseesta.

Sivistyspalvelut

Vapaa-aikapalveluiden alaisuudessa **Kuhankosken koulun pihan ja lähiliikuntapaikan rakentaminen** jatkuu investointisuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2027 suurin hankinta on jääkiekko-/monitoimikaukalo.

Leppäveden liikuntapuiston aita rakennetaan ympäröimään yleisurheilu- ja pesäpallokenttää, jotta kentän tarveleminen ajoneuvoilla estetään.

Vapaa-aikapalveluiden kohdentamattomalla määrärahalla toteutetaan vuosittain erillisen suunnitelman mukaisesti pienkohteita ja perusparannuksia

sekä vastataan äkillisiin investointitarpeisiin esimerkiksi säätuhojen, rikkoutumisten tai muiden ennakkoimattomien tapahtumien vuoksi.

Tekniset palvelut

Koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostus

Investointiohjelmaan varataan 20.000 euron määrärahavaraus koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostukseen yhteiselle kustannuspaikkamäärälle. Määrärahaa käytetään piha-alueiden turvallisuuden ja toiminnallisuuden parantamiseen.

Pysyvien vastaavien eli sote-kiinteistöjen luovutustulot on esitetty investointiohjelmassa. Sote-kiinteistöjen tasearvo on 15,9 miljoonaa euroa.

TULOS- JA RAHOITUSLASKELMAOSA

Tuloslaskelma	TP 2025	TAM 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	35 204 821	30 595 400	25 970 094	25 970 094	25 970 094
Myyntituotot	9 391 032	6 664 480	6 584 612	6 584 612	6 584 612
Maksutuotot	1 391 745	1 251 000	1 124 410	1 124 410	1 124 410
Tuet ja avustukset	1 412 408	880 300	364 600	364 600	364 600
Muut tuotot	23 009 636	21 799 620	17 896 472	17 896 472	17 896 472
Toimintakulut	95 182 682	89 361 020	87 811 655	89 532 221	91 322 862
Henkilöstökulut	38 863 559	36 250 340	35 702 247	36 280 623	37 006 231
Palvelujen ostot	26 300 116	23 811 810	24 645 100	25 238 002	25 742 766
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 892 594	4 900 590	4 371 598	4 459 030	4 548 211
Avustukset	3 175 383	3 349 700	3 313 850	3 380 127	3 447 732
Muut menot	21 951 030	21 048 580	19 778 860	20 174 437	20 577 923
Toimintakate	-59 977 861	-58 765 620	-61 841 561	-63 562 127	-65 352 768
Verotulot	47 184 416	49 768 000	51 980 000	53 194 000	54 847 000
Verotulot					
Valtionosuudet	18 791 421	18 588 000	17 843 000	18 199 855	18 563 847
Rahoitustuotot ja -kulut:					
Korkotuotot	459 177	620 000	800 000	800 000	800 000
Muut rahoitustuotot	457 867	600 000	550 000	550 000	550 000
Korkokulut	2 586 797	3 000 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Muut rahoituskulut	10 428	20 000	20 000	20 000	20 000
Vuosikate	4 317 795	7 790 380	5 811 439	5 661 728	5 888 079
Suunnitelman mukaiset poistot	7 586 843	7 540 000	5 700 000	5 500 000	5 500 000
Arvonalentumiset	-567 370				
Satunnaiset tuotot	1 108 538	6 000 000	1 600 000	0	0
Tilikauden tulos	-2 727 881	6 250 380	1 711 439	161 728	388 079
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Vuosikate/Poistot	56,9 %	103,3 %	102,0 %	99,3 %	103,3 %
Vuosikate, euro/asukas	229,57	416,55	311,27	303,25	315,38
Kertynyt yli-/alijäämä	-5 373 238	877 142	2 588 581	2 750 310	3 138 389

Vuosi 2026 raportoitu voimassaoleva muutettu talousarvio+6 M€ putkikauppa satunnaisena tulona

Rahoituslaskelma	TP 2025	TAM 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	4 317 795	7 790 380	5 811 439	5 661 728	5 888 079
Satunnaiset erät	1 108 538	0	1 600 000	0	0
Tulorahoituksen korjauserät					
Investoinnit					
Investointimenot	4 741 050	7 259 000	19 282 667	4 056 000	4 896 000
Rahoitusosuudet investointeihin	25 635	125 000	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovotustulot	31 366	20 000	16 243 017	20 000	20 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	742 283	676 380	4 371 789	1 625 728	1 012 079
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainojen lisäys	-1 238 612	-100 000	-3 950 000	0	0
Antolainojen vähennys	872 217	725 000	715 000	0	0
Lainakannan muutokset	2 659 907	-1 301 380	-1 136 789	-1 625 728	-1 012 079
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	21 367 761	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 394 164	-10 000	-2 948 348	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-17 313 690	-1 291 380	1 811 559	-1 625 728	-1 012 079
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 416 204				
Rahoituksen rahavirta muutos	877 308	-676 380	-4 371 789	-1 625 728	-1 012 079
Rahavarojen muutos	1 619 591	0	0	0	0
Lainakanta 31.12.	111 786 616	110 485 236	109 348 447	107 722 719	106 710 640
Lainakanta €/asukas	5 944	5 908	5 857	5 782	5 742
Investointien tulorahoitus %	91,6 %	109,2 %	30,1 %	139,6 %	120,3 %
Sitova erä valtuustoon nähden					

4.7 Rahoitussuunnitelma

Talousarviovuoden 2027 päättyessä kunnalla on noin 109,3 miljoonaa euroa lainaa. Lainakanta pienenee 1,1 miljoonan euron verran. Toiminnan ja investointien rahavirta on 4,4 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelmassa lainakanta pienenee reilulla miljoonalla eurolla vuosittain. Lainakannan ennakoidaan olevan 107 miljoonan euron tuntumassa vuonna 2029. Lainakannan pieneneminen edellyttää vuosittaisten investointien tason olevan noin 4-5 miljoonan euron luokkaa. Investoinnit pystytään kattamaan tulorahoituksella lukuun ottamatta vuotta 2027, jolloin investoinnin määrää nostaa yhtiöittämisjärjestelyn osakkeiden ja osuuksien lisäys. Toiminnan ja investointien rahavirta on positiivinen koko taloussuunnittelukauden.

Kunnanhallitus vastaa korkoriskipolitiikasta, ja konsernipalvelujohtaja yksittäisistä laina- ja korkosuojauspäätöksistä. Kunnan lainakannasta merkittävä

osa on lyhytaikaista lainaa eli enintään 12 kuukauden joukkovelkakirjoja, kuntatodistuksia. Kuntatodistusten korko tavanomaisesti mukailee euribor-korkojen tasoa. Noin puolet lainasalkusta koostuu kuntatodistuksista.

Kunnalla on pitkäaikaista lainaa noin 55,3 miljoonaa euroa. 5 miljoonan euron osalta laina on sidottu kiinteään korkoon. 15,3 miljoonan euron osuus on sidottu 5 vuoden SWAP-korkoon, jolloin lainan korko on kiinteä viiden vuoden ajan. Loppuosa pitkäaikaisesta lainasta on sidottu 6 kuukauden euriboriin.

Kunnalla on voimassa korkosuojaus 20.000 miljoonan euron osalle 27.6.2025-7.12.2027. Velan viitekorko on enintään 3,00 prosenttia ja vähintään 1,73 prosenttia.

Lisäksi kunnalla on kaksi korkosuojaussopimusta, joista ensimmäinen alkaa 7.12.2027 ja päättyy

4.6.2035. Korkosuojauksen mukaan mikäli korkojaksolle määritelty viitekorko alittaa tai on yhtä suuri kuin 4,00 prosenttia, korkojakson korko on 2,79 prosenttia, muutoin viitekorko vähennettynä 1,21 prosenttiyksiköllä. Korkosuojauksen pääoma on 20 miljoonaa euroa. Toinen pääomaltaan 35 miljoonan euron korkosuojaus on ajanjaksolle 27.12.2028-23.12.2040. Mikäli korkojaksolle määritelty viitekorko alittaa 5,00 prosenttia, korkojakson vaihtuva korko on 2,97 prosenttia, muutoin viitekorko vähennettynä 1,00 prosenttiyksiköllä.